

Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Gdańsk, grudzień 2016 r.

Rozdział 1 Wykaz skrótów	4
Rozdział 2 Podstawa prawna.....	5
Podrozdział 2.1. Podstawowe akty prawne i dokumenty regulujące kwalifikowalność wydatków w ramach RPO WP	5
Podrozdział 2.2. Wykaz innych aktów prawnych na podstawie których zostały przygotowane Wytyczne	5
Rozdział 3 Słowniczek pojęć	8
Rozdział 4 Cel, zakres regulacji oraz obowiązywanie Wytycznych	14
Rozdział 5 Wspólne warunki i procedury w zakresie kwalifikowalności projektów	15
Podrozdział 5.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności	15
Podrozdział 5.2. Ocena kwalifikowalności projektu.....	15
Podrozdział 5.3. Trwałość projektu	15
Rozdział 6 Wspólne warunki i procedury w zakresie kwalifikowalności wydatków dla EFRR i EFS	18
Podrozdział 6.1. Ramy czasowe kwalifikowalności	18
6.1.1. Ramy czasowe kwalifikowalności, a zwrot kwot zatrzymanych	19
Podrozdział 6.2. Ocena kwalifikowalności wydatku	19
Podrozdział 6.3 Wydatki niekwalifikowalne	20
Podrozdział 6.4. Zasada faktycznego poniesienia wydatku	22
Podrozdział 6.5. Kwalifikowalność wydatków w zakresie stosowania zamówień.....	23
Podrozdział 6.6. Uprozczone metody rozliczania wydatków	24
6.6.1. Możliwe do stosowania uproszczone metody rozliczania wydatków	24
6.6.2. Weryfikacja wydatków rozliczanych w sposób uproszczony	25
Podrozdział 6.7. Zakaz podwójnego finansowania	27
Podrozdział 6.8. Cross-financing (zasada elastyczności).....	27
Podrozdział 6.9. Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu (do czasu jego ukończenia)	28
Podrozdział 6.10. Wkład niepieniężny	28
Podrozdział 6.11. Opłaty finansowe, doradztwo i inne usługi związane z realizacją projektu	30
Podrozdział 6.12. Techniki finansowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	31
6.12.1. Zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych.....	32
6.12.2. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	33
6.12.3. Leasing i inne techniki finansowania niepowodujące natychmiastowego przeniesienia prawa własności	34
6.12.3.1. Inne techniki finansowania	35
Podrozdział 6.13. Podatek od towarów i usług (VAT) oraz inne podatki i opłaty.....	35
Podrozdział 6.14. Kwalifikowalność działań informacyjno-promocyjnych	37
Podrozdział 6.15. Koszty pośrednie	38
Podrozdział 6.16. Koszty związane z angażowaniem personelu.....	39
6.16.1. Stosunek pracy	41
6.16.2. Stosunek cywilnoprawny	43
6.16.3. Osoby samozatrudnione	44
6.16.4. Inne formy angażowania personelu projektu	44
Podrozdział 6.17. Rozliczanie efektów projektu	45
Podrozdział 6.18. Projekty partnerskie	45

Podrozdział 6.19. Projekty grantowe	45
Rozdział 7 Szczegółowe zasady kwalifikowalności wydatków dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego	46
Podrozdział 7.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności dla EFRR	46
Podrozdział 7.2. Dokumentacja i prace niezbędne do przygotowania projektu	46
Podrozdział 7.3. Projekty generujące dochód po ukończeniu realizacji	48
Podrozdział 7.4. Zakup nieruchomości.....	49
7.4.1. Wydatki związane z zakupem nieruchomości.....	51
Podrozdział 7.5. Wydatki operacyjne	51
Podrozdział 7.6. Dokumentowanie wydatków	52
7.6.1. Przygotowanie dokumentów potwierdzających poniesione wydatki	53
Podrozdział 7.7. Kary umowne.....	54
Podrozdział 7.8. Roboty budowlane	54
Podrozdział 7.9. Wydatki związane z zarządzaniem i obsługą projektu	55
Podrozdział 7.10. Wynagrodzenia personelu bezpośredniego.....	56
Podrozdział 7.11. Koszty pośrednie	56
Podrozdział 7.12. Transakcje dokonywane w walutach obcych	56
7.12.1. Zasady wyceny	56
7.12.2. Rozliczenie faktur wyrażonych w walutach obcych płatnych w transzach.....	57
Podrozdział 7.13. Wydatki na promocję projektu.....	57
Rozdział 8 Szczegółowe zasady kwalifikowalności wydatków dla	59
Europejskiego Funduszu Społecznego	59
Podrozdział 8.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności dla EFS.....	59
Podrozdział 8.2. Kwalifikowalność uczestników projektu.....	59
Podrozdział 8.3. Podstawowe zasady konstruowania budżetu projektu finansowanego ze środków EFS	61
Podrozdział 8.4. Koszty pośrednie w projektach finansowanych z EFS	62
Podrozdział 8.5. Pozostałe uproszczone metody rozliczania wydatków w projektach finansowanych ze środków EFS.....	64
8.5.1. Stawki jednostkowe	64
8.5.2. Kwoty ryczałtowe	65
Podrozdział 8.6. Cross-financing w projektach finansowanych ze środków EFS	65
Podrozdział 8.7. Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią w projektach finansowanych ze środków EFS.....	66
Podrozdział 8.8. Reguła proporcjonalności	66
Podrozdział 8.9. Dokumentowanie wydatków	67
Rozdział 9 Rodzaje wydatków kwalifikowalnych w poszczególnych osiach priorytetowych, działaniach i poddziałaniach RPO WP 2014-2020	70

Rozdział 1 Wykaz skrótów

Użyte w niniejszych Wytycznych skróty oznaczają:

EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
EFS	Europejski Fundusz Społeczny,
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
FIDIC	Międzynarodową Federację Inżynierów Konsultantów (fr. <i>Federation Internationale Des Ingenieurs- Conseil</i>),
FS	Fundusz Spójności
IZ RPO WP	Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
KE	Komisję Europejską,
KSR	Krajowe Standardy Rachunkowości,
MŚP	mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa,
NUTS 2	poziom regionu (tj. województwa) określony w ramach Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS),
NUTS 3	poziom podregionu (tj. zgrupowania kilku powiatów) określony w ramach Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS),
PSZOK	punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
SzOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, przyjęty uchwałą nr 434/43/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 21 maja 2015 r. (ze zmianami) oraz zatwierdzony w zakresie kryteriów wyboru projektów przez Komitet Monitorujący RPO WP 2014-2020,
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
UE	Unię Europejską,
WE	Wspólnotę Europejską.

Rozdział 2 Podstawa prawna

Podrozdział 2.1. Podstawowe akty prawne i dokumenty regulujące kwalifikowalność wydatków w ramach RPO WP

Wytyczne zostały wydane na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 217), zwanej dalej „ustawą wdrożeniową”, oraz pkt 7 rozdziału 4 Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 kwietnia 2015 r. w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 (Nr MliR/H 2014-2020/12(01)/04/2015/). Niniejsze Wytyczne są zgodne w szczególności z:

- 1) przepisami Rozdziału III *Kwalifikowalność wydatków i trwałość* w Tytule VII *Wsparcie finansowe z EFSI Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013* z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.) zwane dalej rozporządzeniem ogólnym,
- 2) Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 str. 289) zwane dalej rozporządzeniem EFRR,
- 3) Rozporządzaniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470), zwane dalej rozporządzeniem EFS.

Podrozdział 2.2. Wykaz innych aktów prawnych na podstawie których zostały przygotowane Wytyczne

- 1) *Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości* (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.), zwana dalej „ustawą o rachunkowości”,
- 2) *Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług* (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054, ze zm.), zwana dalej „ustawą o VAT”,
- 3) *Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 2164, ze zm.), zwana dalej ustawą Pzp,
- 4) *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.), zwana dalej ustawą o finansach publicznych,
- 5) *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 613, ze zm.), zwana dalej Ordynacją podatkową,

- 6) *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie określenia warunków udzielania zezwoleń na zajęcie pasa drogowego* (Dz. U. z 2004 r. Nr 140, poz. 1481, ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zezwoleń na zajęcie pasa drogowego”,
- 7) *Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 460, ze zm.), zwana dalej „ustawą o drogach publicznych”,
- 8) *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1774, ze zm.), zwana dalej „ustawą o gospodarce nieruchomościami”,
- 9) *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1651, ze zm.), zwana dalej „ustawą o ochronie przyrody”,
- 10) *Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 139, ze zm.), zwana dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków”,
- 11) *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.), zwana dalej „ustawą Prawo ochrony środowiska”,
- 12) *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny* (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 380), zwana dalej „Kodeksem Cywilnym”,
- 13) *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane* (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 290), zwana dalej „ustawą Prawo budowlane”,
- 14) *Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego* (Dz. U. z 2012 r., poz. 462, ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zakresu i formy projektu budowlanego”,
- 15) *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446, ze zm.), zwana dalej „ustawą o ochronie zabytków”,
- 16) *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym* (Dz. U. z 2004 r. Nr 130, poz. 1389), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie sporządzania kosztorysu inwestorskiego”,
- 17) *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych* (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 883, ze zm.), zwana dalej „ustawą o wyrobach budowlanych”,
- 18) *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego* (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1129), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie dokumentacji projektowej”,
- 19) *Ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2031),
- 20) *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz.239, ze zm.),
- 21) *Ustawa z dnia 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych* (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 851, ze zm.),
- 22) *Ustawa z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych* (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 361, ze zm),
- 23) *Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r o swobodzie działalności gospodarczej* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 584, ze zm.), zwana dalej „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej”,

- 24) *Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1710),
- 25) *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy* (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1502, ze zm.), zwana dalej Kodeksem pracy,
- 26) *Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych* (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 710, ze zm.),
- 27) *Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121, ze zm.),
- 28) *Ustawa z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 360),
- 29) *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej* (Dz.U. z 2013r., poz. 167),
- 30) *Ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2135, ze zm.),
- 31) *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156, ze zm.),
- 32) *Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 149, ze zm.),
- 33) *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 163, ze zm.),
- 34) *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 332, ze zm.),
- 35) *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich* (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 382, ze zm.),
- 36) *Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 573),
- 37) *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 546),
- 38) *Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym* (t.j. Dz. U. 2011 r. Nr 43, poz. 225, ze zm.).

Rozdział 3 Słowniczek pojęć

Użyte w *Wytycznych* określenia oznaczają:

Beneficjent – podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 10 oraz w art. 63 rozporządzenia ogólnego; ilekroć w *Wytycznych* jest mowa o beneficjencie, chodzi również o partnera i podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków wskazany we wniosku o dofinansowanie projektu, chyba, że z treści wynika, że chodzi o beneficjenta jako stronę umowy o dofinansowanie.

Budowa – wykonanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowa, rozbudowa, nadbudowa obiektu budowlanego.

Chmura obliczeniowa (ang. Cloud computing) – model umożliwiający powszechny, wygodny, udzielany na żądanie dostęp za pośrednictwem sieci do wspólnej puli możliwych do konfiguracji zasobów przetwarzania (np. sieci, serwerów, przestrzeni przechowywania, aplikacji i usług), które można szybko dostarczyć i uwolnić przy minimalnym wysiłku zarządzania lub działań dostawcy usługi¹.

Cross-financing – tzw. zasada elastyczności, o której mowa w art. 98 rozporządzenia ogólnego, polegającej na możliwości finansowania działań w sposób komplementarny ze środków EFRR i EFS, w przypadku, gdy dane działanie z jednego funduszu objęte jest zakresem pomocy drugiego funduszu.

Dochód² wygenerowany podczas realizacji projektu – zgodnie z art. 65 ust 8 rozporządzenia ogólnego dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania projektu, wygenerowany wyłącznie podczas jego wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową.

Dochód wygenerowany po zakończeniu projektu – dochód w rozumieniu art. 61 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, tj. wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi, pomniejszone o wszelkie koszty operacyjne i koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w okresie odniesienia. Zalicza się do niego także oszczędności kosztów działalności (operacyjnych) osiągnięte przez operację, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność³.

Dofinansowanie – współfinansowanie UE lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa.

¹ Definicja przyjęta przez Krajowy Instytut Norm i Technologii Stanów Zjednoczonych (NIST)-
<http://www.nist.gov/>.

² Definicje dochodu wynikające z rozporządzenia ogólnego są inne niż definicje dochodu wynikające z krajowych przepisów o rachunkowości czy przepisów podatkowych.

³ W związku z faktem, że art. 61 ust. 1 rozporządzenia ogólnego definiuje projekty generujące dochód, dochód w tym ujęciu będzie występował jedynie w fazie operacyjnej projektu.

Duży projekt – projekt w rozumieniu art. 100 rozporządzenia ogólnego.

Fundusze EFSI – wspólne określenie dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Fundusze strukturalne – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny.

Instytucja Zarządzająca – Zarząd Województwa Pomorskiego, którego obsługę w zakresie realizacji RPO WP zapewnia Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego poprzez właściwe departamenty.

Komunikat Komisji – komunikat wyjaśniający Komisji Europejskiej, dotyczący prawa wspólnotowego obowiązującego w dziedzinie udzielania zamówień, które nie są lub są jedynie częściowo objęte dyrektywami w sprawie zamówień publicznych (Dz. Urz. UE C 179 z 1 sierpnia 2006, str. 2).

Lokal użytkowy – jedno pomieszczenie lub zespół pomieszczeń, wydzielone stałymi przegrodami budowlanymi, niebędące mieszkaniem, pomieszczeniem technicznym albo pomieszczeniem gospodarczym.

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwo – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26 czerwca 2014 r., str. 1).

Nieprawidłowość – poprzez nieprawidłowość należy rozumieć nieprawidłowość, o której mowa w art. 2 pkt 36 rozporządzenia ogólnego, tj. każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie funduszy polityki spójności, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem.

Nieruchomość – zgodnie z art. 46 ust. 1 Kodeksu Cywilnego „nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności”.

Odbiorca ostateczny – podmiot należący do grupy docelowej projektów finansowanych z EFRR (np. osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej), który będzie korzystał z działań realizowanych w ramach RPO WP.

Osoba samozatrudniona – osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, która jest beneficjentem i jednocześnie stanowi personel projektu.

Partner – podmiot w rozumieniu art. 33 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, który jest wymieniony w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu, realizujący wspólnie z beneficjentem (i

ewentualnie innymi partnerami) projekt na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie i porozumieniu albo umowie o partnerstwie i wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe. Zgodnie z *Wytycznymi* jest to podmiot, który ma prawo do ponoszenia wydatków na równi z beneficjentem, chyba że z treści *Wytycznych* wynika, że chodzi o beneficjenta jako stronę umowy o dofinansowanie.

Personel projektu – osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują je osobiście, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy albo wykonujące zadania lub czynności w ramach projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione w rozumieniu sekcji 6.16.3 *Wytycznych*, osoby współpracujące w rozumieniu art. 13 pkt. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wolontariuszy wykonujące świadczenia na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

Pomoc *de minimis* – pomoc zgodna z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013 str. 1) oraz z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE L 114 z 26.04.2012 r, str.8).

Program pomocowy akt normatywny spełniający przesłanki, o których mowa w art.1 lit. d rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (DZ. Urz. UE L 248 z 24 września 2015r.) tj. każdy akt prawny, na podstawie którego, bez dodatkowych środków wykonawczych, można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwom określonym w sposób ogólny i abstrakcyjny w tym akcie, oraz akt na podstawie którego można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom pomoc niezwiązaną z konkretnym projektem na czas nieokreślony lub o nieokreślonej wysokości.

Projekt – przedsięwzięcie w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy wdrożeniowej zmierzające do osiągnięcia założonego celu, określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia lub objęte współfinansowaniem UE jednego funduszy strukturalnych w ramach Programu.

Projekt partnerski – projekt w rozumieniu art. 33 ustawy wdrożeniowej.

Przebudowa – wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji; w przypadku dróg są dopuszczalne zmiany charakterystycznych parametrów w zakresie niewymagającym zmiany granic pasa drogowego.

Przyłącze kanalizacyjne – odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką licząc od strony budynku

(rys. 1 w załączniku), a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej (rys. 2 w załączniku).

Remont – wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym.

Roboty budowlane – budowa, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego.

Środki trwałe – zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy o rachunkowości, z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 17 tej ustawy, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki organizacyjnej; zalicza się do nich w szczególności: nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budynki i budowle, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze prawo własnościowe do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy, ulepszenia w obcych środkach trwałych, inwentarz żywy.

Taryfikator – *Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień* (Dz. U. z 2016 r., poz. 200), wydane na podstawie art. 24 ust. 13 ustawy wdrożeniowej i określające warunki obniżania wartości korekt finansowych, o których mowa w art. 24 ust. 5 ustawy wdrożeniowej, oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo, stanowiących pomniejszenie, o którym mowa w art. 24 ust. 9 pkt 1 ustawy wdrożeniowej, a także stawki procentowe stosowane przy obniżaniu wartości korekt finansowych i pomniejszeń, związane z udzielaniem zamówień realizowanych ze środków publicznych w ramach projektów objętych współfinansowaniem w zakresie polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020.

Uczestnik projektu – osobę fizyczną lub podmiot w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, bezpośrednio korzystający z interwencji EFS.

Umowa o dofinansowanie – decyzję, o której mowa w art. 2 pkt 2 ustawy wdrożeniowej, tj. decyzję podjętą przez jednostkę sektora finansów publicznych, która stanowi podstawę do dofinansowania projektu, w przypadku gdy jednostka ta jest jednocześnie wnioskodawcą lub umowę, o której mowa w art. 2 pkt 26 ustawy wdrożeniowej - tj.:

- i. umowę zawartą między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania, zawierającą co najmniej elementy, o których mowa w art. 206 ust. 2 UFP
- ii. porozumienie, o którym mowa w art. 206 ust. 5 UFP, zawarte między właściwą instytucją a wnioskodawcą, będącym państwową jednostką budżetową, którego projekt został wybrany do dofinansowania.

Umowa o partnerstwie – umowę lub porozumienie, o których mowa w art. 33 ust. 5 ustawy wdrożeniowej, określające w szczególności: przedmiot porozumienia albo umowy, prawa i obowiązki stron, zakres i form udziału poszczególnych partnerów w projekcie, partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych partnerów projektu, sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów, sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy.

Wartości niematerialne i prawne – zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy o rachunkowości, z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 17 tej ustawy, nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, *know-how*; w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do użytkowania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o rachunkowości⁴.

Wkład własny - środki finansowe lub wkład niepieniężny zabezpieczony przez beneficjenta, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych i nie zostaną przekazane beneficjentowi w formie dofinansowania (czyli różnica między kwotą wydatków kwalifikowalnych, a kwotą dofinansowania przekazaną beneficjentowi, zgodnie ze stopą dofinansowania dla projektu⁵).

Wnioskodawca - zgodnie z definicją w art. 2 pkt 28 ustawy wdrożeniowej, podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu.

Wydatek kwalifikowalny – wydatek lub koszt poniesiony w związku z realizacją projektu w ramach RPO WP, który spełnia kryteria refundacji lub rozliczenia (w przypadku systemu zaliczkowego) ze środków przeznaczonych na realizację RPO WP w trybie określonym w umowie o dofinansowanie projektu.

Wydatek niekwalifikowalny – każdy wydatek lub koszt poniesiony, który nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.

Współfinansowanie krajowe z budżetu państwa – zgodnie z art. 2 pkt 30 ustawy wdrożeniowej, środki budżetu państwa nie pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, wypłacone na rzecz beneficjenta, albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu, z wyłączeniem środków o których mowa w art. 5 ust 3 pkt 4 lit. b tiret drugi ustawy o finansach publicznych.

⁴ W przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do użytkowania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o rachunkowości. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

⁵ Stopa dofinansowania dla projektu rozumiana jako % dofinansowania wydatków kwalifikowalnych.

Współfinansowanie UE – zgodnie z art. 2 pkt 31 ustawy wdrożeniowej, środki pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy o finansach publicznych oraz podlegające refundacji przez Komisję Europejską środki budżetu państwa wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu.

Wypożyczenie (w ujęciu projektu) – rzeczowe składniki majątku trwale związane z projektem, zaliczone do środków trwałych i wprowadzone do ewidencji wyposażenia, niezbędne do realizacji celu projektu.

Zakończenie realizacji projektu – w przypadku EFRR należy przez to rozumieć datę faktycznego ukończenia lub zrealizowania w pełni projektu, oznaczającą dokonanie przez beneficjenta wszelkich powiązanych płatności w odniesieniu do tego projektu. W przypadku EFS data określona we wniosku o dofinansowanie.

Zamówienie – umowę odpłatną, zawartą zgodnie z warunkami wynikającymi z ustawy Pzp, albo z umowy o dofinansowanie projektu pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane przewidziane w projekcie realizowanym w ramach RPO WP.

Zamówienia sektorowe – zamówienia w rozumieniu art. 132 ust. 1 ustawy Pzp.

Zatwierdzony wniosek o dofinansowanie – wniosek spełniający kryteria wyboru projektów, przyjęty do realizacji, umieszczony na liście ocenionych projektów zatwierdzonej przez IZ RPO WP. W przypadku zmian dokonanych w projekcie dokonanych w trakcie jego realizacji – ostatnia aktualna wersja wniosku zmieniona i zatwierdzona na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.

Rozdział 4 Cel, zakres regulacji oraz obowiązywanie Wytycznych

- 1) *Wytyczne* mają zastosowanie do wydatków ponoszonych w ramach współfinansowania krajowego, współfinansowania ze środków unijnych oraz wkładu własnego w ramach realizacji projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach RPO WP.
- 2) *Wytyczne* nie mają zastosowania do wydatków ponoszonych przez uczestników projektów i ostatecznych odbiorców, z zastrzeżeniem podrozdziału 6.19.
- 3) W przypadku projektów objętych zasadami pomocy publicznej – w rozumieniu Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (art. 93, art. 106 ust. 2, art. 107 ust. 2 i 3) za kwalifikowalne uznaje się tylko te wydatki, które spełniają łącznie warunki określone w *Wytycznych* i warunki wynikające z odpowiednich regulacji w zakresie pomocy publicznej⁶, przyjętych na poziomie unijnym lub krajowym. Do celów *Wytycznych* uznaje się, że pomoc publiczna obejmuje także pomoc *de minimis*. Regulacje w zakresie pomocy publicznej są nadrzędne w stosunku do postanowień *Wytycznych*.
- 4) Zgodnie z zapisami art. 2 pkt 32 ustawy wdrożeniowej, IZ RPO WP/IP w umowie o dofinansowanie/decyzji o dofinansowaniu projektu zobowiąże beneficjenta do stosowania zapisów *Wytycznych*.
- 5) Do oceny kwalifikowalności poniesionych wydatków stosuje się wersję *Wytycznych* obowiązującą w dniu poniesienia wydatku, z zastrzeżeniem pkt 6 i 7.
- 6) Do oceny prawidłowości wszystkich umów zawartych w ramach realizacji projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań, stosuje się wersję *Wytycznych* obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się zawarciem danej umowy. Wszczęcie postępowania jest tożsame z publikacją ogłoszenia o wszczęciu postępowania, lub zamiarze udzielenia zamówienia, o których mowa w załączniku nr 9 do *Zasad wdrażania RPO WP 2014-2020* lub o prowadzonym naborze pracowników na podstawie stosunku pracy, pod warunkiem że beneficjent udokumentuje publikację ogłoszenia o wszczęciu postępowania.
- 7) W przypadku, gdy ogłoszona w trakcie realizacji projektu (po podpisaniu umowy o dofinansowanie) wersja *Wytycznych* wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla beneficjenta, warunki ewentualnego ich stosowania w odniesieniu do wydatków poniesionych przed dniem stosowania nowej wersji *Wytycznych* określa umowa o dofinansowanie.
- 8) Zmiana *Wytycznych* nie powoduje konieczności aktualizacji zatwierdzonych wniosków o dofinansowanie.
- 9) Każdy zainteresowany podmiot, może zwrócić się na piśmie z prośbą o dokonanie indywidualnej interpretacji *Wytycznych* w zakresie kwalifikowania wydatków obowiązujących w ramach RPO WP do konkretnego stanu faktycznego. W pierwszej kolejności pytania należy kierować do właściwej instytucji, będącej stroną umowy o dofinansowanie. W przypadku wątpliwości dotyczącej rozstrzygnięcia danej kwestii, przed udzieleniem odpowiedzi instytucja ta winna zwrócić się do IZ RPO WP. W sytuacji, gdy zainteresowany podmiot nie zgadza się z interpretacją wydaną przez IP i odmówiła ona skierowania pytania do IZ RPO WP, może on zwrócić się bezpośrednio do IZ RPO WP. W takiej sytuacji IZ RPO WP informuje IP o zaistniałym fakcie, a następnie przekazuje jej do wiadomości udzieloną odpowiedź.

⁶ Szczegółowe informacje o Działaniach i Poddziałaniach objętych pomocą publiczną i jej rodzajem znajdują się w SzOOP.

Rozdział 5 Wspólne warunki i procedury w zakresie kwalifikowalności projektów

Podrozdział 5.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności

Projekt współfinansowany z EFRR i EFS w ramach RPO WP powinien być realizowany w granicach administracyjnych województwa pomorskiego. Szczegółowe warunki dotyczące zasięgu geograficznego kwalifikowalności zostały określone w Podrozdziale 7.1 i 8.1 *Wytycznych*.

Podrozdział 5.2. Ocena kwalifikowalności projektu

- 1) Ocena kwalifikowalności projektu następuje na etapie oceny wniosku o dofinansowanie i polega na sprawdzeniu, czy przedstawiony projekt może stanowić przedmiot współfinansowania w ramach RPO WP.
- 2) Projekt kwalifikuje się do współfinansowania, jeżeli łącznie spełnia co najmniej następujące warunki:
 - a) został złożony przez wnioskodawcę uprawnionego lub osobę uprawnioną w imieniu wnioskodawcy do złożenia wniosku o dofinansowanie w ramach danej osi priorytetowej, działania lub poddziałania,
 - b) jest zgodny z RPO WP oraz SzOOP i regulaminem konkursu lub dokumentacją dotyczącą naboru projektów pozakonkursowych,
 - c) przyczynia się do realizacji szczegółowych celów danej osi priorytetowej, działania lub poddziałania,
 - d) jest zgodny z horyzontalnymi politykami Unii Europejskiej określonymi w rozporządzeniu ogólnym,
 - e) spełnia kryteria wyboru obowiązujące w danym konkursie lub kryteria obowiązujące dla projektów pozakonkursowych, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPO WP,
 - f) jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa unijnego oraz krajowego.
- 3) Fakt, że dany projekt kwalifikuje się do współfinansowania w ramach RPO WP nie oznacza, że wszystkie wydatki poniesione podczas jego realizacji będą uznane za kwalifikowalne.
- 4) W przypadku, gdy dofinansowanie w ramach projektu stanowi pomoc publiczną ocena kwalifikowalności projektu uwzględnia także przepisy obowiązujące wnioskodawcę w przedmiotowym zakresie.

Podrozdział 5.3. Trwałość projektu

- 1) Zachowanie trwałości projektu obowiązuje w odniesieniu do współfinansowanej w ramach projektu infrastruktury⁷ lub inwestycji produkcyjnych.⁸
- 2) Zgodnie z postanowieniami art. 71 rozporządzenia ogólnego trwałość projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych musi być zachowana przez okres 5 lat (3 lata w przypadku MŚP – w odniesieniu do projektów z którymi związany jest wymóg utrzymania inwestycji lub miejsc pracy) od daty płatności końcowej na rzecz beneficjenta, z zastrzeżeniem pkt. 7. W przypadku, gdy przepisy regulujące udzielenie pomocy publicznej

⁷ Infrastrukturę na potrzeby tego postanowienia należy interpretować jako środki trwałe zdefiniowane w pkt. 1 rozdziału 3 *Wytycznych*.

⁸ W przypadku projektów finansowanych ze środków EFS warunek określony w tym punkcie ma zastosowanie do wydatków w ramach *cross-financingu* w rozumieniu podrozdziału 8.6 *Wytycznych*.

wprowadzają inne wymogi w tym zakresie, wówczas stosuje się okres ustalony zgodnie z tymi przepisami.

- 3) Za datę płatności końcowej, o której mowa w pkt 2, uznaje się:
 - a) datę obciążenia rachunku płatnika – w przypadku, gdy w ramach rozliczenia wniosku o płatność końcową beneficjentowi przekazywane są środki,
 - b) datę zatwierdzenia wniosku o płatność końcową – w pozostałych przypadkach.
- 4) W przypadku projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych nie dotyczących inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych, zachowanie trwałości oznacza utrzymanie inwestycji lub miejsc pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami pomocy publicznej.
- 5) Stwierdzenie naruszenia zasady trwałości oznacza konieczność zwrotu środków otrzymanych na realizację projektu, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania obowiązku trwałości – w trybie określonym w art. 207 ustawy o finansach publicznych, chyba że przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej stanowią inaczej.
- 6) Naruszenie zasady trwałości następuje w sytuacji wystąpienia w okresie trwałości co najmniej jednej z poniższych przesłanek:
 - a) zaprzestano działalności produkcyjnej lub ją relokowano poza obszar wsparcia RPO WP,
 - b) nastąpiła zmiana własności (rozumiana jako rozporządzenie prawem własności) elementu współfinansowanej infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści,
 - c) nastąpiła istotna zmiana wpływająca na charakter projektu, jego cele lub warunki realizacji, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych celów.
- 7) Naruszeniem zasady trwałości jest również w przypadku (w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych) przeniesienia w okresie 10 lat⁹ od płatności końcowej działalności produkcyjnej poza obszar UE. Przedmiotowego warunku nie stosuje się do MŚP.
- 8) Zasada trwałości nie ma zastosowania w przypadku instrumentów finansowych, a także w sytuacji gdy beneficjent zaprzestał działalności z powodu ogłoszenia upadłości niewynikającej z oszukańczego bankructwa, w rozumieniu przepisów art. 71 rozporządzenia ogólnego.
- 9) W przypadku zaprzestania prowadzenia działalności przez beneficjenta, IP/IZ RPO WP sprawdza, czy w odniesieniu do tego beneficjenta ogłoszona została upadłość. Brak ogłoszenia upadłości (z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w art. 13 ust 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze) wobec beneficjenta, który zaprzestał prowadzenia działalności, oznacza naruszenie zasady trwałości.
- 10) W sytuacji, gdy wobec beneficjenta ogłoszona została upadłość IP/IZ RPO WP – wykorzystując dostępne jej środki, przeprowadza weryfikację służącą ocenie, czy w danym przypadku występują przesłanki wskazujące, że upadłość mogła być skutkiem oszukańczego bankructwa. W przypadku zaistnienia podejrzenia, że upadłość beneficjenta mogła mieć charakter oszukańczy IP/IZ RPO WP składa zawiadomienie o możliwości popełnienia czynu zabronionego w trybie art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego.

⁹ W przypadku wystąpienia pomocy publicznej okres ten regulują właściwe przepisy odnoszące się do przedmiotowej kwestii.

- 11) Oszukańcze bankructwo potwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu oznacza naruszenie zasady trwałości.

Rozdział 6 Wspólne warunki i procedury w zakresie kwalifikowalności wydatków dla EFRR i EFS

Podrozdział 6.1. Ramy czasowe kwalifikowalności

- 1) Początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014r., z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
- 2) Końcową datą kwalifikowalności jest 30 czerwca 2023 roku.
- 3) Do współfinansowania ze środków UE nie można przedłożyć projektu, który został fizycznie ukończony (w przypadku robót budowlanych) lub w pełni zrealizowany (w przypadku dostaw i usług) przed przedłożeniem IZ RPO WP/IP wniosku o dofinansowanie w ramach RPO WP, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały przez beneficjenta dokonane - z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej. Przez projekt ukończony/zrealizowany należy rozumieć projekt, dla którego przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie, nastąpił odbiór ostatnich robót, dostaw lub usług przewidzianych do realizacji w jego zakresie rzeczowym.
- 4) Okres kwalifikowalności wydatków w ramach danego projektu określony jest w umowie o dofinansowanie, przy czym okres ten nie może wykraczać poza daty graniczne określone w pkt 1) i 2).
- 5) Okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, jednak nie wcześniej niż wskazuje data określona w punkcie 1. IP/IZ RPO WP może ograniczyć możliwość kwalifikowania wydatków przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, przy czym ma obowiązek poinformowania o tym odpowiednio wcześniej (np. w regulaminie konkursu).
- 6) Początkowa i końcowa data kwalifikowalności wydatków określona w umowie o dofinansowanie może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku na pisemny wniosek beneficjenta, za zgodą IZ RPO WP/IP na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie, z zastrzeżeniem, że data początkowa nie będzie wcześniejsza niż określona w punkcie 1) a data końcowa nie będzie późniejsza niż data określona w pkt 2.
- 7) W przypadku projektów objętych pomocą publiczną na podstawie programu pomocowego lub poza programem pomocowym obowiązują ramy czasowe określone odpowiednio w tym programie pomocowym lub w akcie przyznającym tą pomoc.
- 8) W przypadku projektów współfinansowanych z EFS, możliwe jest ponoszenie wydatków po okresie kwalifikowalności wydatków określonym w umowie o dofinansowanie, pod warunkiem, że wydatki te odnoszą się do okresu kwalifikowalności projektu, zostaną poniesione do 30 czerwca 2023 r. oraz zostaną uwzględnione we wniosku o płatność końcową. W takim przypadku wydatki te mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile spełniają pozostałe warunki kwalifikowalności określone w *Wytycznych*¹⁰.

¹⁰ Przykładem wydatków ponoszonych najczęściej w oparciu o przedmiotowe postanowienie są składki odprowadzone przez beneficjenta pracodawcę na ZUS, z tytułu wynagrodzeń współfinansowanych na końcowym etapie realizacji projektu.

- 9) Wydatki poniesione przed podpisaniem umowy o dofinansowanie mogą zostać uznane za kwalifikowane wyłącznie w przypadku spełnienia warunków kwalifikowalności określonych *Wytocznych* i umowie o dofinansowanie.

6.1.1. Ramy czasowe kwalifikowalności, a zwrot kwot zatrzymanych¹¹

- 1) W przypadku, gdy umowa między beneficjentem a podmiotem wykonującym na jego rzecz roboty budowlane/dostawy/usługi przewiduje ustanowienie zabezpieczenia w formie tzw. kwoty zatrzymanej, może zdarzyć się, że termin wypłaty kwoty zatrzymanej przekroczy termin końcowej daty ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonej w umowie o dofinansowanie. W takiej sytuacji, aby wydatek stanowiący wypłatę kwoty zatrzymanej na rzecz wykonawcy mógł zostać uznany za wydatek kwalifikowalny, termin realizacji projektu powinien zostać tak określony, aby w okresie kwalifikowalności wydatków dla projektu uwzględniony był okres gwarancyjny, po upływie którego następuje wypłata kwoty zatrzymanej i by wypłata kwoty zatrzymanej nastąpiła przed upływem końcowego terminu ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonego w umowie o dofinansowanie.
- 2) W celu przyspieszenia terminu zwrotu kwoty zatrzymanej można dopuścić m.in. posłużenie się przez wykonawcę gwarancją instytucji finansowej. W takim przypadku wykonawca uzyskuje zwrot kwoty zatrzymanej (która w innym wypadku mogłaby zostać wypłacona np. dopiero po dwóch latach) w zamian za przedstawienie gwarancji instytucji finansowej na tę kwotę. Kwota zatrzymana, która została wypłacona wykonawcy, stanowi wydatek faktycznie poniesiony, może być zatem uznana za wydatek kwalifikowalny.
- 3) Zwrot kwoty zatrzymanej (faktyczne poniesienie wydatku) po upływie okresu kwalifikowalności wydatków w projekcie nie stanowi wydatku kwalifikowalnego.

Podrozdział 6.2. Ocena kwalifikowalności wydatku

- 1) Ocena kwalifikowalności wydatku polega na analizie zgodności jego poniesienia z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i prawa krajowego, decyzją w sprawie zatwierdzenia wkładu finansowego na rzecz dużego projektu, umową o dofinansowanie i *Wytocznymi* oraz innymi dokumentami, do których stosowania beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie.
- 2) Ocena kwalifikowalności poniesionego wydatku dokonywana jest przede wszystkim w trakcie realizacji projektu poprzez weryfikację wniosków o płatność oraz w trakcie kontroli projektu, w szczególności kontroli w miejscu realizacji projektu lub siedzibie beneficjenta. Niemniej, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie projektu dokonywana jest wstępna ocena kwalifikowalności planowanych wydatków. Przyjęcie danego projektu do realizacji i podpisanie z beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które beneficjent przedstawi we

¹¹ Kwota zatrzymana to jeden z rodzajów zabezpieczenia realizowanej umowy polegający na wniesieniu przez wykonawcę/dostawcę/usługodawcę określonej kwoty pieniężnej na okres realizacji umowy albo przez zatrzymanie przez beneficjenta części kwoty należnej wykonawcy z każdej wystawionej przez niego faktury. Przykładowo beneficjent może zatrzymywać 5-10% płatności z kolejnych faktur, a zatrzymaną kwotę zwróci w chwili zakończenia kontraktu i końcowego odbioru robót/towarów/usług od wykonawcy. Beneficjent może zwrócić tylko część zatrzymanej kaucji gwarancyjnej, np. 50%, a pozostałą kwotę zatrzymać na zabezpieczenie usunięcia w terminie wad i usterek do czasu wydania dokumentu odbioru ostatecznego, tj. np. na okres udzielonej rękojmi lub roku od daty końcowego odbioru. Zawierane umowy często przewidują możliwość zmiany zatrzymanych kwot (gotówki) na gwarancję bankową lub inną formę zabezpieczenia.

wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu zostaną poświadczane, zrefundowane lub rozliczone (w przypadku systemu zaliczkowego¹²). Ocena kwalifikowalności wydatków prowadzona jest także po zakończeniu projektu w zakresie obowiązków nałożonych na beneficjenta umową o dofinansowanie oraz wynikających z przepisów prawa.

- 3) Wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek spełniający łącznie następujące warunki:
- a) został faktycznie poniesiony w okresie wskazanym w umowie o dofinansowanie, z zastrzeżeniem podrozdziału 6.1,
 - b) jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa unijnego oraz prawa krajowego, w tym przepisami regulującymi udzielanie pomocy publicznej, jeśli mają zastosowanie,
 - c) jest zgodny z RPO WP i SzOOP,
 - d) został uwzględniony w budżecie projektu z zastrzeżeniem pkt 12 i 13 rozdziału 8.3. *Wytycznych* lub - w przypadku projektów finansowanych z EFRR – w zakresie rzeczowym projektu zawartym we wniosku o dofinansowanie,
 - e) został poniesiony zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie,
 - f) jest niezbędny do realizacji celów projektu i został poniesiony w związku z realizacją projektu,
 - g) został dokonany w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
 - h) został należycie udokumentowany, zgodnie z wymogami w tym zakresie określonymi w *Wytycznych*,
 - i) został wykazany we wniosku o płatność zgodnie z *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*,
 - j) dotyczy towarów dostarczonych lub usług wykonanych lub robót zrealizowanych oraz zaliczek dla wykonawców poniesionych, z zastrzeżeniem pkt. 4 podrozdziału 6.4,
 - k) jest zgodny z innymi warunkami uznania go za wydatek kwalifikowalny określonymi w *Wytycznych* lub w regulaminie konkursu lub dokumentacji dotyczącej naboru projektów pozakonkursowych.
- 4) IZ RPO WP może określić wymagania dotyczące standardu oraz cen rynkowych najczęściej finansowanych towarów i usług w ramach RPO WP w regulaminie konkursu lub dokumentacji dotyczącej naboru projektów pozakonkursowych.

Podrozdział 6.3 Wydatki niekwalifikowalne

- 1) Następujące kategorie wydatków stanowią wydatki niekwalifikowalne:
- a) prowizje pobierane w ramach operacji wymiany walut,
 - b) odsetki od zadłużenia,
 - c) koszty pożyczki lub kredytu, zaciągniętego na prefinansowanie dotacji,
 - d) kary i grzywny,
 - e) świadczenia realizowane ze środków ZFŚS,
 - f) rozliczenie notą obciążeniową zakupu środka trwałego będącego własnością beneficjenta lub prawa przysługującego beneficjentowi¹³,
 - g) wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),

¹² Punktem wyjścia dla weryfikacji kwalifikowalności wydatków na etapie realizacji projektu jest zatwierdzony wniosek o dofinansowanie.

¹³ Taki środek trwały może być uwzględniony jako wkład niepieniężny w projekcie.

- h) koszty postępowania sądowego, wydatki związane z przygotowaniem i obsługą prawną spraw sądowych oraz wydatki poniesione na funkcjonowanie komisji rozjemczych¹⁴ z wyjątkiem:
 - i. wydatków wynikających z zastosowania mechanizmu waloryzacji ceny,
 - ii. wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy dokonanego drodze porozumienia, ugody sądowej oraz orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 357¹ Kodeksu Cywilnego,
 - iii. wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia ryczałtowego na mocy wyroku sądu, o którym mowa w art. 632 § 2 Kodeksu Cywilnego.

Zwiększenie wynagrodzenia, o którym mowa w pkt. i, ii, iii nie powoduje automatycznego zwiększenia kwoty dofinansowania przyznanego w umowie o dofinansowanie.

- i) wydatek poniesiony na zakup używanego środka trwałego, który był w ciągu 7 lat wstecz od daty zakupu (w przypadku nieruchomości 10 lat) współfinansowany ze środków unijnych lub z dotacji krajowych¹⁵,
- j) podatek od towarów i usług (VAT), który może zostać odzyskany na podstawie przepisów krajowych tj. ustawy o podatku od towarów i usług oraz aktów wykonawczych do tej ustawy,
- k) wydatek poniesiony na zakup nieruchomości przekraczający 10% wartości całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu¹⁶ w projektach współfinansowanych w ramach EFRR, w przypadku terenów opuszczonych oraz przemysłowych, na których znajdują się budynki, limit ten wynosi 15%,
- l) zakup lokali mieszkalnych,
- m) inne niż część kapitałowa raty leasingowej wydatki związane z umową leasingu, w szczególności marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe,
- n) transakcje¹⁷ dokonane w gotówce, których wartość przekracza równowartość kwoty, o której mowa w art. 22 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej,
- o) wydatki poniesione na przygotowanie i wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie projektu w przypadku wszystkich projektów, wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego w przypadku dużych projektów,
- p) premia dla współautora wniosku o dofinansowanie opracowującego np. studium wykonalności, naliczana jako procent wnioskowanej/uzyskanej kwoty dofinansowania i wypłacana przez beneficjenta (ang. *success fee*),
- q) w przypadku projektów współfinansowanych z EFS – wydatki związane z zakupem nieruchomości oraz infrastruktury oraz z dostosowaniem lub adaptacją budynków i pomieszczeń, za wyjątkiem wydatków ponoszonych zgodnie z zasadą elastyczności, o której mowa w podrozdziale 8.6,
- r) zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia EFRR w przypadku projektów współfinansowanych z EFRR – wydatki na rzecz:
 - i. likwidacji ani budowy elektrowni jądrowych,

¹⁴ Nie dotyczy sytuacji, w której sąd prawomocnym wyrokiem uzna prawidłowość poniesienia wydatku, a było to przedmiotem sporu sądowego. Wydatki uznane przez sąd za prawidłowo poniesione będą stanowić wydatki kwalifikowalne.

¹⁵ 7 lub 10 lat liczone jest w miesiącach kalendarzowych od daty nabycia (np. 7 lat od dni 9 listopada 2014 r. to okres od tej daty do 9 listopada 2007 r.).

¹⁶ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w załączniku nr 2 do *Wytycznych*.

¹⁷ Bez względu na liczbę wynikających z danej transakcji płatności.

- ii. inwestycji na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającej dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz. U. L 275 z 25.10.2003),
 - iii. wytwarzania, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tytoniu i wyrobów tytoniowych,
 - iv. beneficjentów będących przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji w rozumieniu unijnych przepisów dotyczących pomocy publicznej,
 - v. inwestycji w infrastrukturę portów lotniczych, chyba że są one związane z ochroną środowiska lub towarzyszą im inwestycje niezbędne do łagodzenia lub ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko lub klimat.
- 2) Do współfinansowania nie kwalifikują się wydatki niezgodne z *Wytycznymi*.
- 3) Wydatki uznane za niekwalifikowalne, a związane z realizacją projektu ponosi beneficjent jako strona umowy o dofinansowanie projektu.

Podrozdział 6.4. Zasada faktycznego poniesienia wydatku¹⁸

- 1) Do współfinansowania kwalifikuje się wydatek, który został faktycznie poniesiony przez beneficjenta.
- 2) Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek poniesiony w znaczeniu kasowym, tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku bankowego beneficjenta¹⁹. Wyjątki od powyższej reguły stanowią:
- a) wkład niepieniężny, o których mowa w podrozdziale 6.10 *Wytycznych*,
 - b) wkład w postaci dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu w ramach projektów współfinansowanych z EFS,
 - c) koszty amortyzacji,
 - d) rozliczenia dokonywane na podstawie wewnętrznej noty obciążeniowej, z wyjątkiem sytuacji o której mowa w podrozdziale 6.3 pkt 1 lit. f, po uzgodnieniu z właściwą instytucją będącą stroną umowy o dofinansowanie, a w przypadku projektów finansowanych z EFS – o ile jest to wskazane w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie,
 - e) potrącenia występujące, gdy dwie strony są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami²⁰,
 - f) udzielanie promesy premii technologicznej w rozumieniu ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej,
 - g) ważne złożenie depozytu sądowego²¹ przez beneficjenta w związku z realizacją projektu,
 - h) wydatek z tytułu udzielonej gwarancji zgodnie z art. 42 ust 1 lit. b rozporządzenia ogólnego,
 - i) wydatki poniesione na podstawie odrębnych przepisów²² przez partnera prywatnego w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego,

¹⁸ Warunki i procedury określone w niniejszym podrozdziale nie dotyczą wydatków rozliczanych metodami uproszczonymi, o których mowa w podrozdziale 6.6.

¹⁹ Wpływ środków może być dokonany zarówno na rachunek wykonawcy jak i podwykonawcy (na rachunek wymieniony w art. 49 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. 1997 nr 140 poz. 939 z późn. zm.)).

²⁰ Potrącenia zostały uregulowane w prawie krajowym w art. 498-508 Kodeksu cywilnego.

²¹ Zgodnie z art. 470 Kodeksu cywilnego, który mówi, że „Ważne złożenie do depozytu sądowego ma takie same skutki jak spełnienie świadczenia i zobowiązuje wierzyciela do zwrotu dłużnikowi kosztów złożenia”.

- j) opisy na ZFŚS.
- 3) Wydatek kwalifikowalny polegający na wniesieniu wkładu niepieniężnego uważa się za poniesiony, jeżeli wkład został faktycznie wniesiony, tj. istnieje udokumentowane potwierdzenie jego wykorzystania w ramach projektu.
 - 4) Za kwalifikowalne mogą być uznane zaliczki (na określony cel) wypłacone na rzecz wykonawcy, jeżeli zostały wypłacone zgodnie z postanowieniami umowy zawartej pomiędzy beneficjentem a wykonawcą, przy czym, jeżeli umowa została zawarta na podstawie ustawy Pzp, zastosowanie ma art. 151 tej ustawy.²³
 - 5) Dowodem poniesienia wydatku jest zapłacona faktura, inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej lub – w przypadku wkładu niepieniężnego – dokumenty, o których mowa w podrozdziale 6.10 wraz z odpowiednim dokumentem potwierdzającym dokonanie płatności.
 - 6) Za datę poniesienia wydatku przyjmuje się:
 - a) w przypadku wydatków pieniężnych:
 - i. dokonanych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego beneficjenta, tj. datę księgowania operacji,
 - ii. dokonanych kartą kredytową lub podobnym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub podobnego instrumentu,
 - iii. dokonanych gotówką – datę faktycznego dokonania płatności,
 - b) w przypadku wkładu niepieniężnego – datę faktycznego wniesienia wkładu (np. datę pierwszego wykorzystania środka trwałego na rzecz projektu lub wykonania nieodpłatnej pracy przez wolontariusza) lub inną datę wskazaną przez beneficjenta i zaakceptowaną przez IZ RPO WP/IP,
 - c) w przypadku amortyzacji – datę dokonania odpisu amortyzacyjnego,
 - d) w przypadku potrącenia – datę o której mowa w art. 499 Kodeksu Cywilnego,
 - e) w przypadku depozytu sądowego – datę faktycznego wniesienia depozytu do sądu,
 - f) w przypadku rozliczeń na podstawie wewnętrznej noty obciążeniowej – datę zaksięgowania noty,
 - g) w przypadku udzielenia promesy premii technologicznej – datę jej otrzymania.

Podrozdział 6.5. Kwalifikowalność wydatków w zakresie stosowania zamówień

- 1) Wydatki poniesione na podstawie umowy, która została zawarta z naruszeniem zasad udzielania zamówień mogą zostać uznane za niekwalifikowane w całości lub w części, w zależności od wagi naruszenia.
- 2) IZ RPO WP/IP zobowiąże beneficjentów w umowie o dofinansowanie/decyzji o dofinansowaniu do stosowania trybów, procedur oraz zasad opisanych w Załączniku nr 9 do Zasad wdrażania RPO WP 2014-2020 pt. „Wytyczne dotyczące udzielania zamówień w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020”.
- 3) W przypadku stwierdzenia przez IZ RPO WP/IP naruszenia obowiązujących zasad stosuje się korekty finansowe obniżające dofinansowanie, zgodnie z Taryfikatorem określonym przez Ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego (na podstawie art. 24 ust. 13 ustawy

²² Patrz art. 64 rozporządzenia ogólnego 1303/2013.

²³ Jeśli element (roboty, usługi, dostawa) objęty zaliczką nie zostanie faktycznie wykonany w okresie kwalifikowalności projektu, zaliczka przestaje być wydatkiem kwalifikowalnym.

wdrożeniowej)²⁴, który ma zastosowanie przy ocenie zamówień udzielanych w ramach RPO WP 2014-2020.

Podrozdział 6.6. Uproszczone metody rozliczania wydatków

- 1) Dopuszcza się uproszczone metody rozliczania wydatków.
- 2) Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z SzOOP i treści niniejszych Wytycznych.
- 3) Uproszczonych metod rozliczania wydatków nie można stosować, w przypadku gdy realizacja projektu jest zlecona w całości wykonawcy.
- 4) Wydatki rozliczane za pomocą różnych uproszczonych metod można łączyć na poziomie projektu wyłącznie w przypadku, gdy każda z nich dotyczy innej kategorii kosztów.
- 5) Wydatki rozliczane za pomocą różnych uproszczonych metod można łączyć na poziomie projektu z wydatkami, które zostały faktycznie poniesione wyłącznie w przypadku, gdy wydatki dotyczą innej kategorii kosztów z zastrzeżeniem podrozdziału 6.7.
- 6) Od momentu zawarcia umowy o dofinansowanie nie ma możliwości zmiany sposobu rozliczania wydatków uproszczoną metodą na rozliczanie na podstawie faktycznie poniesionych wydatków i odwrotnie. Ponadto nie jest możliwa zmiana metody rozliczania z jednej uproszczonej metody na inną.

6.6.1. Możliwe do stosowania uproszczone metody rozliczania wydatków

- 1) Do uproszczonych metod rozliczania wydatków zalicza się:
 - a) stawki jednostkowe²⁵, w tym godzinowa stawka wynagrodzenia personelu projektu z wyłączeniem osób wskazanych w kosztach pośrednich²⁶ lub godzinowa stawka wynagrodzenia personelu projektu²⁷, liczona jako iloraz ostatnich udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1720 godzin²⁸,
 - b) kwoty ryczałtowe, których suma w projekcie nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości kwoty 100.000 EUR wkładu publicznego²⁹, przeliczonej na PLN z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez KE aktualnego na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych lub przypadku ogłoszenia naboru projektów pozakonkursowych,
 - c) stawki ryczałtowe, stanowiące określony procent jednej lub kilku kategorii kosztów³⁰.

²⁴ Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień (Dz. U. z 2016 r., poz. 200).

²⁵ Zgodnie z art. 67 ust 1 lit. b rozporządzenia ogólnego.

²⁶ Stawka wynagrodzenia personelu projektu bazuje na ostatnich udokumentowanych rocznych kosztach zatrudnienia brutto (w rozumieniu wytycznych KE pn. *Guidance on Simplified Cost Options* (SCOs) EGESIF_14-0017-final 6/10/2014) danej osoby wchodzącej w skład personelu projektu lub na uśrednionych ostatnich udokumentowanych rocznych kosztach zatrudnienia brutto pracowników beneficjenta na takim samym lub zbliżonym stanowisku służbowym,. Tak wyliczona stawka jednostkowa nie obejmuje kosztów pośrednich i tym samym dodatkowo koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 6.15 Wytycznych mogą przysługiwać w ramach projektu. Stawka wynagrodzenia personelu projektu nie zawiera kosztów delegacji personelu projektu.

²⁷ Tak wyliczona stawka jednostkowa obejmuje koszty pośrednie i tym samym dodatkowo koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 6.15 Wytycznych, nie przysługują w ramach projektu

²⁸ Zgodnie z art. 68 ust 2 rozporządzenia ogólnego.

²⁹ Zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. c rozporządzenia ogólnego

³⁰ Zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. d rozporządzenia ogólnego.

- 2) W przypadku, gdy realizacja projektu prowadzi do powstania kosztów pośrednich, o których mowa w podrozdziale 6.15, mogą one być obliczone według stawki ryczałtowej, o której mowa w pkt 1 lit c, w wysokości do 15% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych związanych z wynagrodzeniami osób zaangażowanych w realizację projektu – bez konieczności udokumentowania jej wyliczenia, przy czym limit ten nie dotyczy projektów finansowanych z EFS³¹ oraz realizowanych w ramach Poddziałania 1.1.1³². Projekty i metodę liczenia stawki ryczałtowej dla kosztów pośrednich projektów finansowanych z EFRR określa się w SzOOP i regulaminie konkursu.
- 3) Stawką jednostkową, o której mowa w pkt 1 lit a, jest stawka dla danego towaru lub usługi, dla której wskazano szczegółowy zakres oraz cenę jednostkową, określaną w regulaminie konkursu lub dokumentacji dotyczącej projektów zgłaszanych w trybie pozakonkursowym.
- 4) Kwotą ryczałtową, o której mowa w pkt 1 lit. b jest określona w umowie o dofinansowanie kwota uzgodniona za wykonanie określonego w projekcie zadania lub zadań na etapie zatwierdzania wniosku o dofinansowanie projektu.
- 5) Wyliczenia wydatków podlegających rozliczeniu na podstawie metod uproszczonych, o których mowa w pkt 1, należy dokonać w oparciu o jedną z poniższych metod:
 - a) sprawiedliwą, rzetelną i możliwą do zweryfikowania kalkulację dokonaną:
 - i. na podstawie danych statystycznych lub innych obiektywnych danych,
 - ii. na podstawie zweryfikowanych danych historycznych dotyczących beneficjentów, albo
 - iii. w drodze zastosowania praktyki księgowej standardowo stosowanej przez danego beneficjenta,
 - b) zgodnie z zasadami wyliczania analogicznych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych stosowanych w ramach polityk UE i dotyczących analogicznych typów projektów i beneficjentów,
 - c) zgodnie z zasadami wyliczania analogicznych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych stosowanych w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w przypadku podobnego rodzaju projektu i beneficjenta,
 - d) na podstawie stawek określonych w rozporządzeniu ogólnym lub w innych dokumentach odnoszących się do danego funduszu,
 - e) na podstawie metody wyliczania stawek określonej w dokumentach odnoszących się do danego funduszu.
- 6) Kwoty ryczałtowe i stawki jednostkowe mogą podlegać indeksacji po kątem dostosowania do poziomu kosztów cen rynkowych w oparciu o wskaźniki makroekonomiczne, zgodnie metodologią przyjętą dla danej kwoty lub stawki przez IZ RPO WP. Indeksacja nie dotyczy zawartych umów o dofinansowanie projektu.

6.6.2. Weryfikacja wydatków rozliczanych w sposób uproszczony

- 1) Szczegółowe warunki rozliczania kosztów na podstawie metod uproszczonych określa niniejsze *Wytyczne*.
- 2) Wydatki rozliczane uproszczoną metodą są traktowane jako wydatki poniesione. Nie ma obowiązku zbierania ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na

³¹ Stawki ryczałtowe kosztów pośrednich dla projektów finansowanych z EFS uregulowano w podrozdziale 8.4 *Wytycznych*.

³² Stawki ryczałtowe kosztów pośrednich dla projektów finansowanych w ramach Poddziałania 1.1.1 uregulowano w rozdziale 9 *Wytycznych*.

potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako wydatki objęte uproszczoną metodą. Niemniej jednak IZ RPO WP/IP zobowiązuje beneficjenta w umowie o dofinansowanie do przedstawienia dokumentacji:

- a) potwierdzającej wykonanie rezultatów, produktów lub zrealizowanie działań zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie projektu – w przypadku stawek jednostkowych oraz kwot ryczałtowych, o których mowa w sekcji 6.6.1 pkt 1 lit. a i b, lub
 - b) potwierdzającej rozliczenie kosztów będących podstawą do rozliczenia stawek ryczałtowych – w przypadku stawek ryczałtowych, o których mowa w sekcji 6.6.1.pkt. 1 lit. c.
- 3) Weryfikacja wydatków zadeklarowanych według metod uproszczonych dokonywana jest w oparciu o faktyczny postęp realizacji projektu i osiągnięte wskaźniki, przy czym:
- a) w przypadku stawek jednostkowych, weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu, czy działania zadeklarowane przez beneficjenta zostały zrealizowane i określone w umowie o dofinansowanie wskaźniki produktu lub rezultatu osiągnięte, rozliczenie następuje według ustalonej stawki w zależności od faktycznie wykonanej ilości dóbr/usług w ramach danego projektu,
 - b) w przypadku kwot ryczałtowych – weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu czy działania zadeklarowane przez beneficjenta zostały zrealizowane i określone w umowie o dofinansowanie wskaźniki produktu lub rezultatu osiągnięte. Rozliczenie, co do zasady, jest uzależnione od zrealizowania danego działania, ale może być również dokonywane w etapach w zależności od specyfiki projektu, np. gdy w ramach projektu zakłada się realizację różnych etapów działania, które mogłyby być objęte kilkoma kwotami ryczałtowymi,
 - c) w przypadku stawek ryczałtowych – weryfikacja polega na sprawdzeniu, czy beneficjent prawidłowo zastosował określoną wysokość stawki ryczałtowej, wynikającą z umowy o dofinansowanie oraz czy prawidłowo wykazał kwotę wydatków będących podstawą wyliczenia stawek ryczałtowych.
- 4) Weryfikacji podlega zgodność dostarczonych produktów lub zrealizowanych usług/działania z założeniami określonymi we wniosku o dofinansowanie projektu.
- 5) W przypadku niezrealizowania założonych w umowie o dofinansowanie wskaźników produktu lub rezultatu, płatności powinny ulec odpowiedniemu obniżeniu, przy czym:
- a) w przypadku stawek jednostkowych, za niezrealizowane lub niewłaściwie zrealizowane działania zapłata nie następuje,
 - b) w przypadku kwot ryczałtowych – w przypadku niezrealizowania w pełni wskaźników produktu lub rezultatu objętych kwotą ryczałtową, dana kwota jest uznana za niekwalifikowalną (rozliczenie w systemie „spełnia - nie spełnia”),
 - c) w przypadku stawek ryczałtowych – rozliczenie następuje w oparciu o przedstawione do rozliczenia wydatki będące podstawą wyliczenia stawek, zgodnie z zatwierdzonym budżetem projektu. Na wysokość wydatków rozliczanych stawką ryczałtową mają wpływ nie tylko koszty wykazane we wnioskach o płatność, lecz również wszelkiego rodzaju pomniejszenia, które są dokonywane w ramach projektu (np. w związku z szacunkowym budżetem lub korektami finansowymi).
- 6) IZ RPO WP/IP może weryfikować realizację działań i osiągnięcie wskaźników produktu lub rezultatu w ramach projektu podczas kontroli na miejscu lub wizyty monitoringowej.

Podrozdział 6.7. Zakaz podwójnego finansowania

- 1) Niedozwolone jest podwójne finansowanie wydatków.
- 2) Podwójne finansowanie oznacza w szczególności:
 - a) całkowite lub częściowe, więcej niż jednokrotne poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie tego samego wydatku w ramach dofinansowania lub wkładu własnego tego samego lub różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności lub/oraz krajowych środków publicznych,
 - b) otrzymanie na wydatki kwalifikowalne danego projektu lub części projektu bezzwrotnej pomocy finansowej z kilku źródeł (krajowych, unijnych lub innych) w wysokości łącznie wyższej niż 100% wydatków kwalifikowanych projektu lub części projektu,
 - c) poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa na podstawie ustawy o VAT,
 - d) zakupienie środka trwałego z udziałem środków unijnych lub/oraz środków dotacji z krajowych środków publicznych, a następnie rozliczenie kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach tego samego projektu lub innych współfinansowanych ze środków UE,
 - e) zrefundowanie wydatku poniesionego przez leasingodawcę na zakup przedmiotu leasingu w ramach leasingu finansowego, a następnie zrefundowanie rat opłacanych przez beneficjenta w związku z leasingiem tego przedmiotu,
 - f) sytuacja, w której środki na prefinansowanie wkładu unijnego zostały pozyskane w formie kredytu lub pożyczki, które następnie zostały umorzone³³,
 - g) zakup używanego środka trwałego, który w ciągu 7 poprzednich lat (10 lat dla nieruchomości) był współfinansowany ze środków UE lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
 - h) rozliczenie tego samego wydatku w kosztach pośrednich oraz kosztach bezpośrednich projektu.

Podrozdział 6.8. Cross-financing (zasada elastyczności)

- 1) EFRR może finansować w sposób komplementarny działania objęte zakresem pomocy z EFS, a EFS działania objęte zakresem pomocy z EFRR, co rozumiane jest jako *cross-financing*.
- 2) *Cross-financing* może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, których poniesienie wynika z potrzeby realizacji danego projektu i stanowi logiczne uzupełnienie działań w ramach RPO WP, z zastrzeżeniem podrozdziału 8.6.
- 3) Przedmiotowe finansowanie powinno być powiązane wprost z głównymi zadaniami realizowanymi w ramach danego projektu.
- 4) Zasada elastyczności może występować jedynie w działaniach i poddziałaniach określonych w SzOOP, w zakresie i limitach wskazanych w opisie poszczególnych działań i poddziałów, przy czym wartość wydatków nie może stanowić więcej niż 10% finansowania unijnego każdej osi priorytetowej.
- 5) W przypadku wydatków ponoszonych w ramach zasady elastyczności, stosuje się zasady kwalifikowalności dla komplementarnego funduszu.

³³ Podwójne finansowanie dotyczyć będzie wyłącznie tej części kredytu lub pożyczki, w jakiej zostały one umorzone.

- 6) Koszty, jakie zostaną poniesione w ramach *cross-financingu*, uwzględnione są w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu i podlegają rozliczeniu we wnioskach o płatność.
- 7) Wydatki w ramach *cross-financingu* poniesione powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowane.

Podrozdział 6.9. Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu (do czasu jego ukończenia)

- 1) Dochody wygenerowane podczas realizacji projektu, które nie zostały wzięte pod uwagę w czasie jego zatwierdzania, wykazuje się nie później niż do momentu złożenia wniosku o płatność końcową. Dochody te pomniejszają wydatki kwalifikowalne projektu, z zastrzeżeniem sytuacji, o której mowa w pkt. 2.
- 2) W przypadku, gdy nie wszystkie koszty w ramach projektu są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany proporcjonalnie (z zastrzeżeniem sytuacji, gdy możliwe jest bezpośrednie przyporządkowanie) do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych wydatków projektu.
- 3) W przypadku, gdy dochód związany z projektem został osiągnięty przy współudziale kosztów ponoszonych poza projektem i możliwe jest określenie udziału kosztów realizacji projektu w osiągnięciu tego dochodu, należy pomniejszyć wydatki kwalifikowalne jedynie o ten udział.
- 4) Za dochód nie uznaje się wadium wpłacanego przez podmiot ubiegający się o realizację zamówienia na podstawie ustawy Pzp zatrzymanego w przypadku wycofania oferty, kar umownych (w tym kar za odstąpienie od umowy i kar za opóźnienie), zatrzymanych kaucji zwrotnych³⁴ oraz ulg z tytułu terminowego odprowadzania składek do ZUS/US. Płatności otrzymane przez beneficjenta w powyższych przypadkach nie pomniejszają wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.
- 5) Przepisów niniejszego podrozdziału, z wyłączeniem pkt 4 nie stosuje się w odniesieniu do:
 - a) projektów objętych zasadami pomocy publicznej,
 - b) projektów objętych kwotami ryczałtowymi lub stawkami jednostkowymi z zastrzeżeniem uwzględnienia ex ante,
 - c) projektów realizowanych w ramach wspólnego planu działań z zastrzeżeniem uwzględnienia dochodu ex ante,
 - d) projektów, dla których łączne koszty kwalifikowalne nie przekraczają wyrażonej w PLN równowartości 50 000 EUR, przeliczonej na PLN zgodnie z kursem wymiany EUR/PLN, stanowiącym średnią arytmetyczną kursów średnich miesięcznych Narodowego Banku Polskiego z ostatnich sześciu ostatnich miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie³⁵,
 - e) projektów generujących dochód po ukończeniu, zastosowanie zdefiniowanych w art. 61 ust. 1-6 rozporządzenia ogólnego.

Podrozdział 6.10. Wkład niepieniężny

- 1) Wkład niepieniężny stanowiący część wkładu własnego, wniesiony na rzecz projektu stanowi wydatek kwalifikowalny.

³⁴ Rozumianych jako sumy pieniężne złożone jako gwarancja dotrzymania zobowiązania.

³⁵ Kursy publikowane są na stronie WW: http://www.nbp.pl?home.aspx?f=/kursy/kursy_archiwum.html

- 2) Wkład niepieniężny powinien być wnoszony przez beneficjenta ze składników jego majątku lub z majątku innych podmiotów, jeżeli taka możliwość wynika z przepisów prawa oraz zostanie to ujęte w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, lub w postaci świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy.
- 3) Wkład niepieniężny, który w ciągu 7 poprzednich lat (10 lat dla nieruchomości)³⁶ był współfinansowany ze środków unijnych lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych, jest niekwalifikowalny (podwójne finansowanie).
- 4) Warunki kwalifikowalności wkładu niepieniężnego są następujące:
 - a) wkład niepieniężny polega na wniesieniu (wykorzystaniu na rzecz projektu) nieruchomości, urządzeń, materiałów (surowców), wartości niematerialnych i prawnych, ekspertyz lub nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - b) wartość wkładu niepieniężnego została należycie potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom oraz z zastrzeżeniem spełnienia wszystkich warunków wymienionych w tym podrozdziale,
 - c) wartość przypisana wkładowi niepieniężnemu nie przekracza stawek rynkowych,
 - d) wartość i dostarczenie wkładu niepieniężnego są poddane niezależnej ocenie i weryfikacji,
 - e) w przypadku wykorzystania środków trwałych na rzecz projektu, ich wartość określana jest proporcjonalnie do zakresu ich wykorzystania w projekcie, z uwzględnieniem zapisów podrozdziału 6.12,
 - f) w przypadku wykorzystania nieruchomości na rzecz projektu, jej wartość nie przekracza wartości rynkowej, ponadto wartość nieruchomości jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę zgodnie z przepisami ustawy o gospodarce nieruchomościami - aktualnym³⁷ w momencie złożenia rozliczającego go wniosku o płatność,
 - g) jeżeli wkładem własnym nie jest cała nieruchomość, a jedynie jej część (na przykład tylko sale), operat szacunkowy nie jest wymagany – w takim przypadku wartość wkładu wycenia się jako koszt amortyzacji lub wynajmu (stawkę może określać np. cennik danej instytucji),
 - h) w przypadku wniesienia nieodpłatnej pracy, spełnione są warunki, o których mowa w pkt 7.
- 5) Wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne.
- 6) W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości, dodatkowo zastosowanie ma Podrozdział 7.4.
- 7) W przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, powinny zostać spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) wolontariusz musi być świadomy charakteru swojego udziału w realizacji projektu (tzn. świadomy nieodpłatnego udziału),
 - b) należy zdefiniować rodzaj wykonywanej przez wolontariusza nieodpłatnej pracy (określić jego stanowisko w projekcie); zadania wykonywane i wykazywane przez wolontariusza muszą być zgodne z tytułem jego nieodpłatnej pracy (stanowiska),
 - c) wartość wkładu niepieniężnego w przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariusza określa się z uwzględnieniem ilości czasu poświęconego na jej wykonanie oraz średniej wysokości wynagrodzenia (wg stawki godzinowej lub dziennej) za dany rodzaj pracy

³⁶ 7 lub 10 lat od daty zakupu.

³⁷ Termin ważności sporządzanego dokumentu określa ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami.

obowiązującej u danego pracodawcy, z zastrzeżeniem rozdziału 6.16 pkt 12 lub płacy minimalnej określonej na podstawie obowiązujących przepisów, w zależności od zapisów wniosku o dofinansowanie projektu,

- d) wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy może uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez podmiot działający na zasadach rynkowych; wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia; wycena wykonywanego świadczenia przez wolontariusza może być przedmiotem odrębnej kontroli i oceny.
- 8) W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego do projektu, współfinansowanie z funduszy strukturalnych lub FS oraz innych środków publicznych (krajowych) niebędących wkładem własnym beneficjenta nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego.

$$\begin{array}{ccccc} \text{Kwota dofinansowania} & & & & \text{Wkład} \\ \text{dla projektu z funduszy} & \leq & \text{Rzeczywiste} & - & \text{niepieniężny} \\ \text{oraz innych środków} & & \text{całkowite wydatki} & & \\ \text{publicznych (krajowych)} & & \text{kwalifikowalne} & & \end{array}$$

Podrozdział 6.11. Opłaty finansowe, doradztwo i inne usługi związane z realizacją projektu

- 1) Niżej wymienione kategorie wydatków kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych, o ile spełniają pozostałe warunki kwalifikowalności wydatków określone w *Wytycznych*:
- a) następujące opłaty finansowe:
- i. wydatki związane z otwarciem oraz prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym beneficjenta lub odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi projektu, o ile prowadzenie takiego rachunku jest wymagane przez IZ RPO WP/IP,
 - ii. opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (krajowych lub zagranicznych), z wyjątkiem prowizji pobieranych w ramach wymiany walut, o których mowa w podrozdziale 6.3 pkt.1 lit. a *Wytycznych*.
- b) wydatki poniesione na instrumenty zabezpieczające realizację umowy o dofinansowanie, o ile ich poniesienie wymagane jest przez prawo krajowe lub unijne oraz forma takiego zabezpieczenia jest wymagana przez IZ RPO WP/IP,
- c) wydatki poniesione na doradztwo prawne, z wyjątkiem wydatków związanych z przygotowaniem i obsługą spraw sądowych, finansowe i techniczne (jedynie jako ekspertyzy i analizy, z zachowaniem formie pisemnej),
- d) wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości, o ile ich poniesienie jest wymagane przez IZ RPO WP/IP,
- e) opłaty notarialne,

- f) opłaty administracyjne związane z uzyskiwaniem wszelkiego rodzaju pozwoleń czy zgód niezbędnych do realizacji projektu, o ile faktycznie zostały poniesione przez beneficjenta (np. przyłączenia do sieci energetycznej),
 - g) koszt ubezpieczeń lub gwarancji bankowych, o ile są wymagane przez przepisy prawa, bądź przez IZ RPO WP/IP, w tym koszty ubezpieczeń lub gwarancji bankowych zgodnie z postanowieniami Ogólnych warunków kontraktowych FIDIC, zawartymi w „Warunkach Kontraktu na urządzenia i budowę z projektowaniem”(wydanie FIDIC 1999) lub w „Warunkach Kontraktu na budowę” (wydania FIDIC 1999) lub analogiczne w przypadku kontraktów realizowanych w oparciu o inne warunki kontraktowe niż FIDIC,
 - h) wydatki na ewaluację, o ile ich poniesienie jest wymagane przez IZ RPO WP/IP,
 - i) wydatki związane z udostępnianiem infrastruktury w technologii chmury obliczeniowej.
- 2) Wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe mogą być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem, że ubezpieczenia te są wymagane przez IZ RPO WP/IP³⁸.
 - 3) Wydatki poniesione na ubezpieczenie mogą być kwalifikowalne jedynie w okresie realizacji projektu, tj. z wyłączeniem wydatków w fazie eksploatacyjnej (stanowiących koszty operacyjne projektu).
 - 4) Za kwalifikowalne uznaje się koszty tłumaczenia dokumentów związanych z udzieleniem zamówienia publicznego oraz faktur/innych dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej, o ile tłumaczenie takie jest wymagane przez IZ RPO WP/IP.
 - 5) Koszt usług wykonanych przez inne jednostki organizacyjne beneficjenta np. prace geodezyjno - kartograficzne i geodezyjno - prawne (m.in. podział działki, wykonanie mapy).
 - 6) W sytuacji uzyskania odszkodowania, środki powinny być w pierwszej kolejności przeznaczone na odtworzenie zniszczonej infrastruktury. W innym wypadku wszelkie korzyści finansowe uzyskane przez beneficjenta, w tym z tytułu wypłat ubezpieczenia związanego z projektem, muszą być zwrócone proporcjonalnie do wysokości udziału dofinansowania UE w wydatkach kwalifikowalnych projektu.

Podrozdział 6.12. Techniki finansowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

- 1) Koszty pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile we wniosku o dofinansowanie zostanie uzasadniona konieczność pozyskania środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu z zastosowaniem najbardziej efektywnej dla danego przypadku metody (zakup, amortyzacja, leasing, itp.) uwzględniając przedmiot i cel danego projektu; wymóg uzasadnienia pozyskania dotyczy wyłącznie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych o wartości równej lub wyższej 3 500 PLN.³⁹
- 2) Uzasadnienie konieczności pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu, o którym mowa w pkt 1, uwzględnia w szczególności:
 - a) okres realizacji projektu,

³⁸ Zaleca się min. stosowanie ubezpieczeń w przypadku projektów realizowanych na terenach zagrożonych powodzią, co do których występuje uzasadniona obawa, że mogą zostać dotknięte skutkami powodzi.

³⁹ Uzasadnienie nie musi być sporządzane indywidualnie dla każdego środka trwałego oraz wartości niematerialnej i prawnej, ale może dotyczyć również grupy środków trwałych czy wartości niematerialnych i prawnych o tym samym przeznaczeniu.

- b) tożsame lub zbliżone do planowanych do pozyskania w ramach projektu środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne będące w posiadaniu beneficjenta, w tym środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne nabyte w ramach projektów współfinansowanych ze środków publicznych,
 - c) wybór metody pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu.
- 3) Koszty pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych są wskazane w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie.
 - 4) Wydatki związane z zakupem środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych kwalifikują się do współfinansowania pod warunkiem, że wartości te będą ujęte w ewidencji⁴⁰ środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

6.12.1. Zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych

- 1) Środki trwałe ze względu na sposób ich wykorzystania w ramach i na rzecz projektu dzielą się na:
 - a) środki trwałe bezpośrednio powiązane z przedmiotem projektu (np. wyposażenie pracowni komputerowych w szkole),
 - b) środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (np. rzutnik na szkolenia).
- 2) Wydatki, o których mowa w pkt 1, mogą być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem ich bezpośredniego wskazania we wniosku o dofinansowanie wraz z uzasadnieniem dla konieczności ich zakupu, przy czym w ramach projektów finansowanych z EFRR – wymóg uzasadniania konieczności zakupu nie dotyczy wyposażenia na stałe zainstalowanego, wpisanego do rejestru środków trwałych i traktowanego jako wydatki inwestycyjne, zgodnie z ustawą o rachunkowości.
- 3) Wydatki poniesione na zakup środków trwałych, o których mowa w pkt 1 lit a, a także koszty ich montażu i uruchomienia, mogą być kwalifikowalne w całości lub w części swojej wartości zgodnie ze wskazaniem beneficjenta opartym o faktyczne wykorzystanie środka trwałego na potrzeby projektu.
- 4) Wydatki poniesione na zakup środków trwałych, o których mowa w pkt 1 lit. b, mogą być kwalifikowalne wyłącznie w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym za okres, w którym były one wykorzystywane na rzecz projektu. W takim przypadku rozlicza się wydatki do wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym i stosuje warunki i procedury określone w sekcji 6.12.2. W takim przypadku wartość środków trwałych nie wchodzi do limitu środków trwałych i *cross-financingu*.
- 5) Jeżeli środki trwałe, o których mowa w pkt 1 lit. b wykorzystywane są także do innych zadań niż te założone w projekcie, wydatki na ich zakup kwalifikują się do współfinansowania w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym dokonany w okresie realizacji projektu, proporcjonalnie do ich wykorzystania w celu realizacji projektu. W takim przypadku stosuje się sekcję 6.12.2.
- 6) W ramach projektów współfinansowanych z EFS dopuszczalny procentowy poziom wartości wydatków na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 3500 PLN

⁴⁰ Poprzez to pojęcie na potrzeby Wytycznych rozumie się wyodrębnioną dla projektu ewidencję, której zasady zostały opisane w Polityce Rachunkowości lub dokumencie równoważnym regulującym zasady rachunkowości obowiązujące beneficjenta, prowadzoną w oparciu o ustawę o rachunkowości (księgi rachunkowe), krajowe przepisy podatkowe(księgi podatkowe), a w przypadku beneficjentów niepodlegających reżimowi tych ustaw – w oparciu o wytyczne IZ RPO WP.

netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach *cross-financingu*, określony jest w SzOOP. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.

- 7) W ramach projektów współfinansowanych z EFS środki trwałe nabyte w ramach projektu są wykorzystywane po zakończeniu realizacji projektu na działalność statutową beneficjenta lub mogą zostać przekazane nieodpłatnie podmiotowi nie działającemu dla zysku.
- 8) Wydatki poniesione na zakup używanych środków trwałych są kwalifikowalne, jeśli spełnione są wszystkie wymienione poniżej warunki:
 - a) sprzedający środek trwały wystawił deklarację określającą jego pochodzenie,
 - b) sprzedający środek trwały potwierdził w deklaracji, że dany środek nie był w okresie poprzednich 7 lat (10 lat w przypadku nieruchomości) współfinansowany z pomocy UE lub w ramach dotacji z krajowych środków publicznych,
 - c) cena zakupu używanego środka trwałego nie przekracza jego wartości rynkowej i jest niższa niż koszt podobnego nowego sprzętu.
- 9) Dopuszcza się możliwość wytworzenia samodzielnie przez beneficjenta środka trwałego, z tym, że ostateczna wartość tego środka trwałego musi być rzetelnie udokumentowana, a IZ RPO WP/IP, w razie wątpliwości może żądać od beneficjenta potwierdzenia wyceny środka trwałego przez niezależnego eksperta.
- 10) Wydatki poniesione na transport oraz instalację środka trwałego mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne, o ile w ramach projektu kwalifikowalny jest wydatek na nabycie (zakup lub leasing) tego środka trwałego oraz pod warunkiem, że koszt ten wpływa na wartość początkową środka trwałego oraz zostanie wykazany w dokumencie przyjęcia środka trwałego „OT” oraz w ewidencji środków trwałych.

6.12.2. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

- 1) Koszty amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, kwalifikują się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a) odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które są niezbędne do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywane do jego wdrażania,
 - b) kwalifikowalna wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu,
 - c) odpisy amortyzacyjne zostały dokonane zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego,
 - d) wydatki poniesione na zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych nie zostały zgłoszone jako wydatki kwalifikowalne projektu, ani też ich zakup nie był współfinansowany ze środków unijnych (dotyczy to sytuacji, w której beneficjent kupuje aktywa na potrzeby projektu, ale nie może zrefundować kosztów zakupu),
 - e) odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które zostały zakupione w sposób racjonalny i efektywny, tj. ich ceny nie są zawyżone w stosunku do cen i stawek rynkowych,
 - f) w przypadku, gdy środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wykorzystywane są także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część odpisu

amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania aktywów w celu realizacji projektu.

- 2) W przypadku, o którym mowa w pkt 1 lit. f, wartość rezydualna (księgowa wartość likwidacyjna) aktywów trwałych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.

6.12.3. Leasing i inne techniki finansowania niepowodujące natychmiastowego przeniesienia prawa własności

- 1) Do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione w związku z zastosowaniem technik finansowania, które nie powodują natychmiastowego przeniesienia prawa własności do danego dobra na beneficjenta (podmiot użytkujący), w tym w szczególności wydatki poniesione w związku z zastosowaniem leasingu.
- 2) Do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione w związku z następującymi formami leasingu:
 - a) leasing finansowy – istotą leasingu finansowego, jest taka umowa leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu korzystania z przedmiotu leasingowego przeniesione są na leasingobiorcę (beneficjenta współfinansowanego projektu). umowa ta często zawiera opcję nabycia przedmiotu leasingu lub przewiduje minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania aktywów, będących przedmiotem leasingu,
 - b) leasing operacyjny – istotą leasingu operacyjnego, jest taka umowa leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu zasadniczo w całości przeniesione na leasingobiorcę (beneficjenta), a okres użytkowania przedmiotu leasingu może być krótszy niż okres jest gospodarczej używalności (okres amortyzacji),
 - c) leasing zwrotny – istotą leasingu zwrotnego, jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. W przypadku zawarcia transakcji leasingu zwrotnego, beneficjent sprzedaje posiadane dobro firmie leasingowej i równocześnie uzyskuje prawo do jego dalszego użytkowania na warunkach ustalonych w umowie leasingu. Dzięki takiej operacji beneficjent, pomimo sprzedaży danego dobra leasingodawcy, nadal z niego korzysta, płacąc rat leasingowej związane z jego użytkowaniem.
- 3) W przypadku zastosowania w ramach projektu finansowania w drodze leasingu, wydatkiem kwalifikującym się do współfinansowania jest:
 - a) w przypadku leasingu finansowego, alternatywnie:
 - i.kwota przypadająca na część raty leasingowej wystawionej na rzecz beneficjenta, związanej ze spłatą kapitału przedmiotu umowy leasingu, o ile we wniosku o dofinansowanie beneficjent jest wskazany jako podmiot ponoszący wydatki, albo
 - ii.kwota przypadająca na fakturę nabycia przedmiotu leasingu, wystawiona na rzecz leasingodawcy, o ile we wniosku o dofinansowanie leasingodawca jest wskazany przez beneficjenta jako podmiot upoważniony do poniesienia wydatku na zakup leasingowanego dobra. W tym przypadku zastosowanie mają postanowienia wytycznych, o których mowa w pkt 9.
 - b) w przypadku leasingu operacyjnego – kwota przypadająca na część raty leasingowej wystawionej na rzecz beneficjenta, związanej ze spłatą kapitału przedmiotu umowy leasingu,
 - c) w przypadku leasingu zwrotnego – w zależności od ostatecznej formy jaką przybierze leasing zwrotny, wydatki o których mowa w lit a-b.
- 4) Dowodem faktycznego poniesienia wydatku jest dokument potwierdzający opłacenie raty leasingowej, z zastrzeżeniem pkt 8.

- 5) Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych nie może przekroczyć rynkowej wartości dobra będącego przedmiotem leasingu. Oznacza to, że kwota kwalifikująca się do współfinansowania nie może być wyższa, niż:
 - a) kwota, na którą opiewa dowód zakupu wystawiony leasingodawcy przez dostawcę współfinansowanego dobra – w przypadku dóbr zakupionych nie wcześniej niż w okresie 12 miesięcy przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu,
 - b) rynkowa wartość dobra będącego przedmiotem leasingu określona w wycenie sporządzonej przez uprawnionego rzeczoznawcę lub w wycenie sporządzonej w oparciu o metodologię przedstawioną przez beneficjenta – w przypadku dóbr zakupionych wcześniej niż w okresie 12 miesięcy przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu. Wycena może zostać zastąpiona udokumentowaniem wyboru przedmiotu leasingu w procedurze przetargowej zapewniającej zachowanie uczciwej konkurencji.
- 6) Środki w ramach pomocy unijnej na realizację umów leasingu są wypłacane leasingobiorcy zgodnie z faktycznie spłacanymi ratami leasingu, z zastrzeżeniem pkt 8.
- 7) W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę kwalifikowalności wydatków, wydatkami kwalifikującymi się do współfinansowania są, z zastrzeżeniem wyjątkiem rozwiązania o którym mowa w pkt 8, wyłącznie raty leasingowe, których termin płatności przypada na okres ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonych w umowie o dofinansowanie oraz faktycznie zapłacone w tym okresie.
- 8) W przypadku leasingu finansowego, do współfinansowania może kwalifikować się również wydatek poniesiony przez leasingodawcę za zakup dobra leasingowanego beneficjentowi w związku z realizacją projektu. Warunkiem umożliwiającym zakwalifikowanie tego wydatku jest wskazanie we wniosku o dofinansowanie rozwiązania, o którym mowa w pkt 3 lit a tiret ii, co stanowi jednocześnie upoważnienie dla firmy leasingowej do poniesienia wydatku na rzecz beneficjenta. W takim przypadku wydatki poniesione przez beneficjenta na opłacenie rat związanych z leasingiem tego dobra stanowią wydatki niekwalifikowalne. W sytuacji, o której mowa w pkt 9, dowodem poniesienia wydatku jest faktura zakupu wystawiona na leasingodawcę lub równoważny dokument księgowy wraz z dokumentem potwierdzającym dokonanie płatności.
- 9) Część kapitałowa raty leasingowej płacona przez leasingobiorcę w ramach leasingu zwrotnego jest wydatkiem kwalifikującym się do współfinansowania, należy jednak pamiętać że współfinansowanie UE nie może posłużyć do ponownego nabycia danego dobra, jeżeli jego zakup był wcześniej współfinansowany ze środków UE lub w ramach dotacji z krajowych środków publicznych.

6.12.3.1. Inne techniki finansowania

Wydatki poniesione w związku z zastosowaniem innych technik finansowania kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych, jeśli zostaną spełnione następujące warunki:

- a) wydatki związane z zastosowaniem technik finansowania zostaną wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu oraz zostaną odpowiednio udokumentowane w toku realizacji projektu,
- b) zastosowanie tych technik finansowania jest najbardziej efektywną metodą pozyskania danego dobra.

Podrozdział 6.13. Podatek od towarów i usług (VAT) oraz inne podatki i opłaty

- 1) Podatki i inne opłaty, w szczególności podatek VAT mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne tylko wtedy, gdy beneficjent nie ma prawnej możliwości ich odzyskania, z zastrzeżeniem pkt 6.

- 2) Możliwość odzyskania podatku VAT rozpatruje się zgodnie z przepisami ustawy o VAT oraz rozporządzeń do tej ustawy.⁴¹
- 3) Warunek określony w pkt 1 oznacza, iż zapłacony podatek VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny wyłącznie wówczas, gdy beneficjentowi, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym, nie przysługuje prawo (czyli beneficjent nie ma prawnych możliwości) do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT. Posiadanie wyżej wymienionego prawa (potencjalnej prawnej możliwości) wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot nie nastąpił, np. ze względu na nie podjęcie przez beneficjenta czynności zmierzających do realizacji tego prawa.
- 4) Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań, nałożonych odrębnymi przepisami prawa, z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych (art. 15 ust. 6 ustawy o VAT). W związku z tym, prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony będzie przysługiwało podmiotom dokonującym zakupów towarów i usług finansowanych ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych, na podstawie prawidłowo wystawionych faktur VAT oraz podatników posiadających status podatnika czynnego w rozumieniu art. 96 ustawy o VAT.
- 5) Zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych. Przepis zawarty w art. 88 ustawy o VAT zawiera katalog przypadków, kiedy podatnikowi VAT nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego. W tych przypadkach podatku nie można odliczyć nawet wówczas, gdy dany zakup jest bezpośrednio związany z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu, tym samym VAT może wówczas stanowić wydatek kwalifikowalny. W związku z powyższym, przepisy ustawy o VAT stanowią, iż prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje beneficjentowi jedynie w przypadku, kiedy spełnione zostaną jednocześnie dwa następujące warunki: beneficjent jest podatnikiem VAT oraz zakupione przez beneficjenta towary i usługi wykorzystywane są przez beneficjenta do wykonywania czynności opodatkowanych⁴². Tym samym, jeśli nie jest spełniony jeden z wymienionych warunków, wówczas VAT zawarty w dokonywanych przez beneficjenta zakupach będzie stanowił wydatek kwalifikowalny w rozumieniu *Wytocznych*.

⁴¹ Zaliczenie VAT do kosztów uzyskania przychodu celem obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym nie jest odliczeniem ani uzyskaniem zwrotu podatku od towarów i usług, a więc nie jest odzyskaniem podatku od towarów i usług w rozumieniu ustawy o VAT.

⁴² Prawo do odliczenia podatku naliczonego od podatku należnego przysługuje wyłącznie wówczas, gdy zakupione przez beneficjenta towary i usługi będą służyły czynnościom opodatkowanym. Prawo do odliczenia nie przysługuje w zakresie, w jakim zakupy związane są z czynnościami zwolnionymi z VAT lub czynnościami niepodlegającymi opodatkowaniu. Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich wynika, że związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi powinien mieć, zasadniczo, charakter bezpośredni. Tym samym, beneficjent realizujący projekt dofinansowany ze środków RPO WP, będzie mógł odliczyć VAT wówczas, gdy zakupy towarów i usług w ramach realizowanego projektu związane są bezpośrednio z wykonywanymi przez beneficjenta czynnościami opodatkowanymi.

- 6) Podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z właściwymi przepisami ustawy o VAT⁴³, jest kwalifikowalny w części, która nie może zostać odzyskana z budżetu krajowego.
- 7) Dopuszcza się sytuację, w której VAT będzie kwalifikowalny jedynie dla części projektu. W takiej sytuacji beneficjent jest zobowiązany zapewnić przejrzysty system rozliczania projektu, tak aby nie było wątpliwości w jakiej części oraz w jakim zakresie VAT może być uznany za kwalifikowalny.
- 8) Biorąc pod uwagę, iż prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony może powstać zarówno w okresie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu, IZ RPO WP/IP zobowiąże beneficjentów, którzy zaliczą VAT do wydatków kwalifikowalnych, do dołączenia do wniosku o dofinansowanie „Oświadczenia o kwalifikowalności VAT”, którego wzór wskaże IZ RPO WP. Oświadczenie składa się z dwóch integralnych części. W ramach pierwszej części beneficjent oświadcza, iż w chwili składania wniosku o dofinansowanie nie może odzyskać w żaden sposób poniesionego kosztu VAT, którego wysokość została określona w odpowiednim punkcie/części wniosku o dofinansowanie (fakt ten decyduje o kwalifikowalności VAT). Natomiast w drugiej części beneficjent zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej ze środków unijnych części VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku przez beneficjenta. „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT” podpisane przez beneficjenta będzie stanowić załącznik do zawieranej z beneficjentem umowy o dofinansowanie.⁴⁴
- 9) W przypadkach budzących wątpliwości interpretacyjne w zakresie możliwości odzyskania VAT ze środków krajowych (co determinuje możliwość kwalifikowalności VAT w projekcie) należy zwrócić się do właściwych organów z prośbą o wydanie interpretacji przepisów prawa podatkowego zgodnie z przepisami Ordynacji podatkowej.
- 10) IZ RPO WP/IP zobowiąże beneficjenta w umowie o dofinansowanie do przedkładania corocznie, wraz z pierwszym wnioskiem o płatność pośrednią składanym w danym roku, oświadczenia o kwalifikowalności podatku VAT wraz z zaświadczeniem (za nowy rok kalendarzowy) wydanym beneficjentowi przez organy podatkowe na podstawie art. 306a Ordynacji podatkowej. W przypadku, gdy podatek VAT stanowi wydatek niekwalifikowany IZ RPO WP/IP będzie wymagać od beneficjenta składania jedynie oświadczenia o braku kwalifikowania podatku VAT. Ponadto beneficjent, realizujący projekt finansowany z EFRR, dla którego podatek VAT jest kwalifikowalny, zostanie zobowiązany do składania ankiety o VAT opracowanej przez IZ RPO WP⁴⁵.
- 11) Zaświadczenie powinno zawierać informacje o posiadaniu statusu podatnika VAT czynnego bądź zwolnionego od podatku na dzień wydania zaświadczenia i ewentualnych zmianach tego statusu w okresie między rozpoczęciem realizacji projektu a dniem wydania zaświadczenia.

Podrozdział 6.14. Kwalifikowalność działań informacyjno-promocyjnych

- 1) Wydatki związane z działaniami informacyjno-promocyjnymi stanowią wydatki kwalifikowalne w ramach realizowanych projektów.

⁴³ Zgodnie z brzemieniem ustawy o VAT aktualnym na dzień wejścia w życie Wytycznych są to art. 86 ust. 2a oraz art. 90 ust. 2.

⁴⁴ IZ RPO WP/IP może określić treść Oświadczenia we wniosku o dofinansowanie i będzie to spełniało powyższe zapisy.

⁴⁵ Nie dotyczy projektów realizowanych na podstawie Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.

- 2) Wydatki, o których mowa w pkt 1, ponoszone są zgodnie z warunkami i procedurami określonymi w *Wytycznych* oraz pozostałymi warunkami i procedurami określonymi przez IZ RPO WP/IP w odrębnych Wytycznych odnośnie działań informacyjno-promocyjnych i w załączniku nr 4 do umowy o dofinansowanie projektu oraz w przypadku EFRR z zapisami Rozdziału 7.13.

Podrozdział 6.15. Koszty pośrednie

- 1) Koszty pośrednie to koszty niezbędne do realizacji projektu, ale niedotyczące bezpośrednio głównego przedmiotu projektu.
- 2) Katalog kosztów pośrednich definiuje IZ RPO WP, w części *Wytycznych* odnoszących się do wydatków kwalifikowalnych w poszczególnych Działaniach. W przypadku projektów współfinansowanych z EFS kosztami pośrednimi są koszty, o których mowa w Podrozdziale 8.4.
- 3) Koszty w ramach RPO WP mogą być rozliczane na dwa sposoby, z zastrzeżeniem podrozdziału 8.4:
 - a) stawką ryczałtową, zgodnie z zasadami przedstawionymi w podrozdziale 6.6 przy czym możliwe do stosowania stawki ryczałtowe oraz kategorie beneficjentów lub projektów, w których ww. stawki są lub mogą być stosowane, są określone w Rozdziale 7, 8 i 9 niniejszych *Wytycznych*,
 - b) na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków (tj. z pełnym udokumentowaniem wydatków), z zachowaniem pozostałych postanowień *Wytycznych*, w tym zasady konkurencyjności, przy czym jeżeli określono stawkę ryczałtową jako możliwy sposób rozliczania kosztów pośrednich, wysokość kosztów pośrednich rozliczanych na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków nie może znacznie odbiegać od stawek ryczałtowych ustalonych przez IZ RPO WP/IP dla kosztów pośrednich rozliczanych stawką ryczałtową, a maksymalny limit kosztów pośrednich, które mogą być rozliczone na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków w ramach RPO WP określony jest w Rozdziale 7.11.
- 4) W przypadku, gdy IZ RPO WP/IP pozostawiła beneficjentowi możliwość wyboru jednego z ww. sposobów rozliczania kosztów pośrednich, IZ RPO/IP zapewnia, że beneficjent dokonuje tego wyboru na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie, przy czym od momentu podpisania umowy o dofinansowanie nie ma możliwości zmiany sposobu rozliczania wydatków. Szczegółowe zapisy odnośnie działań, w których istnieje możliwość wyboru sposobu rozliczania kosztów pośrednich w ramach EFRR określa rozdział 9.
- 5) W odniesieniu do personelu projektu rozliczanego stawką ryczałtową w ramach kosztów pośrednich nie ma zastosowania podrozdział 6.16, za wyjątkiem pkt 7 tego podrozdziału. Powyższe oznacza w szczególności, że osoba upoważniona do dysponowania środkami dofinansowania projektu rozliczanego stawką ryczałtową w ramach kosztów pośrednich nie może być prawomocnie skazana za przestępstwa przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwa skarbowe, co beneficjent weryfikuje na podstawie oświadczenia⁴⁶ tej osoby przed jej zaangażowaniem do projektu.

⁴⁶ W przypadku, gdy beneficjent upoważni do dysponowania środkami finansowymi projektu osoby, wobec których wymóg niekaralności jest wymogiem kwalifikacyjnym wynikającym z mocy odrębnych aktów prawnych (np. art. 6 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych), składanie oświadczenia nie jest wymagane.

Podrozdział 6.16. Koszty związane z angażowaniem personelu

- 1) Koszty związane z wynagrodzeniem personelu mogą być kwalifikowalne w ramach projektu, o ile wynika to ze specyfiki projektu, na warunkach określonych w niniejszych *Wytocznych*.
- 2) Wydatki związane z wynagrodzeniem personelu są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z Kodeksem pracy oraz z Kodeksem Cywilnym.
- 3) Kwalifikowalnymi składnikami wynagrodzenia personelu są w szczególności wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, odpisy na ZFŚS oraz wydatki ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny zgodnie z ustawą o pracowniczych programach emerytalnych z zastrzeżeniem pkt 4 i 5.
- 4) W ramach wynagrodzenia personelu niekwalifikowalne są:
 - a) wpłaty dokonywane przez pracodawców zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) na PFRON,
 - b) świadczenia finansowane ze środków ZFŚS dla personelu projektu,
 - c) koszty ubezpieczenia cywilnego funkcjonariuszy publicznych za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej,
 - d) nagrody jubileuszowe i odprawy pracownicze dla personelu projektu,
 - e) koszty składek i opłat fakultatywnych, niewymagalnych obowiązującymi przepisami prawa krajowego, chyba że:
 - i. zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach prawa pracy,
 - ii. zostały wprowadzone w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie,
 - iii. potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady ich przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta.
- 5) Dodatkowe wynagrodzenie roczne personelu projektu jest kwalifikowalne wyłącznie, jeżeli wynika z przepisów prawa pracy⁴⁷ i odpowiada proporcji, w której wynagrodzenie będące podstawą jego naliczenia jest rozliczane w ramach projektu.
- 6) Niekwalifikowalne jest wynagrodzenie personelu projektu zatrudnionego jednocześnie w instytucji uczestniczącej w realizacji RPO WP⁴⁸ na podstawie stosunku pracy, chyba że nie zachodzi konflikt interesów⁴⁹ lub podwójne finansowanie.
- 7) Osoba upoważniona do dysponowania środkami dofinansowania projektu oraz podejmowania wiążących decyzji finansowych w imieniu beneficjenta nie może być osobą prawomocnie skazaną za przestępstwo przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów

⁴⁷ W rozumieniu zgodnym z art. 9 § 1 Kodeksu pracy, innych ustaw i aktów wykonawczych regulujących prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, układów zbiorowych pracy, innych opartych na ustawie porozumieniach zbiorowych, regulaminach i statutach określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

⁴⁸ Jako instytucję uczestniczącą w realizacji RPO WP rozumie się IZ, IP i IW.

⁴⁹ Konflikt interesów jest rozumiany jako naruszenie zasady bezinteresowności i bezstronności tj.; w szczególności: przyjmowanie jakichkolwiek form zapłaty za wykonywanie zadań mających związek lub kolidujących ze stanowiskiem służbowym, podejmowanie dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia zarobkowego mogącego mieć negatywny wpływ na sprawy prowadzone w ramach obowiązków służbowych, prowadzenie szkoleń, o ile mogłoby to mieć negatywny wpływ na bezstronność prowadzenia spraw służbowych.

lub za przestępstwo skarbowe, co beneficjent weryfikuje na podstawie oświadczenia tej osoby przed jej zaangażowaniem do projektu⁵⁰.

- 8) Wydatki związane z zaangażowaniem osoby wykonującej zadania w projekcie lub projektach są kwalifikowalne, o ile:
- a) obciążenie z tego wynikające, nie wyklucza możliwości prawidłowej i efektywnej realizacji wszystkich zadań powierzonych danej osobie,
 - b) łączne zaangażowanie zawodowe tej osoby w realizację wszystkich projektów finansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz działań finansowanych z innych źródeł, w tym środków własnych beneficjenta i innych podmiotów, nie przekracza 276 godzin miesięcznie,
 - c) wykonanie zadań przez tą osobę jest potwierdzone sporządzonym przez nią protokołem, wskazującym prawidłowe wykonanie zadań, liczbę oraz ewidencję godzin w danym miesiącu kalendarzowym poświęconym na wykonanie zadań w projekcie, z wyłączeniem przypadku, gdy osoba ta wykonuje zadania na podstawie stosunku pracy, a dokumenty związane z jej zaangażowaniem wyraźnie wskazują na jej godziny pracy⁵¹ oraz z wyłączeniem przypadku, gdy osoba ta wykonuje zadania na podstawie umowy o dzieło.
- Spełnienie warunków, o których mowa w lit. a i b, należy zweryfikować przed zaangażowaniem osoby do projektu (przedmiotowej weryfikacji można dokonać posiłkując się pisemnym oświadczeniem złożonym przez osobę mającą być zaangażowaną do projektu). Warunki powinny być spełnione w całym okresie kwalifikowania wynagrodzenia danej osoby w tym projekcie, przy czym w przypadku wystąpienia nieprawidłowości w zakresie spełnienia warunku, o którym mowa w lit. b za niekwalifikowalne należy uznać wynagrodzenie personelu projektu (w całości lub w części) w tym projekcie, w ramach którego zaangażowanie personelu projektu spowodowało naruszenie tego warunku. IZ RPO WP/IP zapewnia, że wybór sposobu weryfikacji spełnienia powyższych warunków kwalifikowalności należy do beneficjenta odpowiedzialnego za realizację projektu zgodnie z umową o dofinansowanie i aktualnymi *Wytycznymi*. Dopuszczalne są różne sposoby weryfikacji ww. warunków kwalifikowalności umożliwiające beneficjentowi zakwalifikowanie personelu zgodnie z *Wytycznymi*. Weryfikacja może polegać na odebraniu przez beneficjenta od osoby angażowanej do realizacji zadań w ramach projektu oświadczenia o spełnieniu ww. warunków kwalifikowalności, niemniej jednak posiadanie oświadczenia przez beneficjenta nie zwalnia go z odpowiedzialności za spełnienie w/w wymogów.
- 9) Limit zaangażowania zawodowego, o którym mowa w pkt 8 lit. b dotyczy wszystkich form zaangażowania zawodowego, w szczególności:
- a) stosunku pracy - uwzględnia liczbę dni roboczych w danym miesiącu wynikających ze stosunku pracy, o którym mowa w sekcji 6.16.1, przy czym, do limitu wlicza się czas nieobecności pracownika związanej ze zwolnieniami lekarskimi i urlopem wypoczynkowym do momentu ponoszenia kosztu przez pracodawcę, a nie wlicza się czasu nieobecności pracownika związanej z urlopem bezpłatnym,
 - b) stosunku cywilnoprawnego, samozatrudnienia oraz innych form zaangażowania, - uwzględnia czas faktycznie przepracowany, w tym czas zaangażowania w ramach własnej działalności gospodarczej poza projektami (o ile dotyczy).

⁵⁰ W przypadku, gdy beneficjent upoważnił do dysponowania środkami finansowymi projektu osoby, wobec których wymóg niekaralności jest wymogiem kwalifikacyjnym wynikającym z mocy odrębnych aktów prawnych (np. art. 6 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych), składanie oświadczenia nie jest wymagane.

⁵¹ Godziny pracy powinny być wskazane ze szczegółowością „od (...)do (...)”.

- 10) W przypadku, gdy personel projektu nie będzie mógł wykonywać swoich zadań w związku z dłuższą nieobecnością, (zwolnieniem lekarskim powyżej 30 dni, urlopem macierzyńskim, rodzicielskim czy też inną nieobecnością wymagającą zatrudnienia pracownika na zastępstwo), powinna zostać zapewniona ciągłość realizacji zadań. Nie powinno prowadzić to do podwójnego finansowania tych samych zadań; nie jest zasadne kwalifikowanie wydatków ponoszonych na wynagrodzenie zarówno jednej (zastępowanej) jak i drugiej (zastępującej) osoby.
- 11) IZ RPO WP/IP zobowiąże beneficjenta w umowie o dofinansowanie do wprowadzania na bieżąco⁵² następujących danych do systemu informatycznego⁵³ w zakresie angażowania personelu projektu, w celu potwierdzenia spełnienia warunków określonych w *Wytycznych*:
- a) dane dotyczące personelu projektu, w tym: nr PESEL, imię, nazwisko,
 - b) dane dotyczące formy zaangażowania personelu w ramach projektu: stanowisko (lub przedmiot umowy), forma zaangażowania w projekcie, data zaangażowania do projektu, okres zaangażowania do projektu, wymiar czasu pracy oraz godziny pracy, jeśli zostały określone,
 - c) w zakresie protokołów, o których mowa w pkt 8 lit. c – dane dotyczące godzin faktycznego zaangażowania za dany miesiąc kalendarzowy ze szczegółowością wskazującą na rok, miesiąc, dzień i godzinę zaangażowania.
- 12) Wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne pod warunkiem, że ich wysokość odpowiada stawkom faktycznie stosowanym u beneficjenta poza projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na analogicznych stanowiskach lub stanowiskach wymagających analogicznych kwalifikacji. Dotyczy to również pozostałych składników wynagrodzenia personelu, w tym nagród i premii.
- 13) Koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy personelu projektu są kwalifikowalne w pełnej wysokości, z zastrzeżeniem sekcji. 6.12.1, wyłącznie w przypadku wyposażenia stanowiska pracy personelu projektu zatrudnionego na podstawie stosunku pracy w wymiarze co najmniej ½ etatu. W przypadku personelu projektu zaangażowanego na podstawie stosunku pracy w wymiarze poniżej ½ etaty lub na podstawie innych form zaangażowania, koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy personelu projektu są niekwalifikowalne.
- 14) W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne angażowanie jako personelu projektu pracowników partnerów przez beneficjenta i odwrotnie.
- 15) W ramach projektu mogą być kwalifikowalne koszty delegacji służbowych oraz koszty związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych personelu projektu, pod warunkiem, że jest to niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu koszty te zostały uwzględnione w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu.

6.16.1. Stosunek pracy

- 1) Umowa o pracę z osobą stanowiącą personel projektu obejmuje wszystkie zadania wykonywane przez tę osobę w ramach projektu lub projektów realizowanych przez beneficjenta, co jest odpowiednio udokumentowane zgodnie z pkt 2 lit. c. Tym samym, nie jest możliwe angażowanie takiej osoby przez beneficjenta do realizacji żadnych zadań w ramach tego lub innego projektu na

⁵² Dane, o których mowa w lit. a i b, powinny być wprowadzane niezwłocznie po zaangażowaniu osoby do projektu, a dane, o których mowa w lit. c – niezwłocznie po odebraniu protokołu

⁵³ Przez system informatyczny rozumie się centralny system teleinformatyczny, którego aplikację główną stanowi SL 2014.

podstawie stosunku cywilnoprawnego, z wyjątkiem umów, w wyniku których następuje wykonanie oznaczonego dzieła.⁵⁴

- 2) W przypadku zatrudniania personelu na podstawie stosunku pracy, wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) pracownik jest zatrudniony lub oddelegowany⁵⁵ w celu realizacji zadań związanych bezpośrednio z realizacją projektu,
 - b) okres zatrudnienia lub oddelegowania jest kwalifikowalny wyłącznie do końcowej daty kwalifikowalności wydatków wyznaczonej w umowie o dofinansowanie, powyższe nie oznacza, że stosunek pracy nie może trwać dłużej niż okres realizacji projektu,
 - c) zatrudnienie lub oddelegowanie do pełnienia zadań związanych z realizacją projektu jest odpowiednio udokumentowane postanowieniami umowy o pracę i zakresem czynności służbowych pracownika lub opisem stanowiska pracy; przez odpowiednie udokumentowanie należy rozumieć m.in. wskazanie w ww. dokumentach wszystkich zadań, które dana osoba będzie wykonywała w ramach projektu.
- 3) W przypadku, gdy osoba stanowiąca personel projektu jest pracownikiem beneficjenta, jej zaangażowanie do projektu lub projektów może mieć miejsce wyłącznie na podstawie stosunku pracy lub umowy, w wyniku której następuje wykonanie oznaczonego dzieła, o której mowa w sekcji 6.16.2 pkt. 4.
- 4) Jeżeli stosunek pracy pracownika beneficjenta tylko w części obejmuje zadania w ramach projektu (np. na ½ etatu, ¼ etatu w ramach projektu), wydatki związane z wynagrodzeniem w ramach projektu są kwalifikowalne, o ile:
 - a) zadania związane z realizacją projektu zostaną wyraźnie wyodrębnione w umowie o pracę lub zakresie czynności służbowych pracownika lub opisie stanowiska pracy,
 - b) zakres zadań związanych z realizacją projektu stanowi podstawę do określenia proporcji faktycznego zaangażowania pracownika w realizację projektu w stosunku do czasu pracy wynikającego z umowy o pracę tego pracownika,
 - c) wydatek związany z wynagrodzeniem personelu projektu odpowiada proporcji, o której mowa w lit. b chyba że zakres odpowiedzialności, złożoność lub poziom wymaganych kompetencji na danym stanowisku uzasadnia różnicę w udziale wydatku do czasu pracy wynikającego ze stosunku pracy.
- 5) Wydatkami kwalifikowalnymi w przypadku wynagrodzenia personelu mogą być również nagrody (z wyłączeniem nagrody jubileuszowej) lub premie, o ile są spełnione następujące warunki:
 - a) nagrody lub premie zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach prawa pracy,
 - b) nagrody lub premie zostały wprowadzone w danej instytucji co najmniej na 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie,
 - c) nagrody lub premie potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady ich przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta,
 - d) nagrody lub premie przyznawane są w związku z realizacją zadań w ramach projektu na podstawie stosunku pracy.

⁵⁴ Patrz sekcja 6.16.2 pkt 2 i pkt. 4.

⁵⁵ Oddelegowanie należy rozumieć jako zmianę obowiązków służbowych pracownika na okres zaangażowania w realizację projektu.

- 6) W przypadku okresowego zwiększenia obowiązków służbowych danej osoby, wydatkami kwalifikowalnymi związanymi z wynagrodzeniem personelu mogą być również dodatki do wynagrodzeń, o ile zostały przyznane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa pracy, z zastrzeżeniem pkt 7 i 8, przy czym dodatek może być przyznany zarówno jako wyłączone wynagrodzenie za pracę w projekcie lub jako uzupełnienie wynagrodzenia personelu projektu rozliczanego w ramach projektu.
- 7) Dodatek może być kwalifikowalny, o ile spełnione zostaną łącznie następujące warunki:
 - a) możliwość przyznania dodatku wynika bezpośrednio z prawa pracy,
 - b) dodatek został przewidziany w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach prawa pracy,
 - c) dodatek został wprowadzony w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, przy czym nie dotyczy to przypadku, gdy możliwość przyznania dodatku wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego,
 - d) dodatek potencjalnie obejmuje wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady jego przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta,
 - e) dodatek jest kwalifikowalny wyłącznie w okresie zaangażowania danej osoby do projektu,
 - f) wysokość dodatku uzależniona jest od zakresu dodatkowych obowiązków⁵⁶, przy czym w przypadku wykonywania zadań w kilku projektach u tego samego beneficjenta personelowi projektu przyznawany jest wyłącznie jeden dodatek rozliczany proporcjonalnie do zaangażowania pracownika w dany projekt.
- 8) Dodatki, o których mowa w pkt 6 i 7, są kwalifikowalne do wysokości 40% wynagrodzenia podstawowego⁵⁷ wraz ze składnikami, o których mowa w podrozdziale 6.16 pkt 3, z zastrzeżeniem, że przekroczenie tego limitu może wynikać wyłącznie z aktów prawa powszechnie obowiązującego.

6.16.2. Stosunek cywilnoprawny

- 1) Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie stosunku cywilnoprawnego (umowa zlecenie, umowa o dzieło, kontrakt menadżerski) są kwalifikowalne, z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszej sekcji oraz w załączniku nr 9 do *Zasad wdrażania RPO WP 2014-2020*.
- 2) Wydatki poniesione na wynagrodzenie osoby zaangażowanej do projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, która jest jednocześnie pracownikiem beneficjenta⁵⁸, są niekwalifikowane, z wyłączeniem umów o dzieło, o których mowa w pkt 4.
- 3) Rozliczenie umowy zlecenia następuje na podstawie protokołu odbioru, o którym mowa w podrozdziale 6.16 pkt 8 lit. c, wraz z dokumentem księgowym potwierdzającym poniesienie wydatku, z zastrzeżeniem pkt 4.

⁵⁶ Przez „zakres dodatkowych obowiązków” należy rozumieć zarówno nowe obowiązki służbowe, niewynikające z dotychczasowego zakresu zadań, jak i zwiększenie zaangażowania w ramach dotychczasowych obowiązków służbowych pracownika.

⁵⁷ Czyli wynagrodzenia zgodnie z regulaminem wynagrodzeń danej instytucji.

⁵⁸ Za pracownika beneficjenta należy uznać każdą osobę, która jest u niego zatrudnioną na podstawie stosunku pracy, przy czym dotyczy to zarówno osób stanowiących personel projektu, jak i osób niezaangażowanych do realizacji projektu lub projektów.

- 4) Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie umowy o dzieło są kwalifikowalne, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a) charakter zadań uzasadnia zawarcie umowy o dzieło⁵⁹,
 - b) wynagrodzenie na podstawie umowy o dzieło zostało przewidziane w budżecie we wniosku o dofinansowanie projektu i wniosek w takiej formie został zatwierdzony przez właściwą instytucję będącą stroną umowy,
 - c) rozliczenie następuje na podstawie protokołu, wskazującego wynik rzeczowy wykonanego dzieła, wraz z dokumentem księgowym potwierdzającym poniesienie wydatku.

6.16.3. Osoby samozatrudnione

- 1) Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby samozatrudnionej, tj. osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą wykonującej osobiście zadania w ramach projektu, którego jest beneficjentem, pod warunkiem wyraźnego wskazania tej formy zaangażowania oraz określenia zakresu obowiązków tej osoby we wniosku o dofinansowanie. Osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą i wykonującej zadania w ramach projektu na podstawie stosunku cywilnoprawnego nie należy traktować jako osoby samozatrudnionej.
- 2) Osobiste wykonywanie zadań należy bowiem odróżnić od zlecenia usług podmiotom gospodarczym w ramach projektu. Jeżeli umowa zawierana jest z osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą jako personelem projektu, niezbędne jest nałożenie obowiązku osobistej realizacji umowy na osobę prowadzącą przedmiotową działalność gospodarczą. Jednocześnie w celu wyeliminowania wszelkich wątpliwości co do osobistej realizacji wykonywanej przez personel projektu umowy, należałoby w sposób jednoznaczny i precyzyjny wyłączyć zarówno możliwość podzlecenia usług nią objętych osobom trzecim, jak i wskazać konkretną osobę, która miałaby realizować umowę. Tym samym personel projektu stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą bez względu na to, czy zatrudniają one pracowników czy nie, pod warunkiem osobistego wykonywania zadań przez te osoby. Zatem, jeżeli osoba prowadząca działalność gospodarczą będzie wykonywać osobiście pracę na rzecz projektu, będzie uwzględniona jako personel projektu; w przypadku gdy osoba prowadząca działalność gospodarczą otrzyma zlecenie np. na realizację badania i będzie to realizować z wykorzystaniem innych swoich pracowników lub wykonawców zewnętrznych, mówimy o zleceniu usługi.
- 3) Wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 1, wynika z wniosku o dofinansowanie.
- 4) Poniesienie wydatku na wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 1, jest dokumentowane dokumentem księgowym, np. notą obciążeniową oraz protokołem odbioru, o którym mowa w podrozdziale 6.16
- 5) Postanowienia niniejszej sekcji mają również zastosowanie do osób współpracujących w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

6.16.4. Inne formy angażowania personelu projektu

- 1) Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby zatrudnionej za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej, o ile wydatki związane z wynagrodzeniem tej osoby:

⁵⁹ Umowa o dzieło musi spełniać wymogi określone w art. 627 Kodeksu cywilnego, przy czym umowa o dzieło nie może dotyczyć zadań wykonywanych w sposób ciągły.

- a) są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności z ustawą o zatrudnianiu pracowników tymczasowych,
 - b) nie są zawyżone w stosunku do stawek rynkowych.
- 2) Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby zatrudnionej na podstawie innych form zatrudnienia, pod warunkiem ich zgodności z założeniami projektu wskazanymi w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu oraz zasadami określonymi w niniejszym podrozdziale.
 - 3) Poniesienie wydatku na wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 1 i 2, jest dokumentowane dokumentem księgowym oraz protokołem odbioru, o którym mowa w podrozdziale 6.16 pkt 8 lit. c.

Podrozdział 6.17. Rozliczanie efektów projektu

- 1) IZ RPO WP/IP zobowiąże beneficjenta w umowie o dofinansowanie do osiągnięcia i zachowania wskaźników produktu i/lub rezultatu zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie.
- 2) Nieosiągnięcie lub niezachowanie wskaźników, o których mowa w pkt 1, może oznaczać nieprawidłowość oraz skutkować nałożeniem korekty finansowej. Weryfikacja i metoda zatwierdzenia stopnia osiągnięcia wskaźników w ramach RPO WP każdorazowo określana jest przez IZ RPO WP/IP, z zastrzeżeniem podrozdziału 8.8.
- 3) Warunki monitorowania wskaźników, o których mowa w pkt 1 IZ RPO WP/IP określa na podstawie wytycznych horyzontalnych w zakresie trybu i zakresu sprawozdawczości oraz monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych. Szczegółowe zapisy odnośnie warunków, trybu i zakresu monitorowania postępu finansowego zawarte są w *Zasadach wdrażania RPO WP 2014-2020*.

Podrozdział 6.18. Projekty partnerskie

- 1) Wybór partnerów w projekcie następuje zgodnie z art. 33 ustawy wdrożeniowej.
- 2) Wydatki poniesione w ramach projektu przez partnera, który nie został wybrany zgodnie z ustawą wdrożeniową, mogą być uznane za niekwalifikowane przez IZ RPO WP/IP, przy czym wysokość wydatków niekwalifikowanych uwzględnia stopień naruszenia przepisów ustawy.
- 3) Zalecenia dotyczące formułowania partnerstw oraz realizacji i rozliczania projektów partnerskich określają *Zasady wdrażania RPO WP 2014-2020*.
- 4) W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne wzajemne zlecenie przez beneficjenta zakupu towarów lub usług partnerowi i odwrotnie.

Podrozdział 6.19. Projekty grantowe

- 1) Zasady realizacji projektów grantowych określa ustawa wdrożeniowa oraz umowa o dofinansowanie projektu.
- 2) W przypadku projektów współfinansowanych ze środków EFS grantobiorca to jednocześnie uczestnik projektu w rozumieniu pkt 1 lit. y rozdziału 3 Wytycznych.
- 3) W projektach grantowych wydatek kwalifikowalny stanowią:
 - a) granty rozliczane przez beneficjenta projektu grantowego zgodnie z umową o powierzenie grantu oraz procedurami dotyczącymi realizacji projektu grantowego zatwierdzonymi przez IZ RPO WP,
 - b) inne wydatki, o ile jest to zgodne z celami projektu.
- 4) Granty, o których mowa w pkt. 3 lit a, mogą być uznane za kwalifikowalne. O ile:

- a) grantobiorcy zostali wybrani w sposób przejrzysty zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy wdrożeniowej,
 - b) działania grantobiorców zrealizowane zostały w okresie kwalifikowalności wydatków,
 - c) zostały wyliczone w sposób racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.
- 5) O ile jest to uzasadnione, umowa o powierzenie grantu może określić ewentualny zakres obowiązywania warunków kwalifikowalności określonych w *Wytycznych* w odniesieniu do wydatków ponoszonych przez grantobiorców.

Rozdział 7 Szczegółowe zasady kwalifikowalności wydatków dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Podrozdział 7.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności dla EFRR

- 1) IZ RPO WP może zgodzić się, aby projekt był realizowany poza obszarem objętym RPO WP, ale na terytorium UE, pod warunkiem że spełnione są jednocześnie wszystkie następujące warunki:
 - a) projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WP,
 - b) łączna kwota przydzielona w ramach RPO WP projektom zlokalizowanym poza obszarem objętym RPO WP nie przekracza 15 % wsparcia z EFRR na poziomie osi priorytetowej,
 - c) komitet monitorujący wyraził zgodę na projekt lub rodzaje projektów, których to dotyczy,
 - d) obowiązki instytucji zarządzających programem w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu projektu są pełnione przez organy odpowiedzialne za program, w ramach którego udziela się wsparcia danemu projektowi, lub organy te zawierają umowy z organami na obszarze, na którym dany projekt jest realizowany.
- 2) W przypadku projektów dotyczących działań promocyjnych wydatki mogą być ponoszone poza terytorium UE, pod warunkiem że projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WP oraz obowiązki IZ RPO WP w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu projektu są pełnione przez organy odpowiedzialne za program, w ramach którego udziela się wsparcia danemu projektowi, lub organy te zawierają umowy z organami na obszarze, na którym dany projekt jest realizowany.

Podrozdział 7.2. Dokumentacja i prace niezbędne do przygotowania projektu

- 1) Wydatki na zakup usług dotyczących opracowania dokumentacji związanej z przygotowaniem projektu mogą zostać uznane za kwalifikowalne, jeśli dokumentacja taka jest wymagana przez prawo krajowe bądź wspólnotowe albo przez IZ RPO WP/IP. Dotyczy to w szczególności wydatków na opracowanie:
 - a) studium wykonalności (w przypadku wykonania w ramach jednej umowy studium wykonalności i wypełnienia formularza wniosku o dofinansowanie projektu, każda z tych pozycji winna być osobno wyceniona), biznes planu, analizy finansowej lub innych równoważnych dokumentów wymaganych przez IZ RPO WP/IP w celu uzasadnienia realizacji projektu,
 - b) uzyskania mapy do celów prawnych, opracowania mapy do celów projektowych,
 - c) dokumentacji geologiczno-inżynierskiej (badania gruntowo-wodne),
 - d) inwentaryzacji obiektów,

- e) zagospodarowania terenu,
 - f) inwentaryzacji i waloryzacji zieleni,
 - g) raportu oddziaływania na środowisko związanego z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz dla inwestycji mogących oddziaływać na obszary Natura 2000,
 - h) dokumentacji technicznej (m. in. koncepcja budowlana, projekt budowlany, projekt architektoniczny i wykonawczy, specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót budowlanych, prace geodezyjne, program funkcjonalno-użytkowy) oraz weryfikacja tej dokumentacji (kolaudacja),
 - i) badań i studiów konserwatorskich, archeologicznych, przyrodniczych,
 - j) prac konserwatorskich i archeologicznych, o ile nie stanowią przedmiotu projektu,
 - k) badań związanych z transportem, urbanistyką, krajobrazem, architekturą, budownictwem,
 - l) dokumentacji przetargowej, publikacji ogłoszeń przetargowych, przeprowadzenia postępowania,
 - m) innych dokumentów dołączonych do wniosku o dofinansowanie (np. audyt energetyczny, program rewitalizacji), o ile są wymagane przez IZ RPO WP/IP,
 - n) wydatki związane z konkursami architektonicznymi, architektoniczno-urbanistycznymi i urbanistycznymi.
- 2) W przypadku aktualizowania powyższych dokumentów aktualizacja wykonywana na potrzeby realizacji projektu albo pierwotna dokumentacja może być przedstawiona do refundacji jako wydatek kwalifikowalny. Co do zasady nie dopuszcza się refundacji wydatków zarówno na pierwotną dokumentację, jak i na jej aktualizację. Nie jest dopuszczalna refundacja wydatków poniesionych na aktualizację dokumentacji wynikającej z błędów i uchybień beneficjenta oraz w przypadku upłynięcia terminu ważności dokumentacji.
 - 3) Wypełnienie wniosku o dofinansowanie w przypadku wszystkich projektów lub wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego w przypadku dużych projektów, a także wydatki poniesione w związku z wydawaniem niezbędnych decyzji administracyjnych są niekwalifikowalne.
 - 4) Warunkiem uznania wydatków określonych w ppkt 1) i 2) za kwalifikowalne jest wskazanie tych wydatków w dokumentacji stanowiącej załącznik do umowy o dofinansowanie projektu.
 - 5) Postanowienia ppkt 1) – 2) stosuje się odpowiednio w przypadku dokonywania zmian w projekcie.
 - 6) W przypadku, gdy dokumentacja (techniczna i budowlana) obejmuje również przedsięwzięcia, które nie stanowią przedmiotu projektu, za kwalifikowalne uznaje się odpowiednią część wydatków obliczonych według metodologii zaakceptowanej przez IZ RPO WP przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.
 - 7) W przypadku, gdy nieznanym jest rzeczywisty lub planowany koszt prac projektowych (na podstawie już poniesionych wydatków lub zawartych umów), wówczas koszty przygotowania dokumentacji projektowej wymienionej w pkt 1) powinny zostać oszacowane na podstawie rozporządzenia w sprawie sporządzania kosztorysu inwestorskiego, z zastrzeżeniami wynikającymi z przepisów o pomocy publicznej.

Podrozdział 7.3. Projekty generujące dochód po ukończeniu realizacji

- 1) Projekt generujący dochód po ukończeniu realizacji, w rozumieniu art. 61 rozporządzenia ogólnego, jest to projekt współfinansowany z EFRR, którego całkowity koszt kwalifikowalny przekracza 1 mln EUR, obejmujący inwestycje w infrastrukturę, korzystanie z której podlega opłatom bezpośrednio ponoszonym przez korzystających oraz wszelkie projekty pociągające za sobą sprzedaż gruntów lub budynków lub dzierżawę gruntów lub najem budynków lub wszelkie inne odpłatne świadczenia, dla których wartość bieżąca przychodów przewyższa wartość bieżącą kosztów operacyjnych i kosztów odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego w danym okresie referencyjnym. Do dochodu zalicza się także oszczędności kosztów działalności (operacyjnych) osiągnięte przez operację, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.
- 2) Projektami generującymi dochód nie są projekty, o których mowa w art. 61 ust. 7 i 8 rozporządzenia ogólnego. Są to m.in. projekty, dla których wsparcie związane jest z instrumentami inżynierii finansowej, projekty współfinansowane z EFS, projekty, w których zastosowano kwoty ryczałtowe lub standardowe stawki jednostkowe oraz projekty, dla których wsparcie w ramach programu stanowi:
 - a) pomoc *de minimis*,
 - b) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc publiczną dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa,
 - c) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc publiczną, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa

Projekty wymienione w punktach a-c mogą być uznane za projekty generujące dochód, w przypadku, gdy przepisy krajowe tak stanowią.

- 3) Koszty kwalifikowalne projektu są z góry pomniejszane z uwzględnieniem potencjału generowania dochodów przez dany projekt w konkretnym okresie odniesienia (okresie referencyjnym) obejmującym zarówno realizację projektu, jak i okres po jego ukończeniu.
- 4) Potencjalne dochody są określone w dokumentacji wniosku o dofinansowanie za pomocą jednej z następujących metod:
 - a) zastosowanie zryczałtowanej stawki procentowej dla danego typu projektów (dla Działania 11.3 Gospodarka wodno-ściekowa – w wysokości 25%),
 - b) obliczanie bieżącej wartości dochodu z projektu, z uwzględnieniem właściwego okresu odniesienia, spodziewanej rentowności, biorąc pod uwagę zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” oraz, w stosownych przypadkach, zasady sprawiedliwości w powiązaniu ze względną zamożnością danego państwa członkowskiego.
- 5) Jako alternatywny sposób zastosowania metody zryczałtowanej stawki procentowej dochodu możliwe jest zastosowanie rozwiązania polegającego na obniżeniu stopy dofinansowania na poziomie osi priorytetowej lub działania zgodnie z zasadami określonymi w art. 61 ust. 5 rozporządzenia ogólnego. Powyższe rozwiązanie jest równoznaczne z faktem, że dochody nie są odejmowane od kwalifikowalnych wydatków projektu.
- 6) Wydatki kwalifikowalne poniesione w związku z realizacją projektu generującego dochód po ukończeniu nie mogą przekroczyć bieżącej wartości kosztu inwestycji pomniejszonej o bieżącą wartość dochodu z inwestycji (określoną zgodnie z jedną z metod opisaną w pkt 4) w okresie referencyjnym.

- 7) W przypadku, gdy nie ma możliwości obiektywnego oszacowania dochodów z wyprzedzeniem zgodnie z metodami określonymi w pkt 4 (np. w projektach B+R), dochód wytworzony w okresie trzech lat od zakończenia projektu lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu określonego w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy, w zależności od tego, która data jest wcześniejsza, podlega zwrotowi przez beneficjenta i jest odliczany od wydatków deklarowanych do KE.
- 8) Za dochód uwzględniany w wyliczeniu, o którym mowa w pkt 4 lit. b, nie uznaje się wadium wpłacanego przez podmiot ubiegający się o realizację zamówienia publicznego na podstawie ustawy Pzp w przypadku wycofania oferty, zatrzymanych kaucji zwrotnych, kar umownych (w tym kar za odstąpienie od umowy i kar za opóźnienie) oraz ulg z tytułu terminowego odprowadzania składek do ZUS/US. Płatności otrzymane przez beneficjenta w powyższych przypadkach nie pomniejszają wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.
- 9) Metodologia obliczania i przedstawiania w projekcie generowanego dochodu jest przedmiotem *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 18 marca 2015 r. w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020*⁶⁰.

Podrozdział 7.4. Zakup nieruchomości

- 1) łączna kwota wydatków kwalifikowalnych związanych bezpośrednio z nabyciem nieruchomości opisanych w niniejszym Podrozdziale oraz Podrozdziale 6.10, a więc w szczególności:
 - a) wydatków poniesionych na zakup nieruchomości zarówno zabudowanych jak i niezabudowanych (w tym poniesionych na odszkodowania za przejęte nieruchomości),
 - b) wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości wynikający z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zgodnie z art. 135-136 ustawy Prawo ochrony środowiska,
 - c) wydatków poniesionych na zakup prawa użytkowania wieczystego,
 - d) wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości bądź prawa użytkowania wieczystego nieruchomości,
 - e) wydatków poniesionych na zakup innych tytułów prawnych do nieruchomości,
 - f) innych wydatków przewidzianych przepisami prawa krajowego (np. dodatków za opuszczenie nieruchomości zabudowanej zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych
- nie może przekraczać 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych⁶¹ projektu, przy czym w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych limit ten wynosi 15%. Podniesienie wysokości przedmiotowego limitu może mieć miejsce w przypadku projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego - decyzja w przedmiotowej kwestii należy do IZ RPO WP/IP i podejmowana jest nie później niż na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.

⁶⁰ Nr MliR/H/2014-2020/7(01)03/2015.

⁶¹ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowanego została przedstawiona w załączniku nr 1 do Wytycznych.

Wydatki kwalifikowane w kategorii „Zakup nieruchomości”

$\leq 1/9 \times$

Całkowite wydatki kwalifikowalne dla projektu (z wyłączeniem wydatków w kategorii „Zakup nieruchomości”)

- 2) Limit, o którym mowa powyżej weryfikowany jest na etapie oceny wniosku o dofinansowanie oraz na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową. Nie ma zastosowania do:
 - a) wydatków związanych z nabyciem nieruchomości uregulowanych w sekcji 7.4.1,
 - b) wydatków poniesionych na obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, niezwiązane z koniecznością wykupu nieruchomości,
 - c) wydatków związanych z adaptacją lub remontem budynku,
 - d) wydatków o których mowa w pkt 8 poniżej.
- 3) Zakup nieruchomości kwalifikuje się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a) cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej nieruchomości, a jej wartość potwierdzona jest operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami wraz z rozporządzeniami do tej ustawy; wartość nieruchomości powinna być określona na dzień jej zakupu zgodnie z art. 156 ust. 3 tej ustawy,
 - b) nieruchomość jest niezbędna do realizacji projektu,
 - c) zakup nieruchomości został przewidziany we wniosku o dofinansowanie i uwzględniony w umowie o dofinansowanie.
- 4) Jeżeli nieruchomość stanowi własność beneficjenta lub jego jednostki organizacyjnej, może zostać rozliczona w projekcie wyłącznie w formie wkładu niepieniężnego. Niedozwolony jest zakup nieruchomości, który wiąże się z koniecznością zapłaty przez beneficjenta na swoją rzecz lub jego jednostki organizacyjnej.
- 5) Wydatki poniesione na odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego, w przypadku wywłaszczenia dotychczasowego jej właściciela z prawa własności nieruchomości bądź ograniczenia prawa własności lub korzystania, kwalifikują się do współfinansowania ze środków RPO WP na warunkach określonych w niniejszym Podrozdziale, do wysokości odpowiadającej wartości nabywanego przez Wnioskodawcę prawa, potwierdzonej operatem szacunkowym.
- 6) Wydatki poniesione na odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego, w przypadku wypowiedzenia umów najmu, dzierżawy, użyczenia, wygaśnięcia trwałego zarządu, wygaśnięcia użytkowania wieczystego i rozwiązania użytkowania mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostaną spełnione odpowiednio warunki, o których mowa w niniejszym Podrozdziale.
- 7) Warunkiem uznania za kwalifikowalne wydatków poniesionych na odszkodowania jest ustalenie wysokości tych odszkodowań zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 8) W przypadku, gdy zgodnie z obowiązującymi przepisami odszkodowanie za nieruchomość obejmuje obok wartości zabudowanego gruntu także wartość składników roślinnych lub innych naniesień (np. ogrodzenie, tory) na nim się znajdujących, to wydatek poniesiony na odszkodowanie za składniki roślinne nieruchomości lub inne naniesienia również może być uznany za kwalifikowalny.

- 9) Wydatki związane z adaptacją lub remontem budynku mogą być uznane za kwalifikowalne jedynie w przypadku, gdy jest to niezbędne dla realizacji projektu oraz zostanie opisane we wniosku o dofinansowanie i wskazane w umowie o dofinansowanie.
- 10) Koszt wyburzenia budynków (w przypadku naniesień – ich likwidacji) znajdujących się na nieruchomościach niezbędnych do realizacji inwestycji, może stanowić wydatek kwalifikowany w projekcie, jeżeli został zawarty we wniosku o dofinansowanie oraz umowie o dofinansowanie.

7.4.1. Wydatki związane z zakupem nieruchomości

- 1) Wydatki bezpośrednio związane z zakupem nieruchomości (jeśli zakup nieruchomości stanowi wydatek kwalifikowalny), takie jak wydatki poniesione w związku ze sporządzeniem dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, wynagrodzenie rzeczoznawcy (np. wydatek związany ze sporządzeniem operatu szacunkowego) oraz opłaty notarialne stanowią wydatki kwalifikowalne.
- 2) W przypadku wykupu gruntów na cele przyrodnicze wydatki związane z zakupem nieruchomości mogą obejmować szerszy zakres nieruchomości, niż to wynika z finalnego zakupu, jeśli jest to uzasadnione specyfiką działań projektowych.
- 3) W przypadku, gdy jedynie część wydatku poniesionego na zakup nieruchomości może być uznana za kwalifikowalną, wydatki związane z nabyciem nieruchomości mogą być uznane za kwalifikowalne na następujących warunkach:
 - a) proporcjonalnie do udziału wydatku kwalifikowalnego na zakup nieruchomości w całkowitym wydatku na zakupie nieruchomości - w przypadku wydatków związanych z nabyciem nieruchomości, których wysokość ustala się proporcjonalnie do wartości nieruchomości (np. opłaty notarialne),
 - b) w pełnej wysokości – w przypadku, gdy poniesienie wydatku było wyłącznie rezultatem wypełniania wymogów dotyczących realizacji RPO WP (np. wydatki związane z wykonaniem operatu szacunkowego w przypadku, gdy w innych okolicznościach nie byłoby to wymagane).
- 4) Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy podczas realizacji projektu, w tym praw do terenu np. na potrzeby zaplecza budowy, czy tymczasowego posadowienia urządzeń, będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu i nie są wnoszone na rzecz beneficjenta i/lub jego jednostki organizacyjnej.
- 5) Wydatki związane z odszkodowaniami za utracone zbiory i naprawą szkód, niezbędne wydatki związane z opłatami lub odszkodowaniami za czasowe zajęcie części nieruchomości w trakcie realizacji projektu oraz należności i opłaty roczne z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolnej i leśnej oraz odszkodowania z tytułu przedwczesnego wyrębu drzewostanu w odniesieniu do gruntów leśnych, będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu.

Podrozdział 7.5. Wydatki operacyjne

- 1) Wydatki operacyjne, czyli wydatki ponoszone w fazie eksploatacji inwestycji nie są kwalifikowalne, chyba że wynika to z zaakceptowanego przez właściwą instytucję, będącą stroną umowy wniosku o dofinansowanie, przy czym jest to zależne od przedmiotu i specyfiki projektu (przykładowo do wydatków operacyjnych, które nie mogą być uznane za kwalifikowane zalicza się wydatki poniesione na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych w eksploatacyjnej fazie inwestycji, wydatki na produkty podlegające szybkiemu zużyciu, wydatki na części zamienne, energię oraz środki chemiczne do wykorzystania podczas fazy eksploatacyjnej

inwestycji), a wydatki zostały poniesione w okresie kwalifikowalności wydatków w ramach projektu określonym w umowie o dofinansowanie.

- 2) Wydatki na sprawdzenie i przetestowanie sprzętu nabytego w ramach projektu oraz na szkolenie personelu obsługującego jak również tzw. asysta techniczna zapewniana przez producenta w pierwszym okresie eksploatacji zakupionego sprzętu, niezbędne dla realizacji projektu, mogą być uznane za kwalifikowalne w ramach właściwej kategorii wydatków, z którą są związane (m.in. roboty budowlane, sprzęt i wyposażenie), o ile zostały poniesione w okresie kwalifikowalności wydatków w ramach projektu określonym w umowie o dofinansowanie.

Podrozdział 7.6. Dokumentowanie wydatków

- 1) IZ RPO WP/IP zobowiąże beneficjenta oraz podmioty uczestniczące w realizacji projektu, na podstawie umowy o dofinansowanie, do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji finansowo-księgowej środków finansowych otrzymanych na realizację projektu zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o rachunkowości, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych i bankowych, zarówno w okresie realizacji, jak i trwałości projektu.
- 2) IZ RPO WP/IP zapewnia, że beneficjenci niezobowiązani do prowadzenia jakiegokolwiek ewidencji księgowej na podstawie obowiązujących przepisów, mają obowiązek ewidencjonowania dokumentów dotyczących operacji związanych z realizacją projektu.
- 3) IZ RPO WP/IP wymaga od beneficjentów rozliczających projekt przedstawienia odpowiednich dokumentów odnoszących się do wydatków kwalifikowalnych, faktycznie poniesionych. Wydatki muszą być przypisane poprzez przejrzysty i oddzielny system rozliczania projektu oparty na dokumentach księgowych lub dokumentach o równoważnej wartości dowodowej.
- 4) Dowodem poniesienia wydatku jest zapłacona faktura lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami zapłaty oraz protokołami odbioru w przypadku robót budowlanych, usług lub dostaw materiałów. Dowodami zapłaty są wyciągi bankowe z rachunku beneficjenta. W przypadku płatności gotówkowej wystarczającym dowodem jest faktura z adnotacją „zapłacono gotówką” lub inną pokrewną adnotacją, opatrzoną podpisem upoważnionej osoby (wystawcy/sprzedawcy). W przypadku, gdy potwierdzenie poniesienia wydatku w ten sposób nie jest możliwe potwierdzeniem zapłaty za fakturę lub inny dokument o równoważnej wartości dowodowej będzie raport kasowy beneficjenta. IZ RPO WP/IP wymaga od beneficjenta dokonującego płatności stosowania art. 22 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. W sytuacji, gdy na wyciągu bankowym nie wskazano numeru konta odbiorcy, należy załączyć inny dokument potwierdzający, że zapłata została dokonana na rachunek odbiorcy, lub oświadczenie odbiorcy o otrzymaniu zapłaty, w którym wskazano kwotę i dzień otrzymania zapłaty oraz numer i nazwę dowodu księgowego, na podstawie którego dokonano zapłaty.
- 5) Dowodami poniesienia wydatków są także faktury w walucie obcej wiarygodnie przetłumaczone.
- 6) W przypadku zakupu nieruchomości przez beneficjenta podstawowym dokumentem potwierdzającym poniesienie wydatku jest akt notarialny wraz z potwierdzeniem uiszczenia zapłaty za daną nieruchomość.
- 7) W przypadku pozyskania nieruchomości w drodze wyłączenia, dokumentem potwierdzającym poniesienie wydatków są poświadczone za zgodność z oryginałem kopie decyzji ustalających wysokość odszkodowania za nieruchomości nabyte pod realizację inwestycji drogowej na mocy ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami. w zakresie realizacji inwestycji celu publicznego. W

takim przypadku nie jest wymagane od beneficjenta przedłożenie operatu szacunkowego, potwierdzającego wartość nieruchomości, zaś za kwotę wydatku kwalifikowalnego uznaje się wartość wskazaną w decyzji. W przypadku premii, za wcześniejsze opuszczenie nieruchomości, wydatki z tym związane również są kwalifikowalne.

- 8) W przypadku amortyzacji dokumentem potwierdzającym wysokość odpisów amortyzacyjnych jest polecenie księgowania.
- 9) IZ RPO WP wskazuje, iż dokument księgowy przedstawiony do refundacji przez beneficjenta obejmujący zarówno wydatki kwalifikowane, jak i niekwalifikowane, był opłacony przynajmniej w części dotyczącej wydatków kwalifikowalnych.

7.6.1. Przygotowanie dokumentów potwierdzających poniesione wydatki

- 1) Faktury lub inne dokumenty o równoważnej wartości dowodowej potwierdzające poniesienie wydatku kwalifikowalnego powinny mieć zamieszczony opis na oryginale dokumentu, który obejmuje:

I. Na pierwszej stronie

- Adnotację: „Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach RPO WP na lata 2014-2020”. W przypadku, gdy projekt nie jest współfinansowany z budżetu państwa zwrot „oraz ze środków budżetu państwa” nie jest zamieszczany.
- Adnotację: „Ujęto we wniosku o płatność za okres od ... do...”. W przypadku projektu realizowanego w partnerstwie, każdy z partnerów wskazuje okres ze swojego częściowego wniosku o płatność wprowadzonego w aplikacji SL2014.

II. Na drugiej stronie

Opis :

1. Numer umowy o dofinansowanie projektu;
2. Tytuł projektu;
3. Kwotę wydatku kwalifikowalnego z wyszczególnieniem podatku od towarów i usług (VAT) w odniesieniu do kategorii wydatku przedstawionej we wniosku o dofinansowanie projektu. W przypadku, gdy dokument zawiera różne kategorie wydatków, należy wymienić wszystkie z podaniem ich wartości. Ponadto, jeżeli występują również wydatki niekwalifikowalne i wydatki niezwiązane z projektem, przy każdej z tych pozycji należy wskazać ich wartość, tak aby suma wydatków kwalifikowalnych, niekwalifikowanych i niezwiązanych z projektem była tożsama z wartością całkowitą dokumentu.
4. Informację o poprawności formalnej i merytorycznej;
5. Numer umowy z wykonawcą, na podstawie której zafakturowana usługa/dostawa została wykonana. W przypadku, gdy na daną usługę/dostawę nie było zawartej umowy, należy podać nr i datę zlecenia;
6. Podstawę prawną udzielenia zamówienia publicznego;
7. Wskazanie rodzaju wydatku (bieżący/inwestycyjny);
8. Kwotę wydatku kwalifikowalnego dotyczącego kategorii kosztu podlegającej limitom, która została ujęta w umowie o dofinansowanie (np. cross-financing, zakup gruntu).

- 2) W przypadku, gdy faktura lub inny dokument o równoważnej wartości dowodowej nie zawiera wystarczająco miejsca na kompletny opis, dopuszczalne jest sporządzenie opisu na dodatkowej kartce pod warunkiem wskazania numeru i daty wystawienia opisywanego dokumentu.
- 3) Faktury/inne dokumenty o równoważnej wartości dowodowej wyrażone w walucie obcej, powinny zawierać informację o zastosowanym kursie wraz ze wskazaniem daty, po którym dokonano przeliczenia na złote w momencie otrzymania faktury i po którym dokonano zapłaty. W przypadku, gdy system przetwarzania danych (np. program rachunkowo-księgowy) zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk, to dopuszczalne jest załączenie takiego dokumentu bez ww. opisu.
- 4) Wyciągi z rachunku bankowego dotyczące należnych zaliczek na podatek dochodowy oraz składek ZUS sporządzone na podstawie list płac/rachunków od umów cywilnoprawnych, powinny zawierać opis wskazujący numer i nazwę projektu oraz osoby zatrudnione przy projekcie z wyszczególnieniem wysokości odprowadzonych zaliczek/składek ZUS. W przypadku braku możliwości opisanie oryginału wyciągu z rachunku bankowego, istnieje możliwość złożenia oświadczenia, w którym należy wskazać osoby, których wynagrodzenia zostały ujęte we wniosku o płatność, wraz z wysokością odpowiadających im należnych zaliczek na podatek dochodowy, składek ZUS oraz innych składników wyszczególnionych na liście płac, a także dane z przelewów (data, numer i kwota), którymi ww. zobowiązania uiszczono.

Podrozdział 7.7. Kary umowne

Wszelkie płatności otrzymane przez beneficjenta z tytułu kar umownych na skutek naruszenia umowy zawartej między beneficjentem a stronami trzecimi, lub które miały miejsce w wyniku wycofania przez stronę trzecią oferty wybranej w ramach przepisów o zamówieniach publicznych nie są uznawane za dochód i nie są odejmowane od wydatków kwalifikowalnych w projekcie.

Podrozdział 7.8. Roboty budowlane

- 1) Koszty zakupu wyrobów budowlanych lub koszty robót budowlanych w rozumieniu Ustawy Prawo budowlane mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne jeżeli są niezbędne do realizacji projektu, zostały ujęte w kosztorysie inwestorskim oraz w dokumentacji stanowiącej załącznik do umowy o dofinansowanie projektu.
- 2) Roboty związane z przygotowaniem placu budowy i budową powinny być wykonane zgodnie z ustawą Prawo budowlane i innymi przepisami prawnymi odnoszącymi się do przedmiotu wykonywanych robót. Wykonanie robót budowlanych powinno być zlecone na zasadach zgodnych z ustawą Pzp oraz przepisami prawa wspólnotowego dotyczącymi zamówień publicznych. IZ RPO WP/IP zapewnia, że w przypadku, gdy beneficjent samodzielnie wykonuje całość lub część prac robót związanych z przygotowaniem placu budowy lub robotami budowlanymi, związane z tymi robotami wydatki muszą być przypisane przez beneficjenta poprzez przejrzysty i oddzielny system rozliczania projektu oparty na dokumentach księgowych lub dokumentach o równoważnej wartości dowodowej, o ile stanowią wydatki kwalifikowalne.
- 3) Wydatki na opłaty z tytułu zajęcia pasa drogowego lub opłaty za usunięcie drzew lub krzewów mogą być uznane za kwalifikowane, jeśli opłaty te są należne podmiotowi innemu, niż beneficjent.

- 4) Wydatki na odtworzenie nawierzchni drogi poza pasem prowadzonych robót mogą być uznane za kwalifikowane, jeśli obowiązek odtworzenia nawierzchni drogi wynika z zezwolenia na zajęcie pasa drogowego.
- 5) Wydatki na odszkodowania za zajęcie cudzej nieruchomości na czas prowadzenia robót budowlanych lub za utracone zbiory mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 6) Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli nie jest możliwy swobodny dostęp do terenu budowy z drogi publicznej.
- 7) Wydatki na budowę przyłączy do istniejącej sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej lub gazowej zgodnie z przykładem poniżej.

Wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek poniesiony na podłączenie np. obiektu kultury, który stanowi przedmiot projektu, do istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Wydatkiem niekwalifikowalnym jest wydatek poniesiony na podłączenie indywidualnego odbiorcy do sieci kanalizacyjnej, która stanowi przedmiot projektu.

Podrozdział 7.9. Wydatki związane z zarządzaniem i obsługą projektu

- 1) Koszty związane między innymi z obsługą księgową, pracą kierownika i koordynatora stanowią koszty personelu pośredniego w projekcie.
- 2) W przypadku, gdy zarządzanie projektem powierzone zostanie podmiotowi zewnętrznemu, za pośrednictwem prawa zamówień, nie można rozliczać w projekcie w sposób ryczałtowy kosztów pośrednich.
- 3) Koszty wybranych usług nie mogą przekroczyć następujących wskaźników procentowych:
 - a) nadzór inwestorski:
 - 2,2% kosztów robót budowlanych i montażowych bez kontroli rozliczeń budowy,
 - 2,8% kosztów robót budowlanych i montażowych z kontrolą rozliczenia budowy,
 - b) nadzór autorski – 15% kosztów dokumentacji projektowej⁶²,
 - c) inżynier kontraktu (wg wymagań FIDIC), inwestor zastępczy – 7 % kosztów robót budowlano-montażowych.
- 4) Inspektor nadzoru powinien samodzielnie zapewnić sprzęt i wyposażenie, niezbędne do wykonywania zadań inspektora nadzoru.
- 5) W przypadku inwestycji obejmującej również koszty niekwalifikowane, związane z projektem, wynagrodzenie inspektora nadzoru oraz inżyniera kontraktu kwalifikuje się do wsparcia w całości.
- 6) Wydatki na analizy i ekspertyzy niezbędne do realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli tak stanowi umowa o dofinansowanie projektu.
- 7) Wydatki z tytułu delegacji służbowych i zagranicznych oraz limity diet i opłat za hotele z tytułu noclegu są kwalifikowane tylko w określonych Działaniach i Poddziałaniach RPO WP, jeżeli zostały poniesione zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w

⁶² Dotyczy tej części dokumentacji projektowej, która odnosi się do kwalifikowalnego zakresu projektu.

państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Podrozdział 7.10. Wynagrodzenia personelu bezpośredniego

- 1) Kwota miesięcznego wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy nie może przekroczyć wysokości 5-cio krotności płacy minimalnej określonej na podstawie obowiązującego w danym roku Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.
- 2) W przypadku pracy na część etatu kwalifikowana jest część wynagrodzenia wyliczana proporcjonalnie w stosunku do kwoty określonej w pkt. 1. Na przykład w przypadku pracy na pół etatu kwalifikowana jest połowa z 5-cio krotności płacy minimalnej.
- 3) Wynagrodzenie może być wypłacane pracownikowi w wyższej kwocie, natomiast w projekcie może być ona rozliczana jedynie do wysokości limitów określonych w niniejszym podrozdziale.

Podrozdział 7.11. Koszty pośrednie

- 1) Koszty pośrednie mogą być rozliczane metodą stawki ryczałtowej, w wysokości do 15% kosztów personelu bezpośredniego.
- 2) W takiej sytuacji koszty zatrudnienia do projektu m.in. księgowej, kierownika projektu, koordynatora projektu stanowią koszty pośrednie i wliczane są do powyższego limitu.
- 3) Koszty personelu pośredniego mogą być rozliczane również na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków. Limit na takie wydatki w projekcie wynosi 7% wydatków kwalifikowalnych projektu, jednak nie więcej niż 500.000 złotych. Dla projektów o wartości wydatków kwalifikowalnych powyżej 100 mln złotych⁶³ powyższy limit może ulec zwiększeniu, za zgodą Instytucji Zarządzającej RPO WP⁶⁴.

Podrozdział 7.12. Transakcje dokonywane w walutach obcych

7.12.1. Zasady wyceny

- 1) IZ RPO WP/IP zapewnia, że beneficjenci prowadzący pełną księgowość na podstawie ustawy o rachunkowości oraz beneficjenci nie zobowiązani do stosowania ww. ustawy winni stosować kursy przeliczeniowe dotyczące operacji dokonywanych w walutach obcych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie krajowymi przepisami dotyczącymi podatku dochodowego, podatku od towarów i usług oraz zasadami rachunkowości. Beneficjenci, którzy w ramach projektu będą rozliczali koszty wyrażone w walucie obcej, zobowiązani są do przedłożenia do IZ RPO WP/IP informacji o przyjętych zasadach rozliczeń związanych z transakcjami walutowymi, ujętych w Polityce rachunkowości beneficjenta. Informację tę należy złożyć wraz z pierwszym wnioskiem o płatność, w którym występują koszty wyrażone w walucie obcej.
- 2) Art. 30 ustawy o rachunkowości określa zasady przeliczenia na złote polskie przychodów i kosztów oraz należności i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, a także ich zapłatę oraz zasady stosowania przeliczeń odpowiednich kursów walut. Wyrażone w walutach obcych operacje podlegają przeliczeniu odpowiednio po kursie:

⁶³ Wartość wydatków na moment złożenia wniosku o dofinansowanie.

⁶⁴ Rozumiana poprzez zaakceptowanie budżetu projektu na etapie oceny wykonalności.

- a) faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań,
 - b) średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień – w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w pkt. 1, a także w przypadku pozostałych operacji.
- 3) W związku z powyższym faktury/inne dokumenty o równoważnej wartości dowodowej otrzymane w walucie obcej należy przeliczyć według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez NBP z dnia poprzedzającego dzień wystawienia dokumentu. Natomiast płatności dokonywane z rachunku bankowego należy przeliczyć po kursie stosowanym przez bank, z którego usług korzysta beneficjent, z dnia dokonania operacji (zapłaty), czyli poniesienia wydatku. W przypadku płatności gotówkowych dokonywanych w walutach obcych wartość transakcji należy przeliczyć na złoty według kursu, po którym waluta została zakupiona. W pozostałych przypadkach, a także gdy do otrzymanych należności lub zapłaty zobowiązań nie jest możliwe uwzględnienie faktycznie zastosowanego kursu waluty w danym dniu, stosuje się kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego ten dzień.
- 4) Ze względu na możliwe wystąpienia różnych kursów walut na dzień operacji zakupu (po przeliczeniu zobowiązania na fakturze) i na dzień operacji zapłaty (po przeliczeniu wydatku), powstają różnice kursowe:
- a) ujemne, gdy wartość kosztu w walucie obcej po przeliczeniu na złote jest niższa od wartości kosztu w dniu jego zapłaty. Zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków w ramach RPO WP, ujemne różnice kursowe są kwalifikowane,
 - b) dodatnie, gdy wartość kosztu w walucie obcej po przeliczeniu na złoty polski jest wyższa od wartości kosztu w dniu zapłaty. W tej sytuacji, wysokość wydatku kwalifikowalnego jest tożsama z wysokością poniesionego przez beneficjenta wydatku.
- 5) Oznacza to, iż za kwalifikowalny uznany zostanie wydatek faktycznie poniesiony jako zapłata za fakturę/inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wyrażony w walucie obcej.
- 6) W przypadku zapłaty za fakturę/inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej w częściach (ratach) różnice kursowe wylicza się oddzielnie dla każdej raty płatności, po kursach walut z dnia dokonania zapłaty każdej z rat.

7.12.2. Rozliczenie faktur wyrażonych w walutach obcych płatnych w transzach

- 1) Przy dokonywaniu częściowych płatności za fakturę wyrażoną w walucie obcej z tytułu wykonania usługi lub dostawy towarów na podstawie zawartej umowy z wykonawcą, istnieje obowiązek rozliczenia wszystkich transz oddzielnie. Zakup taki traktowany jest jako jedna operacja, która stanowi podstawę do rozliczenia salda ujemnych różnic kursowych dla poszczególnych transz.

Podrozdział 7.13. Wydatki na promocję projektu

- 1) Za kwalifikowalne uznaje się wydatki na działania służące informacji o projekcie.
- 2) Za kwalifikowalne można uznać jedynie koszty informacji i promocji integralnie związane z realizacją projektu, co oznacza, że powinny być ściśle związane z przedmiotem projektu oraz

powinny przekazywać informacje na temat celów, jakie zostaną osiągnięte poprzez realizację tego projektu. Materiały informacyjne i promocyjne wykonane w ramach realizacji projektu powinny nieść za sobą przede wszystkim wartość komunikacyjną a nie upominkową. Szczegółowy katalog materiałów promocyjnych zaplanowanych w ramach realizowanego projektu wymaga wcześniejszej akceptacji IZ RPO WP/IP.

- 3) Jedynie wydatki literalnie wymienione w stosownym załączniku wniosku o dofinansowanie mogą być kwalifikowane w ramach projektu.
- 4) Za kwalifikowalne mogą być uznane jedynie koszty informacji i promocji, które wynoszą nie więcej niż 3% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu oraz nie więcej niż 50.000 złotych.

Rozdział 8 Szczegółowe zasady kwalifikowalności wydatków dla Europejskiego Funduszu Społecznego

Warunki i procedury kwalifikowalności przedstawione w rozdziale 8 obowiązują w odniesieniu do wszystkich wydatków poniesionych w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego – z wyłączeniem projektów pomocy technicznej.

Podrozdział 8.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności dla EFS

- 1) Projekty w ramach EFS są realizowane wyłącznie na terytorium kraju, z zastrzeżeniem pkt 2-4.
- 2) Projekty w ramach EFS są realizowane na obszarze objętym RPO WP, przy czym:
 - a) projekty skierowane do osób fizycznych w ramach RPO obejmują osoby mieszkające w rozumieniu Kodeksu cywilnego lub pracujące lub uczące się na terenie danego województwa, chyba że kryterium wyboru projektu stanowi inaczej,
 - b) projekty skierowane do MŚP obejmują przedsiębiorstwa z siedzibą, filią, delegaturą lub jednostką organizacyjną na terenie województwa pomorskiego, chyba że kryterium wyboru projektu stanowi inaczej.
- 3) IZ RPO WP może zgodzić się, aby projekt był realizowany poza obszarem objętym RPO WP, ale na terytorium UE, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:
 - a) projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WP,
 - b) obowiązki IZ RPO WP w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu, dotyczące projektów, są wypełniane przez te instytucje lub inne instytucje wskazane przez IZ RPO WP spełniające wymogi w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu dotyczące danego projektu,
 - c) jest to uzasadnione celem projektu, przy czym jest konieczne wyraźne uwzględnienie tego we wniosku o dofinansowanie (ze wskazaniem możliwie szczegółowo planowanego miejsca realizacji projektu) i przedstawienie odpowiedniego uzasadnienia.
- 4) IZ RPO WP może zgodzić się, aby projekt był realizowany poza obszarem objętym RPO WP oraz poza terytorium UE, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:
 - a) projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WP,
 - b) wydatki poniesione poza terytorium UE nie przekraczają 3 % wartości RPO WP lub – w przypadku programów wielofunduszowych – części RPO WP współfinansowanej z EFS,
 - c) wydatki poniesione poza terytorium UE nie przekraczają wartości określonej we wniosku o dofinansowanie projektu,
 - d) wydatki poniesione poza terytorium UE dotyczą celu tematycznego, o którym mowa w artykule 3 ust 1 lit. a lub 3 ust 1 lit. c rozporządzenia EFS,
 - e) komitet monitorujący zatwierdził kryteria wyboru projektów wskazujące na możliwość realizacji projektu lub rodzaju projektów poza obszarem objętym RPO WP oraz poza terytorium UE.

Podrozdział 8.2. Kwalifikowalność uczestników projektu

- 1) W ramach projektu wsparcie udzielane jest uczestnikom określonym we wniosku o dofinansowanie, spełniającym warunki kwalifikowalności, o których mowa w pkt. 2.

- 2) Warunkiem kwalifikowalności uczestnika projektu jest:
- a) spełnienie przez niego kryteriów kwalifikowalności uprawniających do udziału w projekcie, co jest potwierdzone właściwym dokumentem, tj. oświadczeniem lub zaświadczeniem, w zależności od kryterium uprawniającego daną osobę lub podmiot do udziału w projekcie, z zastrzeżeniem pkt 6,
 - b) uzyskanie danych o osobie fizycznej, o których mowa w załączniku nr 1 i 2 do rozporządzenia EFS, tj. m.in. płeć, status na rynku pracy, wiek, wykształcenie, lub danych podmiotu, potrzebnych do monitorowania wskaźników kluczowych⁶⁵ oraz przeprowadzenia ewaluacji projektu, oraz zobowiązanie osoby fizycznej do przekazania informacji na temat jej sytuacji po opuszczeniu projektu.
- 3) Brak uzyskania wszystkich wymaganych danych, o których mowa w pkt 2 lit. b, od uczestnika projektu lub jego opiekuna prawnego (w sytuacji gdy uczestnik projektu nie posiada zdolności do czynności prawnych) uniemożliwia traktowanie jej/go jako uczestnika projektu.
- 4) Kwalifikowalność uczestnika projektu potwierdzana jest bezpośrednio przed udzieleniem mu pierwszej formy wsparcia w ramach projektu, przy czym jeżeli charakter wsparcia uzasadnia prowadzenie rekrutacji na wcześniejszym etapie realizacji projektu – kwalifikowalność uczestnika projektu potwierdzana może być na etapie rekrutacji do projektu.
- 5) Z chwilą przystąpienia do projektu każdy uczestnik podpisuje deklarację uczestnictwa w projekcie, która zawiera co najmniej:
- a) wyrażenie woli uczestniczenia w projekcie,
 - b) oświadczenie uczestnika o spełnieniu kryteriów kwalifikowalności uprawniających do udziału w projekcie,
 - c) w przypadku uczestników projektu będących osobami fizycznymi – oświadczenie uczestnika projektu o przyjęciu przez niego do wiadomości informacji dotyczących przetwarzania jego danych osobowych,
 - d) datę i podpis uczestnika projektu lub jego opiekuna prawnego⁶⁶,
 - e) pouczenie o odpowiedzialności za składanie oświadczeń niezgodnych z prawdą,
 - f) zobowiązanie uczestnika projektu do przekazania informacji na temat sytuacji po opuszczeniu projektu w terminie 4 tygodni oraz w terminie do 3 miesięcy od zakończenia uczestnictwa w projekcie.
- 6) W przypadku, gdy uzasadnia to zakres wsparcia udzielanego uczestnikom projektu, dopuszcza się możliwość sporządzania deklaracji uczestnictwa także w innych niż papierowa formach, w szczególności w formie elektronicznej lub telefonicznej. W takim przypadku należy:
- a) ustanowić procedury pozwalające na weryfikację wiarygodności danych przekazanych w tych formach,
 - b) przestrzegać zasad bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych,
 - c) zapewnić uprawnionym organom kontroli wgląd w przechowywane dane i umożliwić weryfikację prawdziwości zebranych danych.

⁶⁵ Szczegółowe informacje dotyczące pomiaru wskaźników dotyczących uczestników projektów zawarto w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego programów operacyjnych 2014-2020*.

⁶⁶ W przypadku gdy uczestnik projektu nie posiada zdolności do czynności prawnych.

Podrozdział 8.3. Podstawowe zasady konstruowania budżetu projektu finansowanego ze środków EFS

- 1) W ramach projektów współfinansowanych z EFS koszty projektu są przedstawiane we wniosku o dofinansowanie w formie budżetu zadaniowego. Dodatkowo we wniosku o dofinansowanie wykazywany jest szczegółowy budżet ze wskazaniem kosztów jednostkowych, który jest podstawą do oceny kwalifikowalności wydatków projektu na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.
- 2) Budżet zadaniowy oznacza przedstawienie kosztów kwalifikowalnych projektu w podziale na koszty bezpośrednie i koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 8.4.
- 3) W ramach kosztów bezpośrednich we wniosku o dofinansowanie wykazywane są zadania merytoryczne⁶⁷ w ramach projektu, wraz z odpowiednim limitem kosztów, które mogą zostać poniesione przez beneficjenta na ich realizację.
- 4) Limit kosztów bezpośrednich w ramach budżetu zadaniowego na etapie wnioskowania o środki powinien wynikać ze szczegółowej kalkulacji kosztów jednostkowych wykazanej we wniosku o dofinansowanie, tj. szczegółowym budżecie projektu.
- 5) Koszty bezpośrednie w ramach projektu powinny zostać oszacowane należycie z zastosowaniem warunków i procedur kwalifikowalności określonych w *Wytycznych*, w szczególności z uwzględnieniem w budżecie projektu stawek rynkowych, z zastrzeżeniem pkt 11 podrozdziału 6.16. Właściwa instytucja będąca stroną umowy może zażądać od beneficjenta uzasadnienia we wniosku o dofinansowanie należytego szacowania kosztów zawartych w budżecie projektu.
- 6) IZ RPO/IP zapewnia, że w przypadku przedsięwzięć finansowanych lub planowanych do sfinansowania z kilku źródeł finansowania, w tym publicznego lub prywatnego, z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz z innych źródeł, w budżecie projektu beneficjent wskazuje i uzasadnia źródła finansowania wykazując racjonalność i efektywność wydatków oraz brak podwójnego finansowania.
- 7) IZ RPO/IP zapewnia, że we wniosku o dofinansowanie beneficjent wskazuje formę zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy personelu projektu (etat/liczba godzin⁶⁸) niezbędny do realizacji zadania/zadań merytorycznych co stanowi podstawę do oceny kwalifikowalności wydatków personelu projektu na etapie wyboru projektu oraz w trakcie jego realizacji.
- 8) Wydatki na działania świadomościowe (m.in. kampanie informacyjno-promocyjne i różne działania upowszechniające) są niekwalifikowalne z zastrzeżeniem pkt 2h podrozdziału 8.4.
- 9) IZ RPO/IP zapewnia, że w przypadku wymogu wniesienia przez beneficjenta wkładu własnego, wkład własny beneficjenta jest wykazywany we wniosku o dofinansowanie, przy czym to beneficjent określa formę wniesienia wkładu własnego. IZ RPO WP nie może wymagać wniesienia wkładu własnego w określonej formie, chyba że przepisy powszechnie obowiązujące lub wytyczne horyzontalne stanowią inaczej.

⁶⁷ Zadanie merytoryczne to szereg powiązanych ze sobą działań zmierzających bezpośrednio do realizacji celu projektu. Zadania merytorycznego nie stanowią pojedyncze wydatki, np. usługa cateringowa, hotelowa i trenerska. Przykładowo, zadaniem merytorycznym w projekcie EFS w ramach kosztów bezpośrednich będzie: realizacja szkoleń, studia podyplomowe, staże, zatrudnienie subsydiowane, przyznawanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Rekrutacja nie stanowi zadania merytorycznego. Może stanowić element innego zadania merytorycznego (danej formy wsparcia) i wówczas jest wykazywana jako część tego zadania.

⁶⁸ Nie dotyczy umów, w wyniku których następuje wykonanie oznaczonego dzieła.

- 10) IZ RPO WP określi oczekiwany standard oraz ceny rynkowe najczęściej finansowanych w ramach danej grupy projektów towarów lub usług w ramach danego RPO WP w dokumentacji konkursowej albo w dokumentacji dotyczącej naboru projektów w trybie pozakonkursowym.
- 11) Przy rozliczaniu poniesionych wydatków nie jest możliwe przekroczenie łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu, wynikającej z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie projektu. Ponadto beneficjenta obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania w budżecie projektu w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, z uwzględnieniem pkt 4, przy czym poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu (z uwzględnieniem pkt 13), przedkładanym na etapie wyboru lub zmiany projektu. Właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie rozlicza beneficjenta ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.
- 12) Dopuszczalne jest dokonywanie przesunięć w budżecie projektu określonym w zatwierdzonym na etapie podpisania umowy o dofinansowanie wniosku o dofinansowanie projektu w oparciu o zasady określone w *Zasadach wdrażania RPO WP 2014-2020*.

Podrozdział 8.4. Koszty pośrednie w projektach finansowanych z EFS

- 1) Koszty pośrednie są kwalifikowalne w ramach projektów finansowanych z EFS.
- 2) Koszty pośrednie stanowią koszty administracyjne związane z obsługą projektu, w szczególności:
 - a) koszty koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu bezpośrednio zaangażowanego w zarządzanie, rozliczanie, monitorowanie projektu lub prowadzenie innych działań administracyjnych w projekcie, o ile jego zatrudnienie jest niezbędne dla realizacji projektu, w tym w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń oraz koszty związane z wdrażaniem polityki równych szans przez te osoby,
 - b) koszty zarządu (koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownik jednostki),
 - c) koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna, w tym ta dotycząca zamówień) na potrzeby funkcjonowania jednostki,
 - d) koszty obsługi księgowej (koszty wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, w tym koszty zlecenia prowadzenia obsługi księgowej projektu biura rachunkowemu),
 - f) koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne) związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - g) wydatki związane z otwarciem lub prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego,
 - h) działania informacyjno-promocyjne projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, zakup ogłoszeń prasowych, utworzenie i prowadzenie strony internetowej o projekcie, oznakowanie projektu, plakaty, ulotki, itp.),
 - i) amortyzacja, najem lub zakup aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby osób, o których mowa w lit. a - d,
 - j) opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
 - k) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - l) koszty usług powielania dokumentów związanych z obsługą administracyjną projektu,

- m) koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - n) koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - o) koszty ochrony,
 - p) koszty sprzątania pomieszczeń związanych z obsługą administracyjną projektu, w tym środki do utrzymania ich czystości oraz dezynsekcję, dezynfekcję, deratyzację tych pomieszczeń,
 - q) koszty zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy.
- 3) W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane wydatki objęte *cross-financingiem*, o którym mowa w podrozdziale 6.8 i 8.6.
- 4) Niedopuszczalna jest sytuacja, w której koszty pośrednie, o których mowa w pkt 2, zostaną wykazane w ramach kosztów bezpośrednich. Podmiot dokonujący oceny kwalifikowalności na etapie wyboru projektu ma obowiązek zweryfikować, czy w ramach zadań określonych w budżecie projektu (w kosztach bezpośrednich) nie zostały wykazane koszty, które stanowią koszty pośrednie. Dodatkowo, na etapie realizacji projektu podmiot zatwierdzający wniosek o płatność weryfikuje, czy w zestawieniu poniesionych wydatków bezpośrednich załączanym do wniosku o płatność, nie zostały wykazane wydatki pośrednie określone w pkt 2.
- 5) Koszty pośrednie rozliczane są następującymi stawkami ryczałtowymi:
- a) 25 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁶⁹ do 830 tys. PLN włącznie,
 - b) 20 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁷⁰ powyżej 830 tys. PLN do 1 740 tys. PLN włącznie,
 - c) 15 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁷¹ powyżej 1 740 tys. PLN do 4 550 tys. PLN włącznie,
 - d) 10 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁷² przekraczającej 4 550 tys. PLN - z zastrzeżeniem pkt 6.
- 6) W przypadku projektów realizowanych na podstawie Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020, katalog kosztów pośrednich określony jest w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645) a stawka ryczałtowa kosztów pośrednich⁷³ jest określana przez beneficjenta we wniosku o dofinansowanie i wynosi nie więcej niż poziom wskazany w tej ustawie⁷⁴.

⁶⁹ Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁷⁰ Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁷¹ Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁷² Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁷³ Podstawa wyliczenia stawki ryczałtowej nie jest pomniejszana o ewentualne korekty finansowe wynikające ze zwrotów od uczestników projektu.

⁷⁴ Na podstawie art. 9 ust. 2d pkt 3 ww. ustawy.

- 7) Stawka ryczałtowa kosztów pośrednich, o której mowa w pkt 5 i 6, jest wskazana w umowie o dofinansowanie.
- 8) Do personelu projektu zaangażowanego w ramach kosztów pośrednich nie ma zastosowania podrozdział 6.16, za wyjątkiem pkt 7 podrozdziału 6.16.
- 9) IZ RPO WP może obniżyć stawkę ryczałtową kosztów pośrednich w przypadkach rażącego naruszenia przez beneficjenta procedur zarządzania projektem.

Podrozdział 8.5. Pozostałe uproszczone metody rozliczania wydatków w projektach finansowanych ze środków EFS

- 1) W projektach EFS możliwe jest stosowanie następujących uproszczonych metod rozliczania wydatków:
 - a) stawki jednostkowe,
 - b) kwoty ryczałtowe,z zastrzeżeniem, że w przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100.000 EUR⁷⁵, stosowanie jednej z ww. uproszczonych metod rozliczania wydatków jest obligatoryjne⁷⁶.
- 2) Do personelu projektu zaangażowanego w ramach działań/zadań rozliczanych za pomocą uproszczonych metod nie ma zastosowania podrozdział 6.16 za wyjątkiem pkt 7 podrozdziału 6.16.
- 3) W przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100.000 EUR, stosowanie uproszczonych metod rozliczania wydatków, o których mowa w pkt 1, możliwe jest w oparciu o szczegółowy budżet projektu określony przez beneficjenta i zatwierdzony przez właściwą instytucję będącą stroną umowy.
- 4) W przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) jest równa lub przekracza wyrażoną w PLN równowartość 100.000 EUR, możliwe jest stosowanie stawek jednostkowych (bez względu na ich wartość) oraz kwot ryczałtowych, których łączna wartość wkładu publicznego na poziomie danego projektu nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100.000 EUR z uwzględnieniem pkt 3-5 sekcji 6.6.1 Wytycznych.

8.5.1. Stawki jednostkowe

- 1) Stawki jednostkowe określone są w regulaminie konkursu lub dokumentacji dotyczącej projektów zgłaszanych w trybie pozakonkursowym i obejmują wyłącznie koszty bezpośrednie.
- 2) W przypadku rozliczania kosztu danej usługi stawkami jednostkowymi, w budżecie projektu we wniosku o dofinansowanie projektu wykazywane są usługi objęte stawkami jednostkowymi i dokonywane jest dla nich wyliczenie wydatku kwalifikowalnego poprzez przemnożenie ustalonej stawki dla danej usługi przez liczbę usług wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu.

⁷⁵ Do przeliczenia ww. kwoty na PLN należy stosować miesięczny obrachunkowy kurs wymiany stosowany przez KE aktualny na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych lub dzień ogłoszenia naboru w przypadku projektów pozakonkursowych.

⁷⁶ Nie dotyczy projektów realizowanych na podstawie *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020*.

- 3) Rozliczanie wydatków na podstawie stawki jednostkowej jest dokonywane we wniosku o płatność według ustalonej stawki jednostkowej w zależności od faktycznie wykonanej liczby usług w stosunku do założeń zawartych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, zgodnie z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie projektu.
- 4) W przypadku stosowania stawek jednostkowych w projektach prowadzących do aktywizacji zawodowej uczestników projektu, za niewłaściwe wykonanie usługi nie uznaje się sytuacji, w której przerwanie uczestnictwa w projekcie jest wynikiem podjęcia zatrudnienia przez uczestnika projektu.
- 5) W zakresie nieuregulowanym stosuje się podrozdział 6.6.

8.5.2. Kwoty ryczałtowe

- 1) Kwotą ryczałtową jest kwota uzgodniona za wykonanie określonego w projekcie zadania na etapie zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie projektu.
- 2) W przypadku rozliczania projektu za pomocą kwot ryczałtowych koszty pośrednie, są kalkulowane zgodnie z podrozdziałem 8.4.
- 3) Zatwierdzając wniosek o dofinansowanie projektu, właściwa instytucja będąca stroną umowy uzgadnia z beneficjentem warunki kwalifikowalności kosztów, w szczególności ustala dokumenty, na podstawie których zostanie dokonane rozliczenie projektu, a następnie wskazuje je w umowie o dofinansowanie.
- 4) W ramach kwoty ryczałtowej wydatki objęte *cross-financingiem*, wydatki przeznaczone na zakup środków trwałych oraz inne wydatki objęte limitami, o których mowa w *Wytycznych* lub umowie o dofinansowanie wykazywane są we wniosku o płatność do wysokości limitu określonego w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu.
- 5) Rozliczanie kosztów na podstawie kwoty ryczałtowej jest dokonywane we wniosku o płatność w zależności od wykonanych działań oraz osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego w ramach projektu - w stosunku do założeń zawartych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu, zgodnie z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie.
- 6) W przypadku stosowania kwot ryczałtowych w projektach prowadzących do aktywizacji zawodowej uczestników projektu, za niewłaściwe wykonanie zadania nie uznaje się sytuacji, w której przerwanie uczestnictwa w projekcie jest wynikiem podjęcia zatrudnienia przez uczestnika projektu.
- 7) W zakresie nieuregulowanym stosuje się podrozdział 6.6.

Podrozdział 8.6. Cross-financing w projektach finansowanych ze środków EFS

- 1) W przypadku projektów współfinansowanych z EFS wydatki objęte *cross-financingiem* są kwalifikowalne w wysokości wynikającej z SZOOP RPO WP.
- 2) *Cross-financing* w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 3) W przypadku projektów współfinansowanych z EFS *cross-financing* może dotyczyć wyłącznie:
 - a) zakupu nieruchomości,

- b) zakupu infrastruktury, przy czym poprzez infrastrukturę rozumie się elementy nieprzenośne, na stałe przytwierdzone do nieruchomości, np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku,
 - c) dostosowania lub adaptacji (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń.
- Do kwalifikowalności zakupu nieruchomości stosuje się odpowiednio podrozdział 7.4.
- 4) Zakup środków trwałych, za wyjątkiem zakupu nieruchomości infrastruktury w rozumieniu pkt 3 lit. b i środków trwałych przeznaczonych na dostosowanie lub adaptację budynków i pomieszczeń w rozumieniu pkt. 3 lit. c, nie stanowi wydatku w ramach *cross-financingu*. Do kwalifikowalności zakupu środków trwałych stosuje się podrozdział 6.12.
 - 5) Wydatki ponoszone w ramach *cross-financingu* powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.

Podrozdział 8.7. Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią w projektach finansowanych ze środków EFS

- 1) Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu, np. wkład wnoszony przez pracodawcę w przypadku szkoleń dla przedsiębiorców w formie wynagrodzenia pracownika skierowanego na szkolenie i poświadczone beneficjentowi są kwalifikowalne pod warunkiem, że zostały one poniesione zgodnie z przepisami krajowymi, z uwzględnieniem zasad wynikających z ustawy o rachunkowości.
- 2) Wysokość wkładu wynikającego z dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników projektu musi wynikać z dokumentacji księgowej podmiotu wypłacającego i może podlegać kontroli. Wysokość wkładu powinna odnosić się wyłącznie do okresu, w którym uczestnik projektu uczestniczy we wsparciu, z zastrzeżeniem, iż za ten okres przysługuje mu dodatek lub wynagrodzenie.
- 3) W ramach dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią, wpłaty dokonywane przez stronę trzecią zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na PFRON nie są wydatkiem kwalifikowalnym.
- 4) Wkład, o którym mowa w pkt 1, rozliczany jest na podstawie oświadczenia składanego przez podmiot wypłacający, przy czym oświadczenie to powinno pozwalać na identyfikację poszczególnych uczestników projektu oraz wysokości wkładu w odniesieniu do każdego z nich.

Podrozdział 8.8. Reguła proporcjonalności

- 1) IZ RPO WP/IP zobowiązuje beneficjenta w umowie o dofinansowanie projektu do jego realizacji w zakresie określonym i zatwierdzonym we wniosku o dofinansowanie, z uwzględnieniem konieczności zachowania trwałości rezultatów projektu.
- 2) Projekt rozliczany jest na etapie końcowego wniosku o płatność pod względem finansowym proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych określonych we wniosku o dofinansowanie projektu, co jest określane jako „reguła proporcjonalności”.
- 3) Zgodnie z regułą proporcjonalności:
 - a) w przypadku niespełnienia kryterium zatwierdzonego przez komitet monitorujący RPO WP instytucja będąca stroną umowy może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne,

- b) w przypadku nieosiągnięcia celu projektu⁷⁷ –instytucja będąca stroną umowy może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne; wysokość wydatków niekwalifikowalnych uzależniona jest od stopnia niezrealizowania celu projektu; wydatki niekwalifikowalne obejmują wydatki związane z tym zadaniem merytorycznym (zadaniami merytorycznymi), którego założenia nie zostały osiągnięte i kosztów pośrednich; stopień nieosiągnięcia założeń projektu określany jest przez właściwą instytucję będącą stroną umowy.
- 4) Reguła proporcjonalności weryfikowana jest przez instytucję będącą stroną umowy według stanu na zakończenie realizacji projektu na etapie weryfikacji końcowego wniosku o płatność.
- 5) Instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie projektu może odstąpić od rozliczenia projektu zgodnie z regułą proporcjonalności lub obniżyć wysokość środków tej regule podlegających, jeśli beneficjent o to wnioskuje i należycie uzasadni przyczyny nieosiągnięcia założeń, w szczególności wykaże swoje starania zmierzające do osiągnięcia założeń projektu, lub w przypadku wystąpienia siły wyższej.
- 6) W przypadku projektów partnerskich, sposób egzekwowania przez beneficjenta od partnerów projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy partnera reguluje porozumienie lub umowa partnerska.
- 7) W ramach RPO WP nie są realizowane projekty innowacyjne i ponadnarodowe.

Podrozdział 8.9. Dokumentowanie wydatków

- 1) IZ RPO WP/IP zobowiąże beneficjenta oraz podmioty uczestniczące w realizacji projektu, na podstawie umowy o dofinansowanie, do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji finansowo-księgowej wydatków projektu zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji związanych z projektem, zarówno w okresie realizacji, jak i trwałości projektu.
- 2) Dowodem poniesienia wydatku jest zapłacona faktura, inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami zapłaty oraz protokołami odbioru. Dowodami zapłaty są też wyciągi bankowe z rachunku beneficjenta. W przypadku płatności gotówkowej wystarczającym dowodem jest faktura z adnotacją „zapłacono gotówką” lub inną pokrewną adnotacją, opatrzoną podpisem upoważnionej osoby (wystawcy/sprzedawcy). W przypadku, gdy potwierdzenie poniesienia wydatku w ten sposób nie jest możliwe, potwierdzeniem zapłaty za fakturę lub inny dokument o równoważnej wartości dowodowej będzie raport kasowy beneficjenta. W sytuacji, gdy na wyciągu bankowym nie wskazano numeru konta odbiorcy, należy załączyć kopie przelewów bankowych wygenerowanych elektronicznie, na których widnieje adnotacja „zaksięgowano dnia...” lub pokrewna, potwierdzających poniesienie wydatków za okres, którego dotyczy wniosek o płatność.
- 3) Dowodem poniesienia wydatków jest także faktura w walucie obcej wiarygodnie przetłumaczona.
- 4) W przypadku amortyzacji dokumentem potwierdzającym wysokość odpisów amortyzacyjnych jest tabela amortyzacyjna wraz ze stosowanymi dokumentami księgowymi, np. polecenie księgowania.

⁷⁷ Wyrażonego wskaźnikami produktu lub rezultatu bezpośredniego w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie.

- 5) Dowodem potwierdzającym wniesienie wkładu własnego niepieniężnego jest dokument uzupełniający o wartości dowodowej równoważny fakturze (bez uszczerbku dla przepisów określonych w rozporządzeniach szczegółowych).
- 6) Dowodem potwierdzającym wniesienie wkładu własnego w postaci dodatków lub wynagrodzeń uczestników projektu jest oświadczenie składane przez podmioty wypłacające dodatki lub wynagrodzenia pozwalające na identyfikację poszczególnych uczestników projektu oraz wysokości wkładu w odniesieniu do każdego z nich.
- 7) Faktury lub inne dokumenty o równoważnej wartości dowodowej potwierdzające poniesienie wydatku kwalifikowalnego powinny mieć zamieszczony na oryginale dokumentu opis, który zawiera:
 - I. Na pierwszej stronie
 - Adnotację: „Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa w ramach RPO WP na lata 2014-2020”. W przypadku, gdy projekt nie jest współfinansowany z budżetu państwa zwrot „oraz ze środków budżetu państwa” nie jest zamieszczany.

W przypadku projektów realizowanych na podstawie *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020* adnotację: **„Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków Funduszu Pracy”**.

 - Adnotację: „Ujęto we wniosku o płatność za okres od ... do...”.
 - II. Na drugiej stronie:

Opis :

 1. Numer umowy o dofinansowanie projektu;
 2. Tytuł projektu;
 3. Kwotę wydatku kwalifikowalnego z wyszczególnieniem podatku od towarów i usług (VAT) w odniesieniu do kategorii wydatku przedstawionej we wniosku o dofinansowanie projektu. W przypadku, gdy dokument zawiera różne kategorie wydatków, należy wymienić wszystkie z podaniem ich wartości. Ponadto, jeżeli występują również wydatki niekwalifikowalne i wydatki niezwiązane z projektem, przy każdej z tych pozycji należy wskazać ich wartość, tak aby suma wydatków kwalifikowalnych, niekwalifikowanych i niezwiązanych z projektem była tożsama z wartością całkowitą dokumentu.
 4. Informację o poprawności formalnej i merytorycznej;
 5. Numer umowy z wykonawcą, na podstawie której zafakturowana usługa/dostawa została wykonana. W przypadku, gdy na daną usługę/dostawę nie było zawartej umowy, należy podać nr i datę zlecenia;
 6. Podstawę prawną udzielenia zamówienia publicznego;
 7. Jeżeli zakupu dokonano w trybie określonym dla zasady konkurencyjności – odniesienie do zastosowania tego trybu;
 8. Wskazanie rodzaju wydatku (bieżący/inwestycyjny).
- 8) W przypadku, gdy faktura lub inny dokument o równoważnej wartości dowodowej nie zawiera wystarczająco miejsca na kompletny opis, dopuszczalne jest sporządzenie opisu na dodatkowej kartce pod warunkiem wskazania numeru i daty wystawienia opisywanego dokumentu.
- 9) Faktury/inne dokumenty o równoważnej wartości dowodowej wyrażone w walucie obcej, powinny zawierać informację o zastosowanym kursie wraz ze wskazaniem daty dokonania

przeliczenia na złote i po którym dokonano zapłaty. W przypadku, gdy system przetwarzania danych (np. program rachunkowo-księgowy) zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk, to dopuszczalne jest załączenie takiego dokumentu bez ww. opisu.

- 10) Wyciągi z rachunku bankowego dotyczące należnych zaliczek na podatek dochodowy oraz składek ZUS sporządzone na podstawie list płac/rachunków od umów cywilnoprawnych, powinny zawierać opis wskazujący numer i nazwę projektu oraz osoby zatrudnione przy projekcie z wyszczególnieniem wysokości odprowadzonych zaliczek/składek ZUS. W przypadku braku możliwości opisanie oryginału wyciągu z rachunku bankowego, istnieje możliwość sporządzenia opisu na dodatkowej kartce pod warunkiem wskazania numeru i daty opisywanego wyciągu z rachunku bankowego.

Rozdział 9 Rodzaje wydatków kwalifikowalnych w poszczególnych osiach priorytetowych, działaniach i poddziałaniach RPO WP 2014-2020

Oś Priorytetowa 1. Komerccjalizacja wiedzy

Działanie 1.1. Ekspansja przez innowacje

Poddziałanie 1.1.1. Ekspansja przez innowacje - wsparcie dotacyjne

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z warunkami, ograniczeniami i limitami, wynikającymi z przepisów dotyczących pomocy publicznej (co oznacza m.in. konieczność doboru właściwego przeznaczenia lub przeznaczeń pomocy do realizowanego projektu, ze względu np. na rodzaj realizowanych działań, wielkość beneficjenta itp., co może wpływać na katalog kosztów kwalifikowalnych) oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści wytycznych odnoszących się m.in. do kosztów personelu pośredniego, kosztów pośrednich promocji, inspektorów nadzoru itp. W przypadku Poddziałania 1.1.1. nie obowiązuje limit 5-krotności płacy minimalnej określonej na podstawie obowiązującego w danym roku Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W ramach Poddziałania wsparcie kierowane jest wyłącznie na projekty mieszczące się w obszarach inteligentnych specjalizacji. Możliwe jest uzyskanie wsparcia na cały proces projektowy od fazy badawczej do pierwszej produkcji włącznie. Wsparcie będzie kierowane także na uzyskanie praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technologicznych, w tym na uzyskanie ochrony własności przemysłowej na rynkach zagranicznych, jak również na tworzenie i rozwój zaplecza B+R, w tym na zakup aparatury specjalistycznej i urządzeń laboratoryjnych. Ponadto możliwy będzie także zakup i wdrożenie przez przedsiębiorstwa wyników prac B+R w celu ich rozwinięcia oraz ochrona praw własności intelektualnej (patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej).

Koszty kwalifikowalne

Koszty bezpośrednie

- 1) Koszty aparatury i sprzętu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu:
 - dla typów projektów zakwalifikowanych jako **prace badawczo – rozwojowe** w SzOOP⁷⁸ za kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości.
 - dla typów projektów zakwalifikowanych jako **tworzenie i rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach** w SzOOP⁷⁹ za kwalifikowalne uznaje się koszty zakupu lub

⁷⁸ W wersji przyjętej uchwałą nr 1165/94/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 24 listopada 2015 r. z późniejszymi zmianami.

⁷⁹ Jak wyżej.

wytworzenia aparatury naukowo-badawczej lub innej niezbędnej infrastruktury (w tym uzasadnione koszty budowy, rozbudowy i przebudowy).

2) Koszty wartości niematerialnych i prawnych:

- a) odpisy amortyzacyjne,
- b) koszty ponoszone w wyniku odpłatnego korzystania z wartości niematerialnych i prawnych (np. opłaty licencyjne),
- c) koszty nabycia – jedynie w przypadku realizacji projektów polegających na zakupie i dostosowaniu do wdrożenia prac B+R do specyfiki przedsiębiorstwa.

Patenty, licencje, know-how, nieopatentowana wiedza techniczna, ekspertyzy, analizy oraz raporty badawcze itp. (wartości niematerialne i prawne), których odpisy amortyzacyjne lub koszty korzystania są rozliczane w projekcie, mogą zostać nabyte wyłącznie od uczelni publicznej, państwowego instytutu badawczego, instytutu PAN lub innej jednostki naukowej będącej organizacją prowadzącą badania i upowszechniającą wiedzę, o której mowa w art. 2 pkt 83 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., która podlega ocenie jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 1 i art. 42 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620, z późn. zm.), i otrzymała co najmniej ocenę B. Rozliczanie w projekcie odpisów amortyzacyjnych lub kosztów korzystania z patentów, licencji, know-how, nieopatentowanej wiedzy technicznej, ekspertyz, analiz oraz raportów badawczych itp. (wartości niematerialnych i prawnych) nabytych od innych podmiotów, możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu pisemnej zgody instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie.⁸⁰

- 3) Pozostałe koszty operacyjne, w tym koszty materiałów, dostaw i podobnych produktów, ponoszonych bezpośrednio w wyniku realizacji projektu.
- 4) Koszty upowszechniania wyników – specjalistyczne publikacje, koszty publikacji wyników badań, koszty organizacji konferencji, koszty upowszechniania w ogólnodostępnych bazach i portalach.
- 5) Koszty prowadzenia procesu zabezpieczenia i ochrony własności intelektualnej dla własnych rozwiązań.
- 6) Wynagrodzenia wraz z pochodnymi – wynagrodzenia nie mogą dotyczyć pracowników zajmujących się administracyjną i finansowo-księgową obsługą projektu. Mogą zostać przewidziane wyłącznie dla osób, które zawrą umowę o pracę (na całość lub część etatu), umowę zlecenie lub umowę o dzieło (z zachowaniem procedury pzp lub zasady konkurencyjności). Wynagrodzenia dotyczą badaczy, techników i pozostałych pracowników pomocniczych w zakresie, w jakim są oni zatrudnieni w projekcie. Wynagrodzenia mogą być rozliczane w sposób ryczałtowy lub poprzez rzeczywiście poniesione wydatki. Rozliczenie ryczałtowe dokonywane jest w oparciu o stawkę godzinową, opisaną w Podrozdziale 6.6.1.

⁸⁰ Wskazane powyżej ograniczenia podmiotowe nie dotyczą zakupów licencji na systemy/oprogramowania powszechnie dostępne w sprzedaży, które nie są tworzone na indywidualne potrzeby beneficjenta (system/oprogramowanie dedykowane).

- 7) Koszty podwykonawstwa części prac merytorycznych projektu zlecane wyłącznie uczelni publicznej, państwowemu instytutowi badawczemu, instytutowi PAN lub innej jednostce naukowej będącej organizacją prowadzącą badania i upowszechniającą wiedzę, o której mowa w art. 2 pkt 83 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., która podlega ocenie jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 1 i art. 42 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, i otrzymała co najmniej ocenę B. Zlecenie wykonania części merytorycznej projektu (podwykonawstwo) innym podmiotom możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu pisemnej zgody instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie⁸¹.
- 8) Koszty budynków i gruntów w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. Jeżeli chodzi o budynki za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu, obliczone na podstawie powszechnie obowiązujących zasad rachunkowości. W przypadku gruntów kosztami kwalifikowanymi są koszty przekazania na zasadach handlowych lub faktycznie poniesione koszty kapitałowe.
- 9) Koszty prac przygotowawczych, w tym koszty związane z przygotowaniem studium wykonalności i biznes planu.
- 10) Koszty promocji projektu – wynikające z obowiązku informowania o źródłach finansowania w projekcie.

W przypadku projektów obejmujących etap pierwszej produkcji, koszty związane z tym etapem kwalifikowane będą zgodnie z zasadami określonymi dla regionalnej pomocy inwestycyjnej, wynikającymi z art. 14 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. Oznacza to, że kwalifikowane będą koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, pod warunkiem spełnienia przesłanek z art. 14 ust. 6-8 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., tj.:

- a) nabywane aktywa muszą być nowe, z wyjątkiem aktywów nabywanych przez MŚP. Koszty związane z dzierżawą rzeczowych aktywów trwałych można uwzględnić na następujących warunkach:
 - dzierżawa/najem gruntów i budynków musi trwać przez okres co najmniej pięciu lat od przewidywanego terminu zakończenia projektu inwestycyjnego w przypadku dużych przedsiębiorstw lub trzech lat w przypadku MŚP;
 - dzierżawa/najem instalacji lub maszyn musi mieć formę leasingu finansowego i obejmować obowiązek zakupu aktywów przez beneficjenta po wygaśnięciu umowy;
- b) w przypadku pomocy przyznanej na zasadniczą zmianę procesu produkcji koszty kwalifikowalne muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzedzających trzech lat obrotowych. W przypadku pomocy przyznanej na dywersyfikację istniejącego zakładu koszty kwalifikowalne muszą przekraczać o co najmniej 200% wartość księgową ponownie wykorzystywanych aktywów, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac;

⁸¹ Powyższe ograniczenia podmiotowe nie mają zastosowania do umów o dzieło zawieranych z osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej.

- c) Wartości niematerialne i prawne kwalifikują się do obliczania kosztów inwestycyjnych, jeżeli spełniają następujące warunki:
- należy z nich korzystać wyłącznie w zakładzie otrzymującym pomoc;
 - muszą podlegać amortyzacji;
 - należy je nabyć na warunkach rynkowych od osób trzecich niepowiązanych z nabywcą; oraz
 - muszą być włączone do aktywów przedsiębiorstwa otrzymującego pomoc i muszą pozostać związane z projektem, na który przyznano pomoc, przez co najmniej pięć lat lub trzy lata w przypadku MŚP;
 - w przypadku dużych przedsiębiorstw koszty wartości niematerialnych i prawnych są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50% całkowitych kwalifikowalnych kosztów inwestycji początkowej.

Koszty pośrednie (w szczególności)

- 1) koszty wynajmu lub utrzymania budynków niezbędnych dla realizacji projektu, w proporcji odpowiedniej do rzeczywistego wykorzystania powierzchni biurowej dla celów realizacji projektu:
 - a) koszty wynajmu, czynszu lub amortyzacji budynków,
 - b) koszty mediów (elektryczność, gaz, ogrzewanie, woda),
 - c) koszty sprzątnięcia i ochrony pomieszczeń,
 - d) koszty adaptacji pomieszczeń dla celów realizacji projektów (maksymalnie do wysokości 10% łącznych kosztów wynajmu lub utrzymania budynków),
 - e) koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - f) koszty utylizacji odpadów,
 - g) koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń;
- 2) koszty administracyjne:
 - a) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich,
 - b) opłaty skarbowe i notarialne,
 - c) koszty usług bankowych, za wyjątkiem kosztów związanych z prowadzeniem rachunku bankowego,
 - d) zakup materiałów biurowych;
- 3) koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu pośredniego – tj. kierownik projektu⁸², koordynator oraz personel wsparcia:
 - a) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego wyłącznie do realizacji projektu,
 - b) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego w projekcie na część etatu, proporcjonalnie do zaangażowania w projekcie;
- 4) inne niż wynagrodzenia koszty związane z zatrudnionym personelem obejmujące:
 - a) delegacje osób zaangażowanych w realizację projektu,

⁸² W uzasadnionych przypadkach kierownik projektu może być rozliczany, jako członek personelu badawczego - zależy to od jego zakresu obowiązków i roli jaką pełni w projekcie. Każdorazowo należy wskazać jaką rolę faktycznie w projekcie pełni kierownik projektu i prawidłowo przyporządkować koszty jego wynagrodzenia do odpowiedniej kategorii wydatków.

- b) inne koszty osobowe, z zastrzeżeniem wydatków niekwalifikowalnych, o których mowa w rozdziale 6.16 Wytycznych;
- 5) zakup usług zewnętrznych, obejmujących:
- a) ogłoszenia prasowe,
 - b) usługi drukarskie, usługi kopiowania dokumentów;
- 6) w niektórych przypadkach możliwa jest sytuacja, że koszty wymienione w pkt 1-5 nie będą stanowić kosztów pośrednich, tylko bezpośrednie, co zależy od charakteru projektu, wówczas koszty te mogą należeć do innej kategorii wydatków opisanej w umowie o dofinansowanie.

Koszty pośrednie mogą być rozliczane w sposób ryczałtowy lub na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków. Stawkę ryczałtową w Poddziałaniu 1.1.1 ustala się opierając się na stawce stosowanej w Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój 2014-2020, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt c rozporządzenia ogólnego, wykorzystując istniejące metody i odpowiednie stawki stosowane w przypadku podobnego rodzaju operacji i beneficjenta:

- dla typów projektów zakwalifikowanych jako **prace badawczo – rozwojowe** w SzOOP⁸³ w wysokości do **17%** bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych projektu, z wyłączeniem kosztów podwykonawstwa,
- dla typów projektów zakwalifikowanych jako **tworzenie i rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach** w SzOOP⁸⁴ ustala się w wysokości do **8%** bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych projektu.

Metodologia dotycząca uproszczonych metod rozliczania kosztów pośrednich w ramach Poddziałania 1.1.1 RPO WP, oparta na metodzie rozliczania kosztów pośrednich w ramach Osi Priorytetowej I i IV POIR, została określona w załączniku nr 3 do Wytycznych.

Instrument elastyczności – w ramach Poddziałania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

Koszty niekwalifikowalne

- 1) wydatki związane z prowadzeniem badań podstawowych oraz wszelkimi etapami wdrożenia realizowanymi po pierwszej produkcji – uruchomienie produkcji masowej,
- 2) koszty szkoleń i wyjazdów służbowych związanych w udziałem w seminariach i konferencjach,
- 3) koszty wizyt i konsultacji (przyjazdów i wyjazdów współpracowników zewnętrznych i/lub konsultantów, koszty spotkań),
- 4) składki członkowskie w organizacjach i stowarzyszeniach,

⁸³ W wersji przyjętej uchwałą nr 1165/94/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 24 listopada 2015 r. z późniejszymi zmianami.

⁸⁴ Jak wyżej.

- 5) koszty procedur związanych z nadaniem stopnia/tytułu naukowego,
- 6) koszty audytu zewnętrznego projektu.

Działanie 1.2. Transfer wiedzy do gospodarki

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów o pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierana będzie poprawa efektywności oraz rozwój infrastruktury jednostek B+R w celu rozwijania ich współpracy z przedsiębiorstwami, z wyłączeniem kosztów wynagrodzeń pracowników prowadzących badania naukowe oraz kosztów utrzymania infrastruktury będącej przedmiotem projektu. Warunkiem udzielenia wsparcia będzie wpisywanie się realizowanych projektów w obszary inteligentnych specjalizacji. Interwencja będzie możliwa w przypadku obiektywnego braku możliwości wykorzystania (np. w ramach współpracy sieciowej) istniejącej infrastruktury dla realizacji prac B+R, jak również pod warunkiem realnej perspektywy komercjalizacji wyników badań przez przedsiębiorców. Możliwości komercjalizacji będą oceniane na podstawie studium wykonalności, które określi sposób wykorzystania infrastruktury i oczekiwane rezultaty w zakresie jej wykorzystania przez przedsiębiorstwa. Ponadto – jako komponent realizowanych projektów – finansowane będzie wsparcie rozwoju kadry B+R, w tym wymiana wiedzy i doświadczeń między przedsiębiorstwami i jednostkami B+R, a także tworzenie wspólnych zespołów badawczo-rozwojowych.

Koszty kwalifikowalne

Koszty bezpośrednie

- 1) koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne⁸⁵, w szczególności:
 - a) koszt przebudowy, rozbudowy obiektów i pomieszczeń, w tym laboratoriów, jednostek sfery B+R,
 - b) koszt zakupu, dostawy, instalacji i uruchomienia sprzętu i wyposażenia (aparatury i innych urządzeń) podlegającego amortyzacji oraz ujętego w ewidencji środków trwałych wraz z instruktażem w ich obsłudze,
 - c) koszt zakupu infrastruktury opartej na Technologii informacyjno-komunikacyjne (TIK), takiej jak sieć, infrastruktura komputerowa, specjalistyczne oprogramowania wraz z licencją, a także infrastruktura łączności niezbędna do realizacji projektu B+R,
 - d) koszt zakupu zasobów opartych na wiedzy, takich jak zbiory, archiwa lub uporządkowane informacje naukowe,
 - e) koszty robót budowlanych związanych z budową nowej infrastruktury badawczej jednostek sfery B+R tylko w uzasadnionych i potwierdzonych przypadkach obiektywnego braku możliwości wykorzystania istniejącej infrastruktury,
 - f) koszty zakupu nieruchomości do wartości nieprzekraczającej 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu,

⁸⁵ W przypadku regionalnej pomocy inwestycyjnej – dodatkowo pod warunkiem spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 14 ust. 6-8 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.

- g) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
 - h) koszty inżyniera kontraktu,
- 2) koszty promocji projektu – w zakresie, w jakim dofinansowanie nie stanowi pomocy publicznej i proporcjonalnie do kosztów nieobjętych zasadami pomocy publicznej.

Koszty pośrednie (w szczególności)

- 1) koszty wynajmu lub utrzymania budynków niezbędnych dla realizacji projektu, w proporcji odpowiedniej do rzeczywistego wykorzystania powierzchni biurowej dla celów realizacji projektu:
 - a) koszty wynajmu, czynszu lub amortyzacji budynków,
 - b) koszty mediów (elektryczność, gaz, ogrzewanie, woda),
 - c) koszty sprzątnięcia i ochrony pomieszczeń,
 - d) koszty adaptacji pomieszczeń dla celów realizacji projektów (maksymalnie do wysokości 10% łącznych kosztów wynajmu lub utrzymania budynków),
 - e) koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - f) koszty utylizacji odpadów,
 - g) koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń;
- 2) koszty administracyjne:
 - a) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich,
 - b) opłaty skarbowe i notarialne,
 - c) koszty usług bankowych, za wyjątkiem kosztów związanych z prowadzeniem rachunku bankowego, zakup materiałów biurowych;
- 3) koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu pośredniego:
 - a) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego wyłącznie do realizacji projektu,
 - b) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego w projekcie na część etatu, proporcjonalnie do zaangażowania w projekcie;
- 4) inne niż wynagrodzenia koszty związane z zatrudnionym personelem pośrednim obejmujące:
 - a) delegacje osób zaangażowanych w realizację projektu,
 - b) inne koszty osobowe, z zastrzeżeniem wydatków niekwalifikowalnych, o których mowa w rozdziale 6.16 Wytycznych;
- 5) zakup usług zewnętrznych, obejmujących:
 - a) ogłoszenia prasowe,
 - b) usługi drukarskie, usługi kopiowania dokumentów;
- 6) w niektórych przypadkach możliwa jest sytuacja, że koszty wymienione w pkt 1-5 z wyłączeniem pkt 3 nie będą stanowić kosztów pośrednich, tylko bezpośrednie, co zależy od charakteru projektu, wówczas koszty te mogą należeć do innej kategorii wydatków opisanej w umowie o dofinansowanie.

Koszty pośrednie mogą być rozliczane w sposób ryczałtowy lub na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Koszty pośrednie są kwalifikowalne tylko w zakresie, w jakim dofinansowanie nie stanowi pomocy publicznej.

Koszty pośrednie rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków mogą być uznane za kwalifikowalne proporcjonalnie do kosztów nieobjętych zasadami pomocy publicznej.

W przypadku, gdy koszty pośrednie są rozliczane w sposób ryczałtowy, stawka ryczałtowa wynosi do **8%** bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych projektu nieobjętych zasadami pomocy publicznej. Stawkę ustalono opierając się na stawce stosowanej w Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój 2014-2020, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt c rozporządzenia ogólnego.

Metodologia dotycząca uproszczonych metod rozliczania kosztów pośrednich w ramach Działania 1.2 RPO WP, oparta na metodzie rozliczania kosztów pośrednich w ramach Osi Priorytetowej I i IV POIR, została określona w załączniku nr 3 do Wytucznych.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszt utrzymania powstałej infrastruktury,
- 4) koszt budowy infrastruktury badawczej jednostek strefy B+R w przypadkach, gdy istnieje możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury,
- 5) koszty wynagrodzeń personelu bezpośredniego, w tym prowadzącego badania naukowe i wynagrodzenie personelu wchodzącego w skład zespołów badawczo-rozwojowych tworzonych w ramach instrumentu elastyczności.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty wsparcia rozwoju kadry B+R, w tym m.in. wymiany wiedzy i doświadczeń między przedsiębiorstwami i jednostkami B+R obejmujące m.in.
 - a) koszty dotyczące udziału w szkoleniach i konferencjach specjalistycznych oraz wizyt studyjnych,
 - b) koszty krajowych i zagranicznych podróży służbowych,
 - c) koszt związane z zakupem specjalistycznych publikacji.
- 2) tworzenie wspólnych zespołów badawczo-rozwojowych z udziałem pracowników jednostek naukowych/doktorantów zmierzających do komercjalizacji wyników badań przez przedsiębiorstwo w tym m.in. koszty usług doradczych, prawnych, koszty związane z pozyskiwaniem przedsiębiorstw, koszty ogłoszeń prasowych.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 25% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Oś Priorytetowa 2. Przedsiębiorstwa

Działanie 2.2. Inwestycje profilowane

Poddziałanie 2.2.1. Inwestycje profilowane – wsparcie dotacyjne

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z warunkami, ograniczeniami i limitami, wynikającymi z przepisów dotyczących pomocy publicznej (co oznacza m.in. konieczność doboru właściwego przeznaczenia lub przeznaczeń pomocy do realizowanego projektu, ze względu np. na rodzaj realizowanych działań itp., co może wpływać na katalog kosztów kwalifikowalnych) oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści wytycznych odnoszących się m.in. do kosztów personelu pośredniego i bezpośredniego, kosztów pośrednich, kosztów promocji, inspektorów nadzoru itp.

W ramach Poddziałania wspierane będą małe i średnie przedsiębiorstwa, zwłaszcza te dysponujące potencjałem do ekspansji. Finansowane będą inwestycje w przedsiębiorstwa służące: poszerzeniu rynków zbytu lub palety oferowanych produktów/usług albo znaczącej poprawie ich jakości – projekty wpisujące się w obszary inteligentnych specjalizacji, poprawie efektywności, dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych, redukcji wodo-, surowco-, materiało-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych, tj. m.in. oszczędności surowców i energii oraz ograniczaniu emisji szkodliwych substancji do środowiska. Finansowane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, rozbudowie infrastruktury (m.in. obiektów, maszyn, instalacji, urządzeń), unowocześnieniu składników majątku trwałego niezbędnego do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej, realizacji zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmian w zakresie sposobu świadczenia usług (w tym usług świadczonych drogą elektroniczną), wprowadzaniu zmian organizacyjnych polegających na wdrożeniu systemów zarządzania przedsiębiorstwem, w tym systemów zarządzania środowiskowego, informatyzacji procesów produkcyjnych.

Koszty kwalifikowalne

- 1) Koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe, w tym koszty dzierżawy/najmu gruntów i budynków. Warunkiem kwalifikowalności dzierżawy/najmu gruntów i budynków jest fakt utrzymania jej przez okres co najmniej 3 lat po terminie zakończenia realizacji projektu. W przypadku dzierżawy/najmu instalacji lub maszyn kwalifikowalny jest tylko leasing finansowy, z obowiązkową opcją zakupu przez beneficjenta po wygaśnięciu umowy.
- 2) Koszty zakupu wartości niematerialnych i prawnych, o ile:
 - będą wykorzystane wyłącznie w przedsiębiorstwie otrzymującym pomoc,
 - będą podlegać amortyzacji,
 - zostaną nabyte na warunkach rynkowych od osób trzecich niepowiązanych z nabywcą,
 - zostaną włączone do aktywów przedsiębiorstwa i pozostaną związane z projektem przez co najmniej 3 lata.

W przypadku projektów obejmujących inwestycje zaliczane do sektora energetycznego, jako koszty kwalifikowalne traktowane będą koszty określone w następujący sposób:

- I) w przypadku projektów mających na celu propagowanie energii z OZE, za koszty kwalifikowalne uznaje się dodatkowe koszty inwestycji niezbędne do propagowania wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ustalone w następujący sposób:
 - 1) w przypadku, gdy koszty inwestycji w produkcję energii ze źródeł odnawialnych można wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji jako oddzielną inwestycję, na przykład jako

łatwy do wyodrębnienia dodatkowy element w już istniejącym obiekcie, taki koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych stanowi koszty kwalifikowalne;

- 2) w przypadku, gdy koszty inwestycji w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych można określić poprzez odniesienie do podobnej, mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, która prawdopodobnie zostałaby przeprowadzona w przypadku braku pomocy, taka różnica między kosztami obu inwestycji określa koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych i stanowi koszty kwalifikowalne;
- 3) w przypadku niektórych małych instalacji, gdzie nie można określić mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, gdyż nie istnieją zakłady o ograniczonej wielkości, koszty kwalifikowalne stanowią całkowite koszty inwestycji w celu osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska.

Kosztów, które nie są bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska, nie uznaje się za kwalifikowalne.

W przypadku wyliczania maksymalnego dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej na inwestycję typu *greenfield*⁸⁶, z zastosowaniem metody tzw. inwestycji referencyjnej (pkt 2 powyżej), IZ RPO WP rekomenduje wykorzystanie dedykowanego temu narzędzia elektronicznego (arkusza kalkulacyjnego), dostępnego pod adresem: <http://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>.

- II) w przypadku projektów mających na celu inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji, kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty inwestycji w urządzenia niezbędne do tego, by instalacja mogła funkcjonować jako wysokosprawna instalacja kogeneracyjna, w porównaniu z konwencjonalną instalacją energii elektrycznej lub grzewczej o takiej samej mocy lub dodatkowe koszty inwestycji na modernizację w celu uzyskania wyższej sprawności, w przypadku gdy istniejąca instalacja spełnia już próg wysokiej sprawności;

Do wyliczania maksymalnego dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej na inwestycję typu *greenfield*⁸⁷ z zastosowaniem ww. metody tzw. inwestycji referencyjnej, IZ RPO WP rekomenduje wykorzystanie dedykowanego temu narzędzia elektronicznego (arkusza kalkulacyjnego), dostępnego pod adresem: <http://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>.

- III) w przypadku projektów mających na celu inwestycje w infrastrukturę energetyczną (zdefiniowaną w art. 2 pkt 130 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.) kosztami kwalifikowalnymi są koszty inwestycji.

Instrument elastyczności – w ramach Poddziałania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

⁸⁶ Oznacza to, że narzędzia tego nie można wykorzystać w przypadku inwestycji modernizacyjnej istniejącego źródła, zwiększenia jego mocy itp.

⁸⁷ Oznacza to, że narzędzia tego nie można wykorzystać w przypadku inwestycji modernizacyjnej istniejącego źródła, zwiększenia jego mocy itp.

Koszty niekwalifikowane

- 1) koszty szkoleń i wyjazdów służbowych związanych w udziałem w seminariach i konferencjach,
- 2) koszty wizyt i konsultacji (przyjazdów i wyjazdów współpracowników zewnętrznych i/lub konsultantów, koszty spotkań),
- 3) składki członkowskie w organizacjach i stowarzyszeniach,
- 4) koszty pośrednie.

Działanie 2.3. Aktywność eksportowa

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej. Z uwagi na specyfikę projektów limity odnośnie personelu pośredniego oraz kosztów pośrednich nie mają zastosowania do poniższego Działania.

Wsparcie ukierunkowane będzie na rozwijanie i doskonalenie modeli biznesowych przez pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych z partnerami zagranicznymi lub tworzeniu wspólnej oferty rynkowej, a także udostępnianie informacji o możliwościach kooperacji i warunkach inwestowania na określonych rynkach. Finansowane będą również badania i analizy pod kątem priorytetowych branż eksportowych i rynków zbytu prowadzące do lepszego ukierunkowania działań wspierających rozwój potencjału eksportowego pomorskich firm. Ponadto przewiduje się stworzenie sieci brokerów lokalnych, których zadaniem będzie dotarcie do firm w regionie zainteresowanych rozpoczęciem lub rozwinięciem już prowadzonej działalności eksportowej, oraz inne działania mające przygotować firmy i ich produkty do eksportu. Możliwe będzie także wsparcie współpracy z zagranicznymi przedstawicielstwami – brokerami zagranicznymi, którzy będą na wybranych rynkach wykonywać działania na rzecz pomorskich MŚP. Preferowane będą projekty kompleksowe, na które składać się będzie udzielanie grantów na finansowanie udziału w targach i innych wydarzeniach gospodarczych przyczyniających się do zmiany modelu biznesowego MŚP, organizowanie wyjazdowych i przyjazdowych wydarzeń gospodarczych oraz przedsięwzięcia promujące postawy proeksportowe i zapewniające kompleksowe przygotowanie do rozpoczęcia działalności na rynkach międzynarodowych.

Koszty kwalifikowalne dla beneficjenta grantowego:

Koszty bezpośrednie:

- 1) wynagrodzenia wraz z pochodnymi – wynagrodzenia nie mogą dotyczyć pracowników zajmujących się administracyjną i finansowo-księgową obsługą projektu. Mogą zostać przewidziane dla osób, które zawrą umowę o pracę (na całość lub część etatu), umowę zlecenie lub umowę o dzieło (z zachowaniem procedury pzp). Wynagrodzenia mogą być rozliczane poprzez rzeczywiście poniesione wydatki lub w oparciu o stawkę godzinową w sposób ryczałtowy opisany w Podrozdziale 6.6.1;
- 2) delegacje służbowe pracowników krajowe i zagraniczne;

- 3) koszty organizacji konferencji i seminariów dla przedsiębiorców;
- 4) koszty promocji wydarzeń realizowanych w ramach przedsięwzięcia i promocji gospodarczej regionu (również poza granicami Polski), w tym koszty utworzenia strony internetowej i innych narzędzi IT, promocja w mediach, materiały promocyjno-informacyjne;
- 5) koszty związane z prowadzeniem przedstawicielstw regionu poza granicami Polski; m.in. koszty wynajmu powierzchni biurowej, koszty wynagrodzeń tłumaczeń itp.;
- 6) koszty związane z pracą brokerów w regionie i za granicą; w tym koszty wynagrodzeń lub zakup usługi;
- 7) tłumaczenia materiałów promocyjnych i informacyjnych;
- 8) koszty prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizowanych w projekcie działań;
- 9) koszty zakupu i/lub realizacji badań i analiz rynkowych niezbędnych do realizacji projektu;
- 10) koszty baz danych, w tym zakup, prowadzenie i aktualizacja;
- 11) koszty organizacji zagranicznych wydarzeń gospodarczych, w tym koszty podróży służbowych, opłat wizowych, ubezpieczeń, zakupu powierzchni wystawienniczej, obsługi technicznej stoiska, transportu eksponatów i elementów zabudowy, tłumaczeń, opłaty rejestracyjne, wpisy do katalogów, koszty spedycyjne, koszty celne itp.);
- 12) koszty związane z udzielaniem grantów, w tym:
 - a. wynagrodzenia wraz z pochodnymi – wynagrodzenia nie mogą dotyczyć pracowników zajmujących się administracyjną i finansowo-księgową obsługą projektu. Mogą zostać przewidziane dla osób, które zawrą umowę o pracę (na całość lub część etatu), umowę zlecenie lub umowę o dzieło (z zachowaniem procedury pzp). Wynagrodzenia mogą być rozliczane poprzez rzeczywiście poniesione wydatki lub w oparciu o stawkę godzinową w sposób ryczałtowy opisany w Podrozdziale 6.6.1;
 - b. koszty związane z prowadzonym konkursem grantowym w tym koszty informacji i promocji oraz koszty organizacji spotkań;
 - c. koszty spotkań dla grantobiorców związane z udzielaniem informacji nt. prawidłowości realizacji i rozliczenia grantu;
 - d. koszty badania efektywności udzielonego wsparcia i jego monitoringu;
- 13) udzielony grant, zgodnie z zapisami Rozdziału 6.19 niniejszych Wytycznych.

Koszty pośrednie (w szczególności):

- 1) koszty wynajmu lub utrzymania pomieszczeń niezbędnych dla realizacji projektu, w proporcji odpowiedniej do rzeczywistego wykorzystania powierzchni biurowej dla celów realizacji projektu:
 - a) koszty wynajmu, czynszu lub amortyzacji pomieszczeń,

- b) koszty mediów (elektryczność, gaz, ogrzewanie, woda),
 - c) koszty sprzątania i ochrony pomieszczeń,
 - d) koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - e) koszty utylizacji odpadów,
 - f) koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń;
- 2) koszty administracyjne:
- a) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich,
 - b) opłaty skarbowe i notarialne,
 - c) koszty usług bankowych, za wyjątkiem kosztów związanych z prowadzeniem rachunku bankowego,
 - d) zakup materiałów biurowych;
- 3) koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu pośredniego – tj. kierownika projektu, koordynatora itp.:
- a) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego wyłącznie do realizacji projektu,
 - b) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego w projekcie na część etatu, proporcjonalnie do zaangażowania w projekcie;
- 4) zakup usług zewnętrznych, obejmujących:
- a) ogłoszenia prasowe,
 - b) usługi drukarskie, usługi kopiowania dokumentów,
 - c) koszty obsługi prawnej.

W ramach projektu możliwe jest rozliczenie pierwszego wyposażenia stanowiska pracy personelu bezpośredniego w projekcie, na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków przy zastosowaniu zapisów Podrozdziału 6.16 pkt 13.

Koszty kwalifikowalne dla grantobiorcy:

- 1) koszty przygotowania i organizacji udziału w targach, misjach i wystawach gospodarczych oraz innych imprezach o charakterze promocyjnym, w tym m.in. wynagrodzenie za przygotowanie oprawy wizualnej udziału w imprezie, zwrot kosztów transportu i zakwaterowania, zakup i transport urządzeń niezbędnych do udziału w imprezie, koszty wynajmu obiektów i pomieszczeń, koszty wynajmu sprzętu, koszty wyżywienia i zakwaterowania uczestników, koszty tłumaczeń.

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

Działanie 2.4. Otoczenie biznesu

Poddziałanie 2.4.1. Specjalistyczne usługi doradcze

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej. Z uwagi na specyfikę projektów limity odnośnie personelu pośredniego oraz kosztów pośrednich nie mają zastosowania do poniższego Działania.

Interwencja przyjmie przede wszystkim formułę systemu świadczenia specjalistycznych usług doradczych IOB w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa. Uzyskają one bezzwrotne wsparcie z przeznaczeniem na zakup usługi lub pakietu usług od podmiotu, który zostanie przez nie wybrany. Wsparcie obejmie m.in. takie usługi, jak: pośrednictwo (prawne, finansowe) w procesie transferu technologii i know-how, wycena wartości technologii, doradztwo z zakresu umiędzynarodowienia produktów i usług, itp.

Wsparcie ukierunkowane będzie m.in. na zwiększenie zdolności do zarządzania posiadaną infrastrukturą, podniesienie kompetencji kadr, w tym na efektywne definiowanie potrzeb oraz adresowanie i świadczenie usług na rzecz przedsiębiorców.

Koszty kwalifikowalne dla beneficjenta grantowego:

Koszty bezpośrednie:

- 1) wynagrodzenia wraz z pochodnymi – wynagrodzenia nie mogą dotyczyć pracowników zajmujących się administracyjną i finansowo-księgową obsługą projektu. Mogą zostać przewidziane dla osób, które zawrą umowę o pracę (na całość lub część etatu), umowę zlecenie lub umowę o dzieło (z zachowaniem procedury pzp). Wynagrodzenia mogą być rozliczane poprzez rzeczywiście poniesione wydatki lub w oparciu o stawkę godzinową w sposób ryczałtowy opisany w Podrozdziale 6.6.1;
- 2) zakup, leasing lub wynajem długoterminowy sprzętu i zakup oprogramowania komputerowego oraz baz danych na potrzeby realizacji projektu;
- 3) zakup, leasing lub wynajem długoterminowy wyposażenia technicznego do prac biurowych oraz leasing środków transportu na potrzeby projektu;
- 4) krajowe podróże służbowe dla osób uczestniczących w realizacji projektu;
- 5) tłumaczenie i druk materiałów oraz publikacji;
- 6) koszty związane z prowadzonym konkursem grantowym, w tym koszty informacji i promocji oraz koszty organizacji spotkań;
- 7) koszty spotkań dla grantobiorców związane z udzielaniem informacji nt. prawidłowości realizacji i rozliczenia grantu;

- 8) koszty prowadzenia ewaluacji i monitoringu realizowanych w projekcie działań, w tym jakości wykonywanych usług;
- 9) koszty utworzenia strony internetowej i innych narzędzi IT;
- 10) udzielony grant, zgodnie z zapisami Rozdziału 6.19 niniejszych Wytycznych.

Koszty pośrednie (w szczególności):

- 1) koszty wynajmu lub utrzymania pomieszczeń niezbędnych dla realizacji projektu, w proporcji odpowiedniej do rzeczywistego wykorzystania powierzchni biurowej dla celów realizacji projektu:
 - a) koszty wynajmu, czynszu lub amortyzacji pomieszczeń,
 - b) koszty mediów (elektryczność, gaz, ogrzewanie, woda),
 - c) koszty sprzątania i ochrony pomieszczeń,
 - d) koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - e) koszty utylizacji odpadów,
 - f) koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń;
- 2) koszty administracyjne:
 - a) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich,
 - b) opłaty skarbowe i notarialne,
 - c) koszty usług bankowych, za wyjątkiem kosztów związanych z prowadzeniem rachunku bankowego,
 - d) zakup materiałów biurowych;
- 3) koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu pośredniego – tj. kierownika projektu, koordynatora itp.:
 - a) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego wyłącznie do realizacji projektu,
 - b) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego w projekcie na część etatu, proporcjonalnie do zaangażowania w projekcie;
- 4) zakup usług zewnętrznych, obejmujących:
 - a) ogłoszenia prasowe,
 - b) usługi drukarskie, usługi kopiowania dokumentów,
 - c) koszty obsługi prawnej.

Koszty pośrednie mogą być rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków lub w sposób ryczałtowy, jako 15% kosztów kwalifikowalnych personelu bezpośredniego.

W ramach projektu możliwe jest rozliczenie pierwszego wyposażenia stanowiska pracy personelu bezpośredniego w projekcie, na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków przy zastosowaniu zapisów Podrozdziału 6.16 pkt 13.

Koszty kwalifikowalne dla grantobiorcy:

- 1) zakup specjalistycznych usług doradczych tj. m.in. pośrednictwa (prawnego, finansowego) w procesie transferu technologii i know-how, wycena wartości technologii, doradztwo z zakresu umiędzynarodowienia produktów i usług, uzyskanie certyfikatów, świadectw lub atestów i inne.

Instrument elastyczności – w ramach Podziałania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

Koszty niekwalifikowane dla grantobiorcy:

- 1) zakup usług doradczych związanych ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa, takie jak rutynowe usługi doradztwa podatkowego, regularne usługi prawnicze bądź reklama.

Poddziałanie 2.4.2. Wsparcie Instytucji Otoczenia Biznesu na terenie Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta

Poddziałanie 2.4.3. Wsparcie Instytucji Otoczenia Biznesu

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej (co oznacza m.in. konieczność doboru właściwego przeznaczenia lub przeznaczeń pomocy do realizowanego projektu, ze względu np. na rodzaj realizowanych działań itp., co może wpływać na katalog kosztów kwalifikowalnych) oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wsparcie profesjonalizacji działalności IOB poprzez budowę ich gotowości do świadczenia nowych i precyzyjnie sprofilowanych usług (m.in. w zakresie technologii, prawa, finansów) w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorców.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym koszty dzierżawy/najmu gruntów i budynków oraz instalacji lub maszyn oraz koszt zakupu danych, baz danych i dostępu do baz danych na potrzeby realizacji projektu⁸⁸;
- 2) koszty wynagrodzeń osób bezpośrednio zaangażowanych w budowę gotowości do świadczenia nowych specjalistycznych usług, w tym osób odpowiedzialnych za współpracę i koordynację pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu;

⁸⁸ W przypadku regionalnej pomocy inwestycyjnej - dodatkowo pod warunkiem spełnienia przesłanek, o których mowa w art. 14 ust. 6-8 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014r.

- 3) koszty krajowych i zagranicznych podróży służbowych w związku z realizacją projektu;
- 4) koszty organizacji współpracy z ośrodkami naukowymi, finansowymi obejmujące m.in. koszty usług prawnych, delegacji;
- 5) koszty usług doradztwa ekspertów krajowych i zagranicznych dla IOB;
- 6) koszty wynagrodzeń pracy personelu pośredniego;
- 7) koszty promocji projektu.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty specjalistycznych szkoleń, studiów podyplomowych, wizyt studyjnych i wyjazdów służbowych związanych w udziałem w seminariach i konferencjach, w celu zwiększenia zdolności zarządzania posiadaną infrastrukturą, podniesienia kompetencji kadr, w tym efektywnego definiowania potrzeb oraz adresowania i świadczenia usług na rzecz przedsiębiorców;
- 2) koszty staży w zagranicznych instytucjach otoczenia biznesu i innych podmiotach związanych z zakresem działalności IOB.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 10% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Koszty niekwalifikowane

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego oraz kosztu wynagrodzeń osób bezpośrednio zaangażowanych w budowę gotowości do świadczenia nowych usług, w tym osób odpowiedzialnych za współpracę pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu,
- 4) wydatki na zakup książek i księgozbiorów,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztów personelu pośredniego rozliczanego na bazie rzeczywistych poniesionych wydatków,
- 6) koszty świadczenia usług doradczych przez IOB.

Działanie 2.5. Inwestorzy zewnętrzni

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami wynikającymi z przepisów o pomocy publicznej. Z uwagi na specyfikę projektów limity odcinają personelu pośredniego oraz kosztów pośrednich nie mają zastosowania do poniższego Działania.

Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację kompleksowych i skoordynowanych działań obejmujących m.in. pełen cykl obsługi inwestorów (od fazy przeddecyzyjnej, poprzez decyzję inwestycyjną i realizację procesu inwestycyjnego, aż do obsługi poinwestycyjnej), a także szerokie spektrum aktywności informacyjnej, organizacyjnej i regulacyjnej na rzecz zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Finansowane będzie przygotowanie, w tym uzbrojenie, wyselekcjonowanych terenów inwestycyjnych oraz tworzenie stref przemysłowych. Ich powstanie przysłuży się bezpośrednio (poprzez inwestycje samych przedsiębiorstw) lub pośrednio (poprzez nawiązanie lub wzmocnienie sieci ich powiązań kooperacyjnych) poprawie pozycji konkurencyjnej MŚP. Niezagospodarowane ostatecznie przez inwestorów tereny lub tereny zagospodarowane przez inwestorów z sektora dużych przedsiębiorstw będą podstawą do proporcjonalnego zmniejszenia intensywności wsparcia. Zasady weryfikacji wykorzystania terenów objętych projektem na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP oraz pomniejszenia lub zwrotu dofinansowania w przypadku nieosiągnięcia pełnego zagospodarowania terenów przez przedsiębiorców z sektora MŚP określa Załącznik nr 5 do niniejszych Wytycznych.

Koszty kwalifikowalne dla beneficjenta grantowego:

Koszty bezpośrednie:

- 1) wynagrodzenia wraz z pochodnymi – wynagrodzenia nie mogą dotyczyć pracowników zajmujących się administracyjną i finansowo-księgową obsługą projektu. Mogą zostać przewidziane dla osób, które zawrą umowę o pracę (na całość lub część etatu), umowę zlecenie lub umowę o dzieło (z zachowaniem procedury pzp). Wynagrodzenia mogą być rozliczane poprzez rzeczywiście poniesione wydatki lub w oparciu o stawkę godzinową w sposób ryczałtowy opisany w Podrozdziale 6.6.1;
- 2) koszty związane z promowaniem regionu, w tym koszty organizacji spotkań promocyjnych w regionie lub w innym miejscach w kraju i na świecie, koszt kampanii promocyjno-wizerunkowych;
- 3) koszt przygotowania i/lub zakupu raportów, opracowań i analiz niezbędnych dla realizacji projektu;
- 4) koszt udziału w konferencjach, spotkaniach w celu aktywnego poszukiwania projektów inwestycyjnych, w tym koszt delegacji krajowych i zagranicznych;
- 5) koszty związane z udzielaniem grantów, w tym:
 - a) wynagrodzenia wraz z pochodnymi – wynagrodzenia nie mogą dotyczyć pracowników zajmujących się administracyjną i finansowo-księgową obsługą projektu. Mogą zostać przewidziane dla osób, które zawrą umowę o pracę (na całość lub część etatu), umowę zlecenie lub umowę o dzieło (z zachowaniem procedury pzp). Wynagrodzenia mogą być rozliczane poprzez rzeczywiście poniesione wydatki lub w oparciu o stawkę godzinową w sposób ryczałtowy opisany w Podrozdziale 6.6.1;
 - b) koszty związane z prowadzonym konkursem grantowym w tym koszty informacji i promocji oraz koszty organizacji spotkań;

- c) koszty spotkań dla grantobiorców związane z udzielaniem informacji nt. prawidłowości realizacji i rozliczenia grantu;
- d) koszty badania efektywności udzielonego wsparcia i jego monitoringu;
- 6) udzielony grant, zgodnie z zapisami Rozdziału 6.19 niniejszych Wytycznych.

Koszty pośrednie (w szczególności):

- 1) koszty wynajmu lub utrzymania budynków niezbędnych dla realizacji projektu, w proporcji odpowiedniej do rzeczywistego wykorzystania powierzchni biurowej dla celów realizacji projektu:
 - a) koszty wynajmu, czynszu lub amortyzacji budynków,
 - b) koszty mediów (elektryczność, gaz, ogrzewanie, woda),
 - c) koszty sprzątnięcia i ochrony pomieszczeń,
 - d) koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - e) koszty utylizacji odpadów,
 - f) koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń;
- 2) koszty administracyjne:
 - a) koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich,
 - b) opłaty skarbowe i notarialne,
 - c) koszty usług bankowych, za wyjątkiem kosztów związanych z prowadzeniem rachunku bankowego,
 - d) zakup materiałów biurowych;
- 3) koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu pośredniego – tj. kierownika projektu, koordynatora itp.:
 - a) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego wyłącznie do realizacji projektu,
 - b) koszty wynagrodzeń personelu zatrudnionego w projekcie na część etatu, proporcjonalnie do zaangażowania w projekcie;
- 4) inne niż wynagrodzenia koszty związane z zatrudnionym personelem obejmujące:
 - a) delegacje osób zaangażowanych w realizację projektu,
 - b) inne koszty osobowe, z zastrzeżeniem wydatków niekwalifikowalnych, o których mowa w Rozdziale 6.16 niniejszych Wytycznych;

5) zakup usług zewnętrznych, obejmujących:

- a) ogłoszenia prasowe,
- b) usługi drukarskie, usługi kopiowania dokumentów,
- c) koszty obsługi prawnej.

W ramach projektu możliwe jest rozliczenie pierwszego wyposażenia stanowiska pracy personelu bezpośredniego w projekcie, na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków przy zastosowaniu zapisów Podrozdziału 6.16 pkt 13.

Instrument elastyczności:

- 1) koszt działań skierowanych do pracowników zatrudnionych przez inwestorów, w tym koszty szkoleń, stypendiów relokacyjnych itp.;
- 2) koszty szkoleń i wyjazdów służbowych związanych z udziałem w seminariach i konferencjach, w celu podniesienie kompetencji kadr odpowiedzialnych za wdrażanie projektu, w tym efektywne definiowanie potrzeb oraz adresowanie i świadczenie usług na rzecz grantobiorców.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Koszty kwalifikowalne grantobiorcy:

- 1) koszty prac przygotowawczych związanych z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych;
- 2) koszty niwelacji i uzbrojenia nieruchomości w media (m.in.: wodociągi, sieć kanalizacyjną, sieć energetyczną, sieć gazową, sieć telekomunikacyjną, bocznice kolejowe, ogrodzenie, oświetlenie, drogi wewnętrzne, z tym, że wewnętrzna infrastruktura komunikacyjna – jako element projektu kompleksowego – stanowić może jedynie mniejszą część budżetu projektu – do 40% wartości budżetu projektu).

Oś priorytetowa 4 Kształcenie zawodowe

Działanie 4.1. Infrastruktura ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytocznych.

Wspierane będą przedsięwzięcia w zakresie ukształtowania sieci szkół zawodowych w regionie, m.in. poprzez doposażenie/wyposażenie istniejących ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, w szczególności w pomoce dydaktyczne pracowni kształcenia praktycznego, a także adaptację/modernizację istniejącej infrastruktury. W uzasadnionych ekonomicznie przypadkach i

przy uwzględnieniu trendów demograficznych, możliwa będzie także budowa nowej infrastruktury ww. szkół. Wsparcia infrastruktura musi uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia warsztatów praktycznej nauki zawodów, urządzeń podlegających amortyzacji oraz ujętych w ewidencji środków trwałych;
- 2) zakup oprogramowania oraz sprzętu komputerowego wraz z jego instalacją i konfiguracją na potrzeby dydaktyczne i nauki zawodu;
- 3) koszty budowy i rozbudowy (jedynie w uzasadnionych ekonomicznie przypadkach i przy uwzględnieniu trendów demograficznych), roboty budowlane (przebudowa i remont), także w istniejących obiektach infrastruktury społeczno-edukacyjnej na terenie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, w tym internatów, tylko jako uzupełnienie działań w obiektach dydaktycznych, wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia;
- 4) wyposażenie obiektów dydaktycznych w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych, w tym ośrodków egzaminacyjnych (w szczególności budynków szkolnych, laboratoriów dydaktycznych i sal do praktycznej nauki zawodu);
- 5) koszty przebudowy pomieszczeń w celu dostosowania ich do specyficznych wymogów technicznych dla danego rodzaju działalności;
- 6) koszty prac przygotowawczych, dokumentacji itp.;
- 7) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta;
- 8) koszty inżyniera kontraktu;
- 9) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków;
- 10) koszty promocji projektu.

W przypadku, gdy rozbudowa i roboty budowlane (przebudowa i remont) dokonywane są w sposób kompleksowy i dotyczą całości budynku, wydatki kwalifikowalne ustala się procentowo jako udział powierzchni obiektów dydaktycznych i infrastruktury społeczno-edukacyjnej do całości powierzchni użytkowej. Jeżeli możliwe jest wskazanie odrębnej części budynku (np. skrzydło) wówczas nie stosuje się udziału procentowego.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty szkoleń, kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych dla dorosłych (w ramach cross-financingu), w tym koszty wykładowców, sal, materiałów biurowych, zakup usług wraz z transportem (delegacjami służbowymi);
- 2) koszt działań umożliwiających potwierdzenie efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

W ramach Instrumentu elastyczności możliwe będzie rozliczenie kosztów personelu bezpośredniego, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, oraz kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtowo. Zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty pośrednie powinny dotyczyć **wyłącznie** działań prowadzonych w ramach instrumentu elastyczności. Jako koszty pośrednie można rozliczyć koszty wynajmu sal, mediów, materiałów biurowych, koszty delegacji służbowych.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 8% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieuwjętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności,
- 4) zakup zasobów bibliotecznych, w tym wydatki na zakup książek i księgozbiorów,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności i kosztów personelu pośredniego rozliczanego na bazie rzeczywistych poniesionych wydatków.

Działanie 4.2. Infrastruktura uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Interwencja zostanie skierowana na uruchamianie lub poprawę istniejącej oferty i programów kształcenia o profilu praktycznym na poziomie wyższym na potrzeby gospodarki i obejmie przede wszystkim: doposażenie uczelni prowadzących kształcenie o profilu praktycznym w specjalistyczne pomoce dydaktyczne pracowni kształcenia praktycznego, a także adaptację/modernizację istniejącej infrastruktury. W uzasadnionych ekonomicznie przypadkach i przy uwzględnieniu trendów demograficznych, możliwa będzie także budowa nowej infrastruktury ww. uczelni. Realizowane będą wyłącznie projekty kompleksowe, poprzedzone badaniem potrzeb subregionalnych rynków pracy. Wsparcia infrastruktura musi uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia niezbędnego do praktycznej nauki zawodu, urządzeń podlegających amortyzacji oraz ujętych w ewidencji środków trwałych;

- 2) budowa i rozbudowa (w szczególnych przypadkach uzasadnionych korzyściami ekonomicznymi i przy uwzględnieniu trendów demograficznych), roboty budowlane (przebudowa i remont) istniejących obiektów służących prowadzeniu działalności dydaktycznej, w tym laboratoriów dydaktycznych, centrów edukacyjno-badawczych, pracowni praktycznych i komputerowych, oraz bibliotek oraz zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia obiektów służących prowadzeniu działalności dydaktycznej;
- 3) zakup oprogramowania oraz sprzętu komputerowego wraz z jego instalacją i konfiguracją wyłącznie w obiektach dydaktycznych i naukowo-dydaktycznych;
- 4) wyposażenie i doposażenie istniejących obiektów służących prowadzeniu działalności dydaktycznej, w tym laboratoriów dydaktycznych, centrów edukacyjno-badawczych, pracowni praktycznych i komputerowych, oraz bibliotek, koszty magazynowania i przechowywania danych cyfrowych np. serwery, chmura obliczeniowa itp.;
- 5) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta;
- 6) koszty inżyniera kontraktu;
- 7) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków;
- 8) koszty prac przygotowawczych, dokumentacji itp.;
- 9) koszty promocji projektu.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty szkoleń i wyjazdów służbowych związanych z udziałem w seminariach i konferencjach,
- 2) koszty wizyt i konsultacji (przyjazdów i wyjazdów konsultantów, koszty spotkań),
- 3) zakup raportów, analiz, badań rynkowych i opracowań, w kraju i za granicą,
- 4) wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji przez kadrę dydaktyczną oraz dostosowaniem programów kształcenia do potrzeb gospodarki.

W ramach Instrumentu elastyczności możliwe będzie rozliczenie kosztów personelu bezpośredniego, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, oraz kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtowo. Zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty pośrednie powinny dotyczyć **wyłącznie** działań prowadzonych w ramach instrumentu elastyczności. Jako koszty pośrednie można rozliczyć koszty wynajmu sal, mediów, materiałów biurowych, koszty delegacji służbowych.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) zakup zasobów bibliotecznych, w tym wydatki na zakup książek i księgozbiorów,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności i kosztów personelu pośredniego rozliczanego na bazie rzeczywistych poniesionych wydatków.

Oś priorytetowa 7 Zdrowie**Działanie 7.1. Zasoby ochrony zdrowia**

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wsparcie obejmuje regionalne bazy szpitalne prowadzące specjalistyczne usługi zdrowotne w zakresie diagnostyki i leczenia chorób cywilizacyjnych i dotyczyć będzie przede wszystkim uporządkowania i rozwoju oddziałów kardiologicznych, neurologicznych, onkologicznych, pneumonologicznych, diabetologicznych, poprawy dostępności do oddziałów z deficytami łóżek, w tym oddziałów chorób wewnętrznych, ośrodków opieki geriatrycznej, ośrodków opieki długoterminowej, ośrodków rehabilitacji, w szczególności kardiologicznej, neurologicznej i pneumonologicznej, restrukturyzacji leczenia psychiatrycznego, w tym utworzenia sieci centrów zdrowia psychicznego, utworzenia sieci referencyjnych placówek w zakresie oddziałów chirurgii urazowo – ortopedycznej. Wsparciem objęte będą przedsięwzięcia ukierunkowane na tworzenie poradni specjalistycznych m.in. w zakresie: diabetologii, onkologii, pneumonologii, gastroenterologii, endokrynologii, reumatologii i geriatrii. Interwencją zostanie objęty także rozwój ośrodków kompleksowej rehabilitacji oraz kompleksowej opieki długoterminowej, w szczególności opieki domowej (np.: w neurologii i pneumonologii).

Koszty kwalifikowalne:

- 1) koszty zakupu niezbędnej specjalistycznej aparatury medycznej i sprzętu medycznego;
- 2) koszty związane z wyposażeniem obiektów zdrowia niezbędnym dla celów realizacji projektu;
- 3) koszty robót budowlanych związanych z rozbudową, przebudową lub remontem w obiektach ochrony zdrowia (włącznie z dostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych) oraz niezbędnym zagospodarowaniem terenu w bezpośrednim otoczeniu

ww. obiektów (tylko w powiązaniu z typem projektu nr 1 wskazanym w SzOOP WP na lata 2014-2020 w pkt. 5 dla Działania 7.1);

- 4) koszty opracowania, wdrożenia i monitorowania nowych/innych form udzielania świadczeń uzasadnione brakiem ciągłości i dostępności wraz z m.in. kosztami zakupu niezbędnego sprzętu medycznego i aparatury medycznej oraz kosztami angażowania personelu, rozliczanego na podstawie rzeczywiście ponoszonych kosztów;
- 5) koszty zakupu wyrobów i produktów jednorazowego użytku przeznaczonych wyłącznie do udzielania nowych/innych świadczeń w ramach typu projektu nr 3 wskazanego w SzOOP WP na lata 2014-2020 w pkt. 5 dla Działania 7.1. Beneficjent jest zobowiązany przedstawić na etapie rozliczania wydatków uzasadnienie konieczności zakupu w okresie realizacji projektu ww. wyrobów i produktów wraz z metodologią wskazanych ilości;
- 6) koszty prac przygotowawczych i koszty dokumentacji;
- 7) koszty ekspertyz (tylko w powiązaniu z typem projektu nr 3 wskazanym w SzOOP WP na lata 2014-2020 w pkt. 5 dla Działania 7.1);
- 8) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta;
- 9) koszty inżyniera kontraktu;
- 10) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków;
- 11) koszty promocji projektu.

W przypadku, gdy sprzęt medyczny i aparatura medyczna oraz roboty budowlane (rozbudowa, przebudowa i remont) w ramach projektu będą służyły wyłącznie świadczeniu specjalistycznej opieki medycznej w obszarze ochrony zdrowia objętym wsparciem Programu, wtedy można przyjąć 100% kwalifikowalności wszystkich niezbędnych wydatków. Natomiast, jeżeli w ramach projektu zakupiony sprzęt medyczny i aparatura medyczna oraz roboty budowlane będą również wykorzystywane w obszarach ochrony zdrowia nieobjętych wsparciem Programu, wówczas na etapie składania wniosku o dofinansowanie, w ramach projektu należy przedstawić do zatwierdzenia przez IZ RPO WP metodologię, zgodnie z którą został ustalony procentowy udział wydatków kwalifikowalnych w projekcie.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty szkoleń i wyjazdów służbowych związanych z udziałem w szkoleniach dla kadry medycznej oraz kadry uczestniczącej w realizacji projektu,
- 2) koszty tworzenia zintegrowanych, interdyscyplinarnych zespołów diagnostyczno - terapeutycznych.

W ramach instrumentu elastyczności możliwe będzie rozliczenie kosztów personelu bezpośredniego, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków. Ponadto w zakresie działalności zespołów diagnostyczno-terapeutycznych istnieje możliwość rozliczenia kosztów związanych z angażowaniem personelu pośredniego również rozliczanych na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegającego amortyzacji oraz nieujętego w ewidencji środków trwałych,
- 3) zakup wyrobów i produktów jednorazowego użytku z wyłączeniem typu projektu nr 3 wskazanego w SZOOP WP na lata 2014-2020 w pkt.5 dla Działania nr 7.1,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności oraz z wyłączeniem typu projektu nr 3 wskazanego w SZOOP WP na lata 2014-2020 w pkt.5 dla Działania nr 7.1,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Działanie 7.2. Systemy informatyczne i telemedyczne

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytocznych.

Wsparcie dotyczyć będzie przedsięwzięć umożliwiających wdrożenie interoperacyjnych i zintegrowanych systemów e-zdrowia (wraz z niezbędną do ich funkcjonowania infrastrukturą) z zakresu: tworzenia elektronicznej dokumentacji medycznej, zarządzania, diagnostyki, terapii, logistyki, bezpieczeństwa, systemu informacji dla pacjentów i ich rodzin (w tym usługi zdalnej rejestracji przez Internet), platformy wymiany informacji, badania zadowolenia pacjenta, katalogu zdarzeń niepożądanych, archiwizacji oraz integracji lokalnych i krajowych systemów informatycznych ochrony zdrowia. Realizowane w tym zakresie projekty powinny również umożliwiać rozwój usług telemedycznych, w szczególności telediagnostyki, telekonsultacji, telerehabilitacji i teleopieki.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia, urządzeń podlegających amortyzacji oraz ujętych w ewidencji środków trwałych,

- 2) rozbudowa i modernizacja zasobów infrastruktury sieci teleinformatycznej, w tym okablowanie strukturalne, okablowanie sieci energetycznej z zasilaniem gwarantowanym, urządzenia sieci informatycznej.
- 3) koszty związane z zapewnieniem bezpieczeństwa przesyłania danych (np. systemy firewall, IDS, antywirusowe, kontroli dostępu do zasobów systemu, podpis elektroniczny),
- 4) budowa portali i platform elektronicznych, w szczególności służących rejestracji oraz usługom telemedycznym,
- 5) zakup zasobów wiedzy w formie cyfrowej,
- 6) wydatki na zakup sprzętu oraz oprogramowania niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości),
- 7) koszty magazynowania i przechowywania danych cyfrowych np. serwery, chmura obliczeniowa itp.,
- 8) opłaty za usługi dodatkowe, tj. prowadzenie serwisu www, kont poczty elektronicznej, utrzymanie/hosting/kolokacja serwerów, rejestracja i utrzymanie domen, aktualizacja treści cyfrowej,
- 9) koszt adaptacji pomieszczeń na potrzeby instalacji serwerów i innych urządzeń infrastruktury sieci teleinformatycznej, w tym w szczególności klimatyzacji,
- 10) zakup nowych system informatycznych oraz adaptacja dotychczas używanych,
- 11) urządzeń medycznych na potrzeby tworzenia elektronicznej dokumentacji medycznej,
- 12) koszty prac przygotowawczych i koszty dokumentacji,
- 13) koszty personelu bezpośredniego na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 14) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 15) koszty inżyniera kontraktu,
- 16) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 17) koszty promocji projektu.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty szkoleń i wyjazdów służbowych związanych z udziałem w szkoleniach dla kadry medycznej oraz kadry uczestniczącej w realizacji projektu.
- 2) koszty organizacji i przeprowadzenia akcji promujących systemy e-zdrowia i usług telemedycznych.

W ramach Instrumentu elastyczności możliwe będzie rozliczenie kosztów personelu bezpośredniego, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 5% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Oś priorytetowa 8 Konwersja

Działanie 8.1 Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie dotacyjne

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Interwencja w zakresie kompleksowej rewitalizacji dotyczyć będzie nadawania i przywracania funkcji społecznych zdegradowanym obszarom w miastach, wyznaczonym w oparciu o kryteria społeczne, ekonomiczne i przestrzenne, uwzględniające stopień nasilenia problemów społecznych, związanych w szczególności z izolacją materialną i społeczną mieszkańców. Realizowane w ujęciu kompleksowym przedsięwzięcia, wynikające z lokalnych programów rewitalizacji, będą obejmowały w szczególności wspieranie integracji społeczno-zawodowej mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich, rewaloryzację, modernizację i adaptację istniejącej zabudowy, zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz dostosowanie budynków do funkcji społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych.

W ramach kompleksowych przedsięwzięć możliwa będzie modernizacja infrastruktury technicznej (wyłącznie, gdy przyczyni się to do fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich jako elementu programu rewitalizacji).

Wszystkie realizowane projekty oprócz działań infrastrukturalnych muszą obejmować również bezpośrednio z nimi powiązane działania społeczne skierowane do mieszkańców zdegradowanych obszarów.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) **Koszty prac przygotowawczych:**
 - a) **badania, pomiary, uzgodnienia branżowe;**
 - b) **dokumentacja projektowo-kosztorysowa** m.in. studium wykonalności, program funkcjonalno-użytkowy, dokumentacja przetargowa, projekt budowlany, projekt wykonawczy, kosztorys inwestorski;
 - c) **koszty związane z opracowaniem programu rewitalizacji** i procesem partycypacji społecznej, o ile nie były przedmiotem finansowania ze środków europejskich lub krajowych w ramach innych projektów;
 - d) **koszty konkursów architektonicznych i urbanistycznych** m.in. nagrody pieniężne lub rzeczowe, koszty związane z organizacją sądu konkursowego i ewentualnym

uposażeniem jego członków wynikającym z udziału w ocenie i wyborze prac konkursowych, przy czym członkami sądu konkursowego mogą być wyłącznie osoby posiadające kwalifikacje umożliwiające ocenę zgłoszonych prac konkursowych. W przypadku powierzenia sądowi konkursowemu czynności związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem konkursu (w tym opracowaniem regulaminu konkursu, kryteriów oceny prac), kwalifikowalne są koszty związane z przeprowadzeniem tych czynności. Ponadto za kwalifikowalne można uznać koszty związane z ogłoszeniem konkursu oraz jego wyników i rezultatów w mediach.

- 2) Koszty adaptacji (prace konserwatorskie, prace restauratorskie, roboty budowlane) historycznej zabudowy oraz koszty renowacji, rewitalizacji, przebudowy i remontu istniejącej zabudowy, dotyczące wyłącznie obiektów przeznaczonych na cele edukacyjne, kulturalne, sportowe, rekreacyjne, gospodarcze, aktywacji społeczno-zawodowej oraz inne społeczne.
- 3) Koszt zagospodarowania bezpośredniego otoczenia obiektów wymienionych w pkt. 2 (m.in. drogi wewnętrzne i dojazdowe, chodniki, miejsca postojowe, zieleń, oświetlenie terenu, monitoring wizyjny, mała architektura).
- 4) Koszty renowacji, rewitalizacji, przebudowy i remontu wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych tylko w uzasadnionych przypadkach (wyłącznie w ramach celu jakim jest uruchomienie zaangażowania mieszkańców i ich wspólnej partycypacji w procesie rewitalizacji obszaru). Kwalifikowalne są prace dotyczące następujących elementów:
 - a) fundamenty, ściany zewnętrzne kondygnacji podziemnych wraz z odwodnieniem budynku, odprowadzeniem wód opadowych do kanalizacji deszczowej,
 - b) elewacja budynku m.in. ocieplenie ścian, tynki zewnętrzne, okna i drzwi zewnętrzne (części wspólne, ogólnodostępne), oczyszczenie elewacji, remont i odtworzenie detali,
 - c) dach i jego elementy m.in. wzmocnienie konstrukcji dachu, wymiana lub naprawa pokrycia dachu, remont kominów, obróbki blacharskie, wymiana rur spustowych i rynien,
 - d) klatki schodowe m.in. tynki i oblicowania, odtworzenie detali, roboty malarskie, inne roboty wykończeniowe ścian wewnętrznych, posadzki, schody, instalacja oświetleniowa.

Wydatki w ramach tej kategorii nie mogą przekroczyć limitu 120 000 zł kosztów kwalifikowalnych na jeden obiekt. W sytuacji, gdy poza budynkami mieszkalnymi w projekcie nastąpi również zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych, limit na wybrane elementy wspólne w budynkach mieszkalnych jest zwiększony do kwoty 180 000 zł kosztów kwalifikowalnych na jeden obiekt. Wydatki na zagospodarowanie bezpośrednie otoczenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych nie podlegają powyższemu limitom.

Koszty związane z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych mogą objąć m.in. podwórka, drogi wewnętrzne i dojazdowe, chodniki, miejsca postojowe, ukształtowanie terenu, zieleń, oświetlenie terenu, monitoring wizyjny, małą architekturę.

- 5) Wydatki związane z kompleksowym zagospodarowaniem przestrzeni publicznych i półpublicznych o lokalnym charakterze (w tym: renowacja parków, skwerów, zieleńców), tj. m.in: drogi, chodniki, miejsca postojowe, drogi rowerowe ukształtowanie terenu, zieleń,

oświetlenie terenu, monitoring wizyjny, mała architektura, lokalna infrastruktura o charakterze rekreacyjnym.

- 6) Koszty odnowy istniejących terenów zielonych wraz z budową małej architektury (w szczególności małej architektury dedykowanej konkretnym projektom i miejscom, w tym wybieranej w trybie konkursów architektonicznych i urbanistycznych) wraz z tworzeniem zagospodarowania miejskiego dedykowanego rozwojowi drobnych usług okołomiejskich (m.in. mini targowiska, w których prowadzona będzie sprzedaż lokalnych produktów).
- 7) Koszt budowy, rozbudowy i przebudowy dróg lokalnych, rowerowych i pieszych, wyłącznie gdy będą przyczyniać się do gospodarczej i społecznej rewitalizacji obszaru objętego projektem.
- 8) Koszt budowy, rozbudowy i przebudowy podstawowej infrastruktury komunalnej (m.in. sieci lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych lub telekomunikacyjnych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu obiektów i terenów rewitalizowanych do podstawowych usług komunalnych.
- 9) Koszt budowy nowej, publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji m.in. gospodarczych, kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych, świadczenia usług społecznych, aktywizacji społeczno-zawodowej – tylko w uzasadnionych przypadkach, udokumentowanych dogłębną analizą stanu posiadanej infrastruktury komunalnej na obszarze objętym rewitalizacją.
- 10) Wydatki związane z zakupem wyposażenia niezbędnego do realizacji celu projektu, podlegającego amortyzacji oraz ujętego w ewidencji środków trwałych.
- 11) Koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.
- 12) Koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta.
- 13) Koszty inżyniera kontraktu.
- 14) Koszty promocji projektu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności,
- 4) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności i kosztów personelu pośredniego rozliczanego na bazie rzeczywistych poniesionych wydatków,
- 5) kompleksowe prace związane z termomodernizacją wielorodzinnych budynków mieszkalnych,
- 6) przyłącza instalacyjne, elektryczne, gazowe, c.o., wodociągowe, kanalizacji sanitarnej i deszczowej) teletechniczne do mieszkalnych budynków wielorodzinnych.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty działań społecznych dotyczących kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne poprzez m.in.:

- a) opracowanie projektów i koncepcji zagospodarowania terenów zieleni i przestrzeni publicznych we współpracy z mieszkańcami, wraz z realizacją obejmującą prace ziemne, zakup roślin, sadzonek, narzędzi, elementów małej architektury lub zakup materiałów niezbędnych do realizacji elementów małej architektury, a także działania związane z wykorzystaniem sztuki jako elementu przestrzeni publicznej itp.;
- b) utrzymanie punktu konsultacyjnego - nie więcej niż 15% kosztów kwalifikowalnych w ramach instrumentu elastyczności;

W ramach instrumentu elastyczności możliwe będzie rozliczenie kosztów personelu bezpośredniego, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, oraz kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtowo. Zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty pośrednie powinny dotyczyć wyłącznie działań prowadzonych w ramach instrumentu elastyczności. Jako koszty pośrednie można rozliczyć koszt wynajmu pomieszczenia, mediów, materiałów biurowych .

Maksymalna wartość wydatków w ramach *cross-financingu* (instrumentu elastyczności) wynosi 2% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Działanie 8.3. Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych. **Interwencją objęte zostaną przedsięwzięcia obejmujące ratowanie, przywracanie wartości i ochronę charakterystycznych zabytków lub ich zespołów wraz z otaczającym je kontekstem krajobrazowym, poprzez m.in. prace rehabilitacyjne i modernizacyjne służące nadaniu im nowych funkcji (usług turystyki lub kultury), przy możliwym jednoczesnym zachowaniu funkcji dotychczasowych, jak również wdrażanie nowych form zarządzania (tworzenie parków kulturowych). Ponadto interwencją objęte zostaną projekty ukierunkowane na podnoszenie jakości przestrzeni publicznej obejmujące realizację prac służących estetyzacji i podkreśleniu walorów kulturowych tej przestrzeni w ramach układów urbanistycznych i ruralistycznych wpisanych do rejestru zabytków. Wsparciem objęte będą również projekty umożliwiające bezpieczną eksploatację zasobów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu, w tym w zakresie dokumentowania, popularyzacji, inwentaryzacji i udostępniania zasobów kultury z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (w szczególności digitalizacja zasobów, tworzenie nowych treści cyfrowych).**

Koszty kwalifikowalne

- 1) zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia, urządzeń podlegających amortyzacji oraz ujętych w ewidencji środków trwałych,
- 2) prace konserwatorskie i restauratorskie w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz adaptacja budynków, budowli i innych obiektów o znaczeniu historycznym (w tym obiektów archeologicznych, z wyłączeniem budynków administracji publicznej),
- 3) prace konserwatorskie, restauratorskie i adaptacja zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych,
- 4) prace konserwatorskie, restauratorskie i zagospodarowanie zabytkowych ogólnodostępnych założeń parkowych oraz zabytków sztuki inżynierskiej, kompleksowych założeń przemysłowych i folwarcznych wraz z nadaniem im nowych ogólnodostępnych funkcji kulturowych i turystycznych,

- 5) prace konserwatorskie, restauratorskie zabytkowych budynków sakralnych stanowiących atrakcję turystyczną,
- 6) koszty przebudowy pomieszczeń w celu dostosowania ich do specyficznych wymogów technicznych dla danego rodzaju działalności,
- 7) wydatki związane z zabezpieczeniem obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń (zakup i montaż instalacji przeciw włamaniowej, przeciwpożarowej),
- 8) wydatki związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych wraz z małą architekturą i infrastrukturą towarzyszącą w ramach układów urbanistycznych i ruralistycznych wpisanych do rejestru zabytków,
- 9) wydatki związane z udostępnianiem zasobów kultury z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (digitalizacja zasobów i tworzenie nowych treści cyfrowych), w tym koszty usługi wykonywanej przez podmioty zewnętrzne, oraz koszty personelu bezpośredniego, rozliczanego bądź poprzez stawki ryczałtowe, lub poprzez rzeczywiste koszty, odpowiedzialnego za przygotowanie materiałów i zasobów do digitalizacji,
- 10) koszty prac przygotowawczych i koszty dokumentacji technicznej (w tym ekspertyzy, badania itp.),
- 11) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 12) koszty inżyniera kontraktu,
- 13) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 14) koszty promocji produktu turystycznego jako części projektu do wysokości 100.000 PLN wydatków kwalifikowalnych w projekcie,
- 15) koszty promocji projektu.

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-finansingu.

Koszty niekwalifikowane

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty związane z wyposażeniem i funkcjonowaniem bazy noclegowej oraz bazy gastronomicznej,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego i autorskiego,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Działanie 8.4. Wsparcie atrakcyjności walorów dziedzictwa przyrodniczego

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów ośnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierane będą przedsięwzięcia służące podniesieniu atrakcyjności walorów dziedzictwa naturalnego, o charakterze sieciowym, koordynowane przez samorząd województwa, będące

efektem trwałej współpracy wielu podmiotów (w tym gospodarczych) oraz społecznej akceptacji, polegające na rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym infrastruktury żeglarskiej, szlaków rowerowych i kajakowych oraz tras turystycznych o charakterze regionalnym i ponadregionalnym.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia, urządzeń podlegających amortyzacji oraz ujętych w ewidencji środków trwałych,
- 2) koszty robót budowlanych związanych z budową, przebudową, modernizacją lub remontem obiektów infrastruktury liniowej,
- 3) koszty związane z realizacją inwestycji w publiczną infrastrukturę poprawiającą dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych wyłącznie w powiązaniu z typami projektów właściwymi dla działania,
- 4) koszty robót budowlanych związanych z budową, przebudową, modernizacją lub remontem obiektów budowlanych stanowiącej zaplecze dla infrastruktury liniowej,
- 5) koszty prac przygotowawczych i koszt dokumentacji technicznej,
- 6) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 7) koszty inżyniera kontraktu,
- 8) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 9) koszty promocji produktów turystycznych „Pomorskie Trasy Rowerowe”, „Kajakiem przez Pomorze”, „Pętla Żuławska” jako części projektu do wysokości 150.000 PLN wydatków kwalifikowalnych w projekcie (min.: reklama prasowa, radiowa, internetowa, zewnętrzna, ambientowa, publikacje drukowane, przewodniki, mapy turystyczne, katalogi ofert turystycznych, gadżety reklamowe, materiały cyfrowe przygotowane na strony internetowe, urządzenia mobilne i inne),
- 10) koszty promocji projektu.

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-finansingu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty związane z wyposażeniem i funkcjonowaniem bazy noclegowej oraz bazy gastronomicznej,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego i autorskiego,

- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Oś priorytetowa 9 Mobilność

Działanie 9.1. Transport miejski

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Interwencja w ramach Działania ma na celu umocnienie pozycji transportu zbiorowego (mobilność zrównoważona) oraz ograniczenie emisji generowanej przez transport w miastach (mobilność niskoemisyjna). Interwencja dotyczyć będzie kompleksowej modernizacji istniejących i budowy nowych elementów węzłowej (węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego, w tym kolejowego wraz z budynkami dworców kolejowych) i liniowej infrastruktury zbiorowego transportu szynowego, trolejbusowego, autobusowego i rowerowego. Wsparcie będzie dotyczyło także przedsięwzięć poprawiających funkcjonowanie, konkurencyjność i bezpieczeństwo publicznego transportu zbiorowego (m.in. inteligentne systemy transportowe). Obok działań infrastrukturalnych przewiduje się także wsparcie przedsięwzięć związanych z zakupem i modernizacją taboru, zwłaszcza wykorzystującego napęd elektryczny lub inne alternatywne systemy napędowe. W celu podniesienia efektywności transportu zbiorowego możliwa będzie również realizacja projektów dotyczących budowy infrastruktury liniowej transportu rowerowego (indywidualna mobilność aktywna) stanowiącej dojazd do węzłów integracyjnych.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia, urządzeń podlegających amortyzacji oraz ujętych w ewidencji środków trwałych,
- 2) koszty budowy nowej lub rozbudowy i przebudowy istniejącej, punktowej infrastruktury transportu zbiorowego, w tym systemów parkingowych, również dla rowerów, wraz z infrastrukturą służącą obsłudze pasażerów,
- 3) rozbudowa i przebudowa budynków dworców kolejowych lub innych obiektów przeznaczonych do obsługi podróżnych jedynie w zakresie pomieszczeń służących bezpośrednio funkcjom transportowym lub bezpośredniej obsłudze pasażerów.

Jeżeli w budynkach znajdują się części niezwiązane z funkcją transportową lub bezpośredniej obsługi podróżnych, odnoszące się do nich wydatki dotyczące robót budowlano-montażowych i dokumentacji technicznej są kwalifikowalne w proporcji ustalonej jako powierzchnia kwalifikowalna (powierzchnia użytkowa minus powierzchnia niezwiązana z w/w funkcjami) do powierzchni użytkowej,

- 4) koszty budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury liniowej transportu rowerowego stanowiącego dojazd do węzłów integracyjnych wraz z systemem roweru miejskiego oraz z przebudową i modernizacją otaczającej infrastruktury, budową i przebudową chodników, montażem pętli indukcyjnych itp.,
- 5) koszty budowy i przebudowy infrastruktury drogowej stanowiącej bezpośredni dojazd do węzła integracyjnego oraz trasy dojścia pieszego do węzłów przesiadkowych,
- 6) koszty budowy nowej lub rozbudowy i przebudowy istniejącej liniowej infrastruktury transportu szynowego, trolejbusowego i autobusowego, w tym układów torowych, trakcji, sieci energetycznej, podstawy trakcyjnych, pętli, wydzielonych pasów ruchu, zatok przystankowych,
- 7) budowa zintegrowanych systemów zarządzania ruchem obejmujących m.in. sterowanie ruchem ulicznym oraz zarządzanie transportem zbiorowym, systemy monitoringu transportu zbiorowego i przystanków, systemy informacji dla pasażerów, wdrożenie elektronicznego systemu pobierania opłat (bilet elektroniczny), systemy kontroli i zarządzania miejscami parkingowymi oraz punkty ładowania pojazdów elektrycznych,
- 8) zakup nowego taboru na potrzeby transportu zbiorowego (drogowego, szynowego),
- 9) zakup używanego oraz modernizacja taboru na potrzeby transportu zbiorowego szynowego,
- 10) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 11) koszty prac przygotowawczych i koszt dokumentacji technicznej,
- 12) koszty inżyniera kontraktu,
- 13) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 14) koszty promocji projektu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) koszty inwestycji w infrastrukturę drogową, która nie jest przeznaczona wyłącznie dla transportu publicznego lub nie nadaje priorytetu transportu publicznemu (np. buspasy, pasy skrętu dla autobusu) przekraczające 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych w projekcie z wyłączeniem dróg rowerowych,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) zakup sprzętu ruchomego związanego z utrzymaniem linii kolejowych,
- 4) budowa, przebudowa i rozbudowa pomieszczeń dworców kolejowych nie służących bezpośrednio funkcjom transportowym i bezpośredniej obsługi pasażerów,
- 5) zakup używanego taboru na potrzeby transportu zbiorowego drogowego,

- 6) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności,
- 6) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Instrument elastyczności:

- 1) koszty kampanii informacyjno-edukacyjnej promujących transport zbiorowy (min. zakup usług, koszt zakupu materiałów i produktów, koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi osób zaangażowanych w kampanii informacyjno-edukacyjnej – wynagrodzenia rozliczane na podstawie rzeczywistych wydatków).

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 2% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Działanie 9.2. Regionalna infrastruktura kolejowa

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wsparciu podlegać będą przedsięwzięcia polegające na modernizacji i rehabilitacji infrastruktury liniowej, punktowej (stacje i przystanki kolejowe) oraz towarzyszącej. W ramach wsparcia możliwe będą także projekty podnoszące bezpieczeństwo i konkurencyjność transportu kolejowego (Inteligentne Systemy Transportowe), związane z rozwojem systemów sterowania i zarządzania ruchem kolejowym, a także projekty związane z zakupem i modernizacją taboru kolejowego (w tym realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, poza mechanizmem ZIT) obsługującego zmodernizowane linie.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) budowa, przebudowa, remont lub rozbudowa kolejowych obiektów inżynierskich, w tym mostów i wiaduktów,
- 2) budowa, rozbudowa, przebudowa dróg szynowych szlakowych i stacyjnych,
- 3) modernizacja urządzeń sterowania ruchem kolejowym,
- 4) przebudowa przejazdów kolejowych, budowa i przebudowa skrzyżowań dwupoziomowych, z drogami publicznymi, budowa i przebudowa bezkolizyjnych przejść dla pieszych,
- 5) budowa zintegrowanych systemów zarządzania ruchem wraz z niezbędną infrastrukturą obejmujących m.in. systemy sterowania ruchem pojazdów, systemy monitoringu środków transportu i przystanków (m.in. systemy monitorowania bezpieczeństwa pasażerów); systemy informacji dla pasażerów transportu zbiorowego,

- 6) budowa, rozbudowa i przebudowa obiektów obsługi podróżnych na stacjach i przystankach osobowych, wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia, w tym perony, wiaty, bezkolizyjne przejścia przez tory, urządzenia dla osób niepełnosprawnych,
- 7) zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia, urządzeń podlegających amortyzacji oraz ujętych w ewidencji środków trwałych,
- 8) zakup lub modernizacja taboru kolejowego – tylko poza mechanizmem ZIT,
- 9) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 10) koszty inżyniera kontraktu,
- 11) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 12) koszty prac przygotowawczych i koszt dokumentacji technicznej,
- 13) koszty promocji projektu.

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 2) zakup lub modernizacja taboru kolejowego – w ramach mechanizmu ZIT,
- 3) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego i autorskiego,
- 4) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Działanie 9.3. Regionalna infrastruktura drogowa

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami wskazanymi wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierane będą przedsięwzięcia polegające na budowie, przebudowie i rozbudowie (wraz z wyposażeniem technicznym) układów drogowych, w tym na likwidacji „wąskich gardeł”, wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z obszarów centralnych miast i miejscowości poprzez budowę obwodnic lub obejść miejscowości. W ramach realizowanych przedsięwzięć przewiduje się także działania uzupełniające dotyczące poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wspierane mogą być również przedsięwzięcia związane z organizacją ruchu poprawiające przepustowość i sprawność dróg (w tym Inteligentne Systemy Transportowe).

W ramach Działania nie przewiduje się wspierania infrastruktury drogowej o znaczeniu lokalnym.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) koszty robót i wyrobów budowlanych związanych z budową, przebudową lub rozbudową obiektów budowlanych, w tym min. obwodnic, skrzyżowań, węzłów, poszerzenia przekroju jezdni, ciągów ruchu uspokojonego przy przejściach przez małe miejscowości, wzmocnienia nawierzchni drogowej;
- 2) koszty robót i wyrobów budowlanych związanych z budową, przebudową, remontem lub rozbudową drogowych obiektów inżynierskich w tym mostów, wiaduktów, estakad, tunelów drogowych, kładek dla pieszych, przejść podziemnych;
- 3) koszty związane z wyposażeniem technicznym dróg tj. m.in. urządzenia odwodnienia, oświetlenia;
- 4) koszty związane z budową, rozbudową parkingów, urządzeń technicznych tj. m.in. bariery ochronne, osłony przeciwolśnieniowe, ekrany akustyczne, zielen izolacyjna wyłącznie w powiązaniu z typami projektów właściwymi dla działania;
- 5) koszty budowy infrastruktury towarzyszącej w pasie drogowym niezwiązane z drogą tj. kanalizacja teletechniczna i przepusty dla zwierząt wyłącznie w powiązaniu z typami projektów właściwymi dla działania;
- 6) koszty budowy chodników, ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-jezdnych i innej infrastruktury powiązanej itp.;
- 7) koszty urządzeń organizacji i bezpieczeństwa ruchu drogowego (min. urządzenia sterowania ruchem, środki uspokojenia ruchu itp.);
- 8) koszty prac przygotowawczych i koszt dokumentacji technicznej;
- 9) koszty promocji projektu;
- 10) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków;
- 11) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta;
- 12) koszty inżyniera kontraktu;
- 13) wydatki związane z wykonaniem decyzji stosownych organów odnośnie realizacji inwestycji celu publicznego, w tym koszt wykupu gruntów, bądź nieruchomości lokalowych, na potrzeby realizacji inwestycji, koszt 5% premii związanej z wcześniejszym opuszczeniem nieruchomości;
- 14) koszt wyburzenia nieruchomości;
- 15) zakup gruntu.

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty lokali zastępczych na okres remontu,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego i autorskiego,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Oś priorytetowa 10 Energia

Działanie 10.1 Efektywność energetyczna - mechanizm ZIT

Poddziałanie 10.1.1.Efektywność energetyczna – mechanizm ZIT – wsparcie dotacyjne

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierane będą inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych w 100% komunalnych, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne. W ramach kompleksowych projektów przewiduje się głęboką modernizację energetyczną budynków z uwzględnieniem potrzeby monitorowania i zarządzania energią wraz z możliwością wykorzystania instalacji OZE, wymiany źródeł ciepła (w tym indywidualnych) i zastosowania indywidualnego pomiaru zużycia ciepła. Zakres prac musi wynikać z przeprowadzonej uprzednio analizy możliwych rozwiązań w ramach sporządzanego audytu energetycznego.

Koszty kwalifikowalne

- 1) koszty kompleksowej i głębokiej modernizacji energetycznej obiektów i budynków lub dokończenia tego procesu:
 - a. wymiana zewnętrznych przegród przeźroczystych (m.in. okien, drzwi przeszklonych) i przebudowa i modernizacja przegród nieprzeźroczystych (m.in. ściany zewnętrzne, stropy poddasza, stropy piwnic),
 - b. modernizacja źródeł ciepła na kotły gazowe lub na biomasę oraz OZE,
 - c. modernizacja systemów grzewczo-wentylacyjnych z uwzględnieniem zastosowania wysokosprawnej rekuperacji energii,
 - d. modernizacja instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej,
 - e. modernizacja wewnętrznej instalacji elektrycznej i oświetlenia wewnętrznego,
 - f. systemy monitoringu i zarządzania energią,
 - g. koszty prac remontowych – jedynie w zakresie wymiany instalacji oraz koszty odtworzeniowe wynikające z wymiany instalacji z uwzględnieniem zmian technologicznych,
- 2) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 3) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 4) koszty inżyniera kontraktu,
- 5) koszty prac przygotowawczych, koszty dokumentacji technicznej, w tym audyty energetyczne,
- 6) koszty promocji projektu.

Wsparcie skierowane jest dla budynków użyteczności publicznej, rozumianych jako budynki przeznaczone dla administracji publicznej, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, sportu. Możliwa będzie także poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych w 100% komunalnych.

Jeżeli w powyższych budynkach znajdują się części niezwiązane z funkcją użyteczności publicznej, wydatki wówczas są kwalifikowane w proporcji ustalonej jako powierzchnia kwalifikowana (powierzchnia użytkowa minus powierzchnia niezwiązana z funkcją użyteczności publicznej) do powierzchni użytkowej. Przy zastosowaniu powyższej proporcji należy rozliczać wydatki dotyczące robót budowlano-montażowych, dokumentacji technicznej oraz audytów energetycznych.

Jeżeli w powyższych budynkach prowadzona jest działalność w formie komercyjnej wówczas projekt winien być zbadany pod względem możliwości objęcia pomocą publiczną lub też uzyskania dochodu po okresie realizacji.

Koszty niekwalifikowalne

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegającego amortyzacji oraz nieujętego w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszty robót, które nie wynikają bezpośrednio z ustaleń audytu energetycznego,
- 4) koszt podłączenia indywidualnych użytkowników do sieci ciepłych,
- 5) koszty przebudowy pomieszczeń w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych,
- 6) koszty prac remontowych wykraczające poza prace związane z wymianą instalacji,
- 7) zakup, modernizacja, montaż i instalacja kotłów zasilanych paliwem węglowym,
- 8) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności,
- 9) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Instrument elastyczności

Koszt działań informacyjno-edukacyjnych, służących zwiększaniu świadomości oraz kształtowaniu i umacnianiu postaw użytkowników końcowych w zakresie efektywności energetycznej (m.in. zakup usług, koszt zakupu materiałów i produktów, koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi osób zaangażowanych w kampanii informacyjno-edukacyjnej - wynagrodzenia rozliczane na podstawie rzeczywistych wydatków).

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 1% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Działanie 10.2 Efektywność energetyczna

Poddziałanie 10.2.1 Efektywność energetyczna – wsparcie dotacyjne

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierane będą inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne. W ramach kompleksowych projektów przewiduje się głęboką modernizację energetyczną budynków z uwzględnieniem potrzeby

monitorowania i zarządzania energią wraz z możliwością wykorzystania instalacji OZE, wymiany źródeł ciepła (w tym indywidualnych) i zastosowania indywidualnego pomiaru zużycia ciepła. Zakres prac musi wynikać z przeprowadzonej uprzednio analizy możliwych rozwiązań w ramach sporządzanego audytu energetycznego.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) koszty kompleksowej i głębokiej modernizacji energetycznej obiektów i budynków lub dokończenie tego procesu,
 - a. wymiana zewnętrznych przegród przeźroczystych (m.in. okien, drzwi przeszklonych) i przebudowa i modernizacja przegród nieprzeźroczystych (m.in. ściany zewnętrzne, stropy poddasza, stropy piwnic),
 - b. modernizacja źródeł ciepła na kotły gazowe lub na biomasę oraz OZE,
 - c. modernizacja systemów grzewczo-wentylacyjnych z uwzględnieniem zastosowania wysokosprawnej rekuperacji energii,
 - d. modernizacja instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej,
 - e. modernizacja wewnętrznej instalacji elektrycznej i oświetlenia wewnętrznego,
 - f. systemy monitoringu i zarządzania energią,
 - g. koszty prac remontowych – jedynie w zakresie wymiany instalacji oraz koszty odtworzeniowe wynikające z wymiany instalacji z uwzględnieniem zmian technologicznych,
- 2) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 3) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 4) koszty inżyniera kontraktu,
- 5) koszty prac przygotowawczych, koszty dokumentacji technicznej, w tym audyty energetyczne,
- 6) koszty promocji projektu.

Wsparcie skierowane jest dla budynków użyteczności publicznej, rozumianych jako budynki przeznaczone dla administracji publicznej, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, sportu.

Jeżeli w powyższych budynkach znajdują się części niezwiązane z funkcją użyteczności publicznej (np. mieszkania służbowe), wydatki wówczas są kwalifikowane w proporcji ustalonej jako powierzchnia kwalifikowana (powierzchnia użytkowa minus powierzchnia niezwiązana z funkcją użyteczności publicznej) do powierzchni użytkowej. Przy zastosowaniu powyższej proporcji należy rozliczać wydatki dotyczące robót budowlano-montażowych, dokumentacji technicznej oraz audytów energetycznych.

Jeżeli w powyższych budynkach prowadzona jest działalność w formie komercyjnej wówczas projekt winien być zbadany pod względem możliwości objęcia pomocą publiczną lub też uzyskania dochodu po okresie realizacji.

Koszty niekwalifikowalne

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,

- 3) koszty robót, które nie wynikają bezpośrednio z ustaleń audytu energetycznego,
- 4) koszt podłączenia indywidualnych użytkowników do sieci ciepłych,
- 5) koszty przebudowy pomieszczeń w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych,
- 6) koszty prac remontowych wykraczające poza prace związane z wymianą instalacji,
- 7) zakup, modernizacja, montaż i instalacja kotłów zasilanych paliwem węglowym,
- 8) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności,
- 9) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Instrument elastyczności

Koszt działań informacyjno-edukacyjnych, służących zwiększaniu świadomości oraz kształtowaniu i umacnianiu postaw użytkowników końcowych w zakresie efektywności energetycznej. (m.in. zakup usług, koszt zakupu materiałów i produktów, koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi osób zaangażowanych w kampanii informacyjno-edukacyjnej- wynagrodzenia rozliczane na podstawie rzeczywistych wydatków).

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 1% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Działanie 10.3 Odnawialne źródła energii

Poddziałanie 10.3.1 Odnawialne źródła energii – wsparcie dotacyjne

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierane będą przedsięwzięcia polegające na wykorzystaniu źródeł energii odnawialnej (słońca, wody, biomasy, biogazu, energii ziemi) w celu produkcji energii elektrycznej i/lub ciepłej (również z wykorzystaniem kogeneracji), przy czym interwencja w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będzie wyłącznie modernizacji istniejących obiektów.⁸⁹

Preferowane będą przedsięwzięcia wskazane w SZOOP WP na lata 2014-2020 w pkt. 2 dla Działania 10.3, w tym wykorzystujące innowacyjne rozwiązania w zakresie zastosowania urządzeń i systemów, np. projekty stanowiące element „wyspy energetycznej”. Szczegółowy opis koncepcji „wyspy energetycznej” wraz ze schematem logicznym znajduje się w załączniku nr 4 do Wytycznych.

Koszty kwalifikowalne

- 1) koszty budowy, rozbudowy lub przebudowy infrastruktury służącej do produkcji energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych,
- 2) koszty zakupu urządzeń służących do produkcji energii ze źródeł odnawialnych (w tym wykorzystujących: słońce do produkcji energii elektrycznej w urządzeniach o mocy nieprzekraczającej 2 MWe/MWt⁹⁰, biomasę do produkcji ciepła w urządzeniach o mocy nieprzekraczającej 5 MWt, biogaz do produkcji energii elektrycznej w urządzeniach o mocy nieprzekraczającej 1 MWe, geotermalne źródła ciepła o mocy nieprzekraczającej 2 MWt), w

⁸⁹ Przy zapewnieniu drożności budowli dla przemieszczania się fauny wodnej i z uwzględnieniem warunków dotyczących projektów mogących mieć wpływ na stan wód, szczegółowo opisanych w Celu Tematycznym 5 *Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem* w Umowie Partnerstwa - Programowanie perspektywy finansowej 2014- 2020.

⁹⁰ W szczególności instalacje fotowoltaiczne, solarne i aerotermiczne źródła ciepła.

tym urządzeń wykorzystujących kogenerację z uwzględnieniem powyższych parametrów ograniczających,

- 3) koszt przebudowy infrastruktury oraz zakupu niezbędnych urządzeń wykorzystujących energię wody **wyłącznie na już istniejących** budowlach piętrzących lub wyposażonych w hydroelektrownie o mocy do 5 MWe,
- 4) koszt budowy lub przebudowy infrastruktury przyłączeniowej niezbędnej do odbioru i przesyłu energii elektrycznej lub ciepła ze źródeł odnawialnych,
- 5) koszt rozbudowy i przebudowy dystrybucyjnych sieci energetycznych średniego i niskiego napięcia oraz obiektów infrastruktury energetycznej i urządzeń technicznych wyłącznie w celu umożliwienia przyłączenia nowych instalacji produkujących energię z OZE (w tym m.in. stacje transformatorowe),
- 6) koszty zakupu i montażu systemów sterowania i regulacji przepływu energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych jako element towarzyszący dla wyższej wymienionych kosztów kwalifikowalnych,
- 7) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywistych poniesionych wydatków,
- 8) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 9) koszty inżyniera kontraktu,
- 10) koszty prac przygotowawczych i koszty dokumentacji technicznej,
- 11) koszty opłat za przyłączenie do sieci,
- 12) koszty promocji projektu.

W przypadku wystąpienia w projekcie pomocy publicznej, zastosowanie znajdą również zasady dotyczące jej udzielania, w tym mające znaczenie dla określania kosztów kwalifikowalnych jednak w granicach kosztów wskazanych powyżej. W szczególności:

- I) w przypadku projektów mających na celu propagowanie energii z OZE, za koszty kwalifikowalne uznaje się dotatkowe koszty inwestycji niezbędne do propagowania wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ustalane w następujący sposób:
 - 7) w przypadku, gdy koszty inwestycji w produkcję energii ze źródeł odnawialnych można wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji jako oddzielną inwestycję, na przykład jako łatwy do wyodrębnienia dodatkowy element w już istniejącym obiekcie, taki koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych stanowi koszty kwalifikowalne;
 - 8) w przypadku, gdy koszty inwestycji w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych można określić poprzez odniesienie do podobnej, mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, która prawdopodobnie zostałaby przeprowadzona w przypadku braku pomocy, taka różnica między kosztami obu inwestycji określa koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych i stanowi koszty kwalifikowalne⁹¹;

⁹¹ Inwestycja referencyjna powinna zostać ustalona przede wszystkim w oparciu o kryteria techniczne i ekonomiczne. Inwestycją porównywalną pod względem technicznym będzie w takim przypadku inwestycja o takich samych zdolnościach wytwórczych i wszystkich innych parametrach technicznych (z wyjątkiem tych, które są bezpośrednio związane z dodatkowymi inwestycjami w zamierzony cel). Dodatkowo, musi być ona wiarygodną ekonomicznie alternatywą dla ocenianej inwestycji. Należy jednak podkreślić, że ustalenie

- 9) w przypadku niektórych małych instalacji, gdzie nie można określić mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, gdyż nie istnieją zakłady o ograniczonej wielkości, koszty kwalifikowalne stanowią całkowite koszty inwestycji w celu osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska.

Kosztów, które nie są bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska, nie uznaje się za kwalifikowalne.

W przypadku wyliczania maksymalnego dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej na inwestycję typu *greenfield*⁹², z zastosowaniem metody tzw. inwestycji referencyjnej (pkt 2 powyżej), IZ RPO WP mocno rekomenduje wykorzystanie dedykowanego temu narzędzia elektronicznego (arkusza kalkulacyjnego), dostępnego pod adresem: <http://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>.

- II) w przypadku projektów mających na celu inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji, kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty inwestycji w urządzenia niezbędne do tego, by instalacja mogła funkcjonować jako wysokosprawna instalacja kogeneracyjna, w porównaniu z konwencjonalną instalacją energii elektrycznej lub grzewczej o takiej samej mocy lub dodatkowe koszty inwestycji na modernizację w celu uzyskania wyższej sprawności, w przypadku gdy istniejąca instalacja spełnia już próg wysokiej sprawności⁹³.

wiarygodnej ekonomicznie alternatywy powinno zostać przeprowadzone w odniesieniu do samej inwestycji (a nie do ekonomicznego uzasadnienia decyzji inwestycyjnej beneficjenta, czyli niezależnie np. od ewentualnych, jedynie potencjalnie możliwych korzyści związanych np. z wyborem najtańszej z możliwych opcji) i polegać na właściwym oszacowaniu kosztów inwestycji referencyjnej. Ma być ona wiarygodną, ale niekoniecznie najtańszą dostępną opcją.

W przypadku pomocy inwestycyjnej na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych za inwestycję referencyjną należy uznać:

- przy produkcji energii elektrycznej - tradycyjną elektrownię o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii,
- przy produkcji energii cieplnej - tradycyjny system ciepłowniczy o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii.

⁹² Oznacza to, że narzędzia tego nie można wykorzystać w przypadku inwestycji modernizacyjnej istniejącego źródła, zwiększenia jego mocy itp.

⁹³ Inwestycja referencyjna powinna zostać ustalona przede wszystkim w oparciu o kryteria techniczne i ekonomiczne. Inwestycją porównywalną pod względem technicznym będzie w takim przypadku inwestycja o takich samych zdolnościach wytwórczych i wszystkich innych parametrach technicznych (z wyjątkiem tych, które są bezpośrednio związane z dodatkowymi inwestycjami w zamierzony cel). Dodatkowo, musi być ona wiarygodną ekonomicznie alternatywą dla ocenianej inwestycji. Należy jednak podkreślić, że ustalenie wiarygodnej ekonomicznie alternatywy powinno zostać przeprowadzone w odniesieniu do samej inwestycji (a nie do ekonomicznego uzasadnienia decyzji inwestycyjnej beneficjenta, czyli niezależnie np. od ewentualnych, jedynie potencjalnie możliwych korzyści związanych np. z wyborem najtańszej z możliwych opcji) i polegać na właściwym oszacowaniu kosztów inwestycji referencyjnej. Ma być ona wiarygodną, ale niekoniecznie najtańszą dostępną opcją.

W przypadku pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji za inwestycję referencyjną należy uznać tradycyjny system produkcji energii elektrycznej lub cieplnej o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii.

Do wyliczania maksymalnego dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej na inwestycję typu *greenfield*⁹⁴ z zastosowaniem ww. metody tzw. inwestycji referencyjnej, IZ RPO WP mocno rekomenduje wykorzystanie dedykowanego temu narzędzia elektronicznego (arkusza kalkulacyjnego), dostępnego pod adresem: <http://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>.

III) w przypadku projektów mających na celu inwestycje w infrastrukturę energetyczną (zdefiniowaną w art. 2 pkt 130 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.) kosztami kwalifikowalnymi są koszty inwestycji (przy czym w przypadku tego przeznaczenia pomocy nie ma możliwości kwalifikowania kosztów związanych z magazynowaniem energii elektrycznej lub gazu).

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

Koszty niekwalifikowalne

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegającego amortyzacji oraz nieujętego w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszt systemów i instalacji zasilających niskotemperaturowe wewnętrzne instalacje grzewcze, zlokalizowane w obiektach przyłączonych do lokalnej sieci ciepłowniczej,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego oraz autorskiego,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Działanie 10.4 Redukcja emisji

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów o pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierane będą przedsięwzięcia wynikające z gminnych dokumentów z zakresu gospodarki niskoemisyjnej (strategie/plany gospodarki niskoemisyjnej), prowadzące do ograniczenia zużycia energii przez infrastrukturę oświetleniową, a także do obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, pochodzącej z produkcji energii oraz do ograniczenia tzw. niskiej emisji, szczególnie w gminach, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza. Wsparciem objęty będzie rozwój i modernizacja scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło. Wspierana będzie również budowa nowych bądź modernizacja istniejących źródeł ciepła. W tym zakresie priorytetowo będą traktowane inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii. Ponadto wspierane będą projekty obejmujące modernizacje oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne i zastosowania systemów zarządzania energią.

W ramach Działania nie przewiduje się wsparcia dla indywidualnych źródeł ciepła (m.in. pieców) i mikrogeneracji.

Koszty kwalifikowalne:

⁹⁴ Oznacza to, że narzędzia tego nie można wykorzystać w przypadku inwestycji modernizacyjnej istniejącego źródła, zwiększenia jego mocy itp.

- 1) koszt rozbudowy lub przebudowy scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło, obejmujące źródła, sieci i węzły cieplne wraz z przyłączem do budynku,
- 2) koszty likwidacji istniejących indywidualnych źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych wraz z podłączeniem odbiorców do miejskiego systemu ciepłowniczego lub lokalnych systemów ciepłowniczych,
- 3) koszt budowy nowych i modernizacji istniejących źródeł ciepła w tym wykorzystujących OZE,
- 4) koszty wymiany każdego elementu oświetlenia zewnętrznego (źródła światła, oprawy, słupa, okablowania), który wpłynie na zwiększenie wykazanej w projekcie redukcji emisji, w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych. Dostawianie nowych słupów oświetleniowych jest możliwe wyłącznie jeśli będą one konieczne do zapewnienia równomierności oświetlenia w modernizowanym systemie, z zastrzeżeniem, że nowe słupy nie mogą powstawać na krańcach obszaru objętego projektem lub na obszarach, które nie były wcześniej oświetlone.
- 5) koszty rozbudowy systemu monitoringu powietrza,
- 6) koszty budowy i modernizacji systemów zarządzania energią - wyłącznie w ramach typów projektów 1-4 wskazanych w SzOOP RPO WP na lata 2014-2020 w pkt. 5 dla Działania 10.4,
- 7) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 8) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli jest wykonywany przez pracowników beneficjenta,
- 9) koszty inżyniera kontraktu,
- 10) koszty prac przygotowawczych i koszty dokumentacji technicznej,
- 11) koszty promocji projektu.

W przypadku wystąpienia w projekcie pomocy publicznej, zastosowanie znajdą również zasady dotyczące jej udzielania, w tym mające znaczenie dla określania kosztów kwalifikowalnych (jednak w granicach kosztów wskazanych powyżej). W szczególności:

- I) w przypadku projektów mających na celu propagowanie energii z OZE, za koszty kwalifikowalne uznaje się dodatkowe koszty inwestycji niezbędne do propagowania wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ustalane w następujący sposób:
 - 1) w przypadku, gdy koszty inwestycji w produkcję energii ze źródeł odnawialnych można wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji jako oddzielną inwestycję, na przykład jako łatwy do wyodrębnienia dodatkowy element w już istniejącym obiekcie, taki koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych stanowi koszty kwalifikowalne;
 - 2) w przypadku, gdy koszty inwestycji w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych można określić poprzez odniesienie do podobnej, mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, która prawdopodobnie zostałaby przeprowadzona w przypadku braku pomocy, taka różnica między kosztami obu inwestycji określa koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych i stanowi koszty kwalifikowalne;
 - 3) w przypadku niektórych małych instalacji, gdzie nie można określić mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, gdyż nie istnieją zakłady o ograniczonej wielkości, koszty kwalifikowalne stanowią całkowite koszty inwestycji w celu osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska.

Kosztów, które nie są bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska, nie uznaje się za kwalifikowalne.

W przypadku wyliczania maksymalnego dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej na inwestycję typu *greenfield*⁹⁵, z zastosowaniem metody tzw. inwestycji referencyjnej (pkt 2 powyżej), IZ RPO WP mocno rekomenduje wykorzystanie dedykowanego temu narzędzia elektronicznego (arkusza kalkulacyjnego), dostępnego pod adresem: <http://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>.

- II) w przypadku projektów mających na celu inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji, kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty inwestycji w urządzenia niezbędne do tego, by instalacja mogła funkcjonować jako wysokosprawna instalacja kogeneracyjna, w porównaniu z konwencjonalną instalacją energii elektrycznej lub grzewczej o takiej samej mocy lub dodatkowe koszty inwestycji na modernizację w celu uzyskania wyższej sprawności, w przypadku gdy istniejąca instalacja spełnia już próg wysokiej sprawności.

Do wyliczania maksymalnego dopuszczalnego poziomu pomocy publicznej na inwestycję typu *greenfield*⁹⁶ z zastosowaniem ww. metody tzw. inwestycji referencyjnej, IZ RPO WP mocno rekomenduje wykorzystanie dedykowanego temu narzędzia elektronicznego (arkusza kalkulacyjnego), dostępnego pod adresem: <http://www.tgpe.pl/pl/a/analiza-w-zakresie-instalacji-referencyjnych-dla-oze-i-wysokosprawnej-kogeneracji-juz-dostepna>.

- III) w przypadku projektów mających na celu inwestycje w inną infrastrukturę energetyczną (zdefiniowaną w art. 2 pkt 130 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.) kosztami kwalifikowalnymi są koszty inwestycji (przy czym w przypadku tego przeznaczenia pomocy nie ma możliwości kwalifikowania kosztów związanych z magazynowaniem energii elektrycznej lub gazu);

- IV) w przypadku pomocy dotyczącej systemów ciepłowniczych i chłodniczych, koszty ustala się inaczej dla zakładów produkcyjnych, a inaczej dla sieci dystrybucyjnych:

1) w przypadku zakładu produkcyjnego kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty niezbędne do budowy, rozbudowy i odnowienia jednej lub większej liczby jednostek wytwórczych w celu ich eksploatacji jako efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego w porównaniu z tradycyjnym zakładem produkcyjnym. Inwestycja musi stanowić integralną część efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego.

2) w przypadku sieci dystrybucji kosztami kwalifikowalnymi są koszty inwestycji.

Oznacza to, że aby kwalifikować się do uzyskania pomocy publicznej o tym przeznaczeniu, tak źródło energii (zakład produkcyjny), jak i sieć dystrybucyjna muszą stanowić część efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego (lub też całkowita inwestycja prowadzi do osiągnięcia takiego standardu przez system ciepłowniczy i chłodniczy). Za efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy uznaje się system, który spełnia kryteria efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego zdefiniowane w art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE. Przy czym ważne podkreślenie jest, że aby dany system mógł być zakwalifikowany jako efektywny energetycznie system ciepłowniczy lub chłodniczy, łącznie spełnione muszą być przesłanki zarówno z art. 2 pkt 41, jak i art. 2 pkt 42 dyrektywy 2012/27/UE. Oznacza to, że efektywnym energetycznie systemem ciepłowniczym lub chłodniczym jest system, który łącznie spełnia następujące warunki:

- a) w danym systemie do produkcji ciepła lub chłodu wykorzystuje się w co najmniej 50% energię ze źródeł odnawialnych, lub w co najmniej 50% ciepło odpadowe, lub w co najmniej

⁹⁵ Oznacza to, że narzędzia tego nie można wykorzystać w przypadku inwestycji modernizacyjnej istniejącego źródła, zwiększenia jego mocy itp.

⁹⁶ Oznacza to, że narzędzia tego nie można wykorzystać w przypadku inwestycji modernizacyjnej istniejącego źródła, zwiększenia jego mocy itp.

75% ciepło pochodzące z kogeneracji, lub w co najmniej 50% wykorzystuje się połączenie takiej energii i ciepła;

- b) dany system stanowi rozwiązanie w zakresie ogrzewania i chłodzenia, które w porównaniu do podstawowego scenariusza odzwierciedlającego działalność w niezmienionych warunkach, wymiennie zmniejsza wkład energii pierwotnej wymaganej, aby dostarczyć jedną jednostkę energii dla potrzeb odnośnego systemu w sposób opłacalny, zgodnie z oceną w ramach analizy kosztów i korzyści, z uwzględnieniem energii niezbędnej do wydobycia, przetwarzania, przesyłu i rozdziału.

Definicja efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego lub chłodniczego obejmuje zakłady produkcji energii cieplnej i chłodniczej oraz sieć (w tym związane z nią obiekty) niezbędne do dystrybucji energii cieplnej i chłodniczej z jednostek produkcyjnych do lokalu klienta.

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup środków transportu,
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia niepodlegającego amortyzacji oraz nieujętego w ewidencji środków trwałych,
- 3) koszt podłączenia indywidualnych użytkowników do sieci ciepłych,
- 4) zakup, montaż i modernizacja indywidualnych źródeł ciepła (m.in. pieców) i mikrokogeneracji,
- 5) zakup , modernizacja , montaż i instalacja kotłów zasilanych paliwem węglowym,
- 6) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego,
- 7) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Oś priorytetowa 11 Środowisko

Działanie 11.1. Ograniczanie zagrożeń naturalnych

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami wskazanymi wcześniej w treści Wytycznych.

Wspierane będą przedsięwzięcia przyczyniające się do zwiększania retencji wody i minimalizacji skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych takich jak nawałne deszcze czy susza.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) budowa lub przebudowa urządzeń małej retencji oraz tworzenie innych form zwiększania retencyjności, wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia, z wyłączeniem infrastruktury rekreacyjnej;
- 2) budowa, rozbudowa i przebudowa systemów odbioru, odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych wraz odtworzeniem stanu pierwotnego nawierzchni drogowej;
- 3) budowa, rozbudowa i przebudowa indywidualnych systemów zatrzymywania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstawania w ramach mini programów przygotowywanych przez gminy lub stowarzyszenia złożone przez mieszkańców,

wyłącznie w zakresie niezbędnej infrastruktury, stanowiącej element systemu, z wyłączeniem kosztów zagospodarowania otoczenia;

- 4) zakup i modernizacja specjalistycznego wyposażenia jednostek ratownictwa, ze szczególnym uwzględnieniem straży pożarnej, w tym przebudowa i remont obiektów;
- 5) zakup i instalacja systemów powiadamiania i alarmowania ludności oraz zintegrowanej łączności;
- 6) koszty sadzonek oraz robót związanych z zalesieniem, zakrzaczeniem i zadrzewieniem w celu zwiększania retencyjności cieków wodnych;
- 7) koszt prac przygotowawczych i koszty dokumentacji technicznej;
- 8) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków;
- 9) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta;
- 10) koszty inżyniera kontraktu;
- 11) koszty promocji projektu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych;
- 2) zakup środków transportu oraz pojazdów specjalistycznych;
- 3) koszty odtworzenia nawierzchni drogowej wykraczającej poza stan pierwotny, w przypadku budowy, rozbudowy i przebudowy systemów odbioru, odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych;
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności;
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności.

Instrument elastyczności:

- 1) koszt działań informacyjno-edukacyjnych, służących zwiększaniu świadomości i poszerzaniu wiedzy mieszkańców zagrożonych powodzią w formie szkoleń tylko w przypadku projektów związanych z działaniami przeciwpowodziowymi (min. zakup usług, koszt zakupu materiałów i produktów, koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi osób zaangażowanych w kampanii informacyjno-edukacyjnej – wynagrodzenia rozliczane na podstawie rzeczywistych wydatków).

W ramach Instrumentu elastyczności możliwe będzie rozliczenie kosztów personelu bezpośredniego, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, oraz kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtowo. Zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty pośrednie powinny dotyczyć **wyłącznie** działań

prowadzonych w ramach instrumentu elastyczności. Jako koszty pośrednie można rozliczyć koszty wynajmu sal, mediów, materiałów biurowych, koszty delegacji służbowych.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 1% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Działanie 11.2. Gospodarka odpadami

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych.

Dofinansowywane będą przedsięwzięcia związane z rozwojem infrastruktury selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym wyposażone w segment napraw i ponownego wykorzystania oraz punkty zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych. Wsparcie uzyskają także projekty polegające na budowie instalacji odzysku, w tym recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych w zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów realizowane będą wyłącznie projekty prowadzące do wypełnienia wymagań określonych w przepisach prawa dla istniejących instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Przewiduje się także realizację przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem odpadów ulegających biodegradacji wraz z równoległym rozwojem systemów selektywnego zbierania tych odpadów. W tym zakresie realizowane będą wyłącznie projekty prowadzące do ograniczenia masy składowanych odpadów tej grupy.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) budowa lub rozbudowa systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym wyposażone w segment napraw i ponownego wykorzystania punkty zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, pochodzącego z gospodarstw domowych,
- 2) rozbudowa i przebudowa regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym takich elementów jak: instalacje do przetwarzania selektywnie zbieranych bioodpadów,
- 3) budowa instalacji do odzysku i recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów lub stacji przeładunkowych odpadów,
- 4) budowa, przebudowa i rozbudowa instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji wraz z systemami do selektywnej zbiórki bioodpadów,
- 5) budowa i rozbudowa instalacji do odzysku komunalnych osadów ściekowych,
- 6) zakup specjalistycznych środków transportu wykorzystywanych na terenie PSZOK lub instalacji (np. RIPOK),
- 7) koszt prac przygotowawczych i koszty dokumentacji technicznej,

- 8) zakup pojemników wchodzących w skład wyposażenia PSZOK,
- 9) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 10) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 11) koszty inżyniera kontraktu,
- 12) koszty promocji projektu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 2) zakup środków transportu za wyjątkiem specjalistycznych środków transportu wykorzystywanych na terenie PSZOK lub instalacji (np. RIPOK),
- 3) zakup pojemników, w tym worków, niebędących wyposażeniem PSZOK,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności.

Instrument elastyczności

- 1) koszt działań informacyjno-edukacyjnych, w zakresie zapobiegania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami oraz odzysku i recyklingu, w tym szczególnie w zakresie efektów podejmowanej interwencji (min. zakup usług, koszt zakupu materiałów i produktów, koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi osób zaangażowanych w kampanii informacyjno-edukacyjnej – wynagrodzenia rozliczane na podstawie rzeczywistych wydatków).

W ramach Instrumentu elastyczności możliwe będzie rozliczenie kosztów personelu bezpośredniego, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, oraz kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtowo. Zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty pośrednie powinny dotyczyć **wyłącznie** działań prowadzonych w ramach instrumentu elastyczności. Jako koszty pośrednie można rozliczyć koszty wynajmu sal, mediów, materiałów biurowych, koszty delegacji służbowych.

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 4% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Działanie 11.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami wskazanymi wcześniej w treści Wytycznych.

W ramach Działania realizowane będą projekty z zakresu gospodarki ściekowej oraz zaopatrzenia w wodę. Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące budowy lub rozbudowy zbiorczych systemów

odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, w tym zagospodarowania osadów ściekowych. Możliwa będzie także realizacja projektów dotyczących poprawy procesu uzdatniania wody pitnej oraz ograniczania strat wody. Wsparcie przebudowy sieci wodociągowej możliwe będzie tylko w tych przypadkach, gdzie wykazane zostały straty wody na przesyle w ilości co najmniej 20% oraz pod warunkiem zapewnienia właściwej gospodarki ściekowej na terenie objętym projektem.

Koszty kwalifikowalne:

- 1) budowa, rozbudowa sieci kanalizacji zbiorczych,
- 2) budowa, rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków,
- 3) budowa, rozbudowa i przebudowa innych niż sieci urządzeń wodociągowych (ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studnie publiczne urządzenia służące do magazynowania i uzdatniania wód, urządzenia regulujące ciśnienie wody) wraz przebudową sieci wodociągowej,
- 4) tworzenie i rozbudowa systemów monitoringu i oceny jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- 5) budowa i rozbudowa infrastruktury zagospodarowania osadów ściekowych,
- 6) koszt prac przygotowawczych i koszty dokumentacji technicznej,
- 7) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 8) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 9) koszty inżyniera kontraktu,
- 10) koszty promocji projektu.

Instrument elastyczności – w ramach Działania nie przewidziano możliwości zastosowania cross-financingu.

Koszty niekwalifikowalne:

- 1) koszt przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych zgodnie z zał. 2 do niniejszych *Wytocznych*,
- 2) zakup środków transportu,
- 3) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych,
- 4) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego i autorskiego,
- 5) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Działanie 11.4. Ochrona różnorodności biologicznej

Poniższe zapisy należy stosować równocześnie z limitami, wynikającymi z przepisów odnośnie pomocy publicznej oraz z zastosowaniem limitów wskazanych wcześniej w treści Wytycznych. **Wsparcie będzie skierowane na czynną ochronę przyrody przede wszystkim na obszarach chronionych, a w szczególności na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, co prowadzić ma do ograniczenia degradacji środowiska oraz utraty zasobów różnorodności biologicznej. Dofinansowanie będą mogły uzyskać przedsięwzięcia dotyczące poprawy stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego. Wsparcie zostanie skierowane również na ochronę wód, w szczególności jezior i ekosystemów od wód zależnych. Wykluczone z otrzymania dofinansowania będą przedsięwzięcia z zakresu zbierania, odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Przewiduje się także dofinansowanie projektów polegających na opracowaniu planów ochrony dla parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody oraz realizacji zapisanych w nich działań. Wspierane będą projekty dotyczące zabezpieczania obszarów chronionych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów, w szczególności związane z ukierunkowaniem ruchu turystycznego, w tym budowy, przebudowy lub rozbudowy małej infrastruktury takiej jak: ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, parkingi, punkty i wieże widokowe, zadaszenia, platformy, punkty informacyjne. Umożliwiona będzie także realizacja projektów dotyczących ochrony i przywracania wartości ekologicznych środowiska miejskiego, przede wszystkim polegających na zwiększaniu powierzchni obszarów zieleni w miastach. Wsparcie będą mogły uzyskać również przedsięwzięcia dotyczące edukacji ekologicznej oraz zwiększania świadomości na rzecz zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatu, w tym przedsięwzięcia związane z rozwojem systemów przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w skali regionalnej. Przewiduje się także budowę centrów edukacyjnych, obejmujących szerokie spektrum tematyczne z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu, o jak największym zasięgu oddziaływania.**

Koszty kwalifikowalne

- 1) finansowanie ochrony i restytucji różnorodności gatunkowej i siedliskowej, w tym czynnej ochrony gatunkowej, monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych, rewitalizacji siedlisk, przywracanie ciągłości korytarzy ekologicznych itp. między innymi ekosystemów strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego,
- 2) kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu ochrony, rewaloryzacji i zabezpieczania obszarów chronionych, obejmujące, np. budowę, rozbudowę, przebudowę lub remont infrastruktury ukierunkowującej ruch turystyczny w wyznaczone miejsca na obszarach chronionych (szlaki turystyczne: trasy rowerowe, szlaki piesze, szlaki wodne ścieżki dydaktyczne; pomosty komunikacyjne; platformy widokowe; wieże obserwacyjne; parkingi; itp.),
- 3) kompleksowe przedsięwzięcia służące ochronie wód w zlewni, w szczególności jezior i ekosystemów od wód zależnych obejmujące np.: rekultywację jezior, urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu powierzchniowego i antropopresji oraz renaturalizację obszarów wodno-błotnych (z wyłączeniem przedsięwzięć z zakresu zbierania, odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych),
- 4) tworzenie lub modernizacja terenów zielonych i parków publicznych w miastach ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia bioróżnorodności poprzez ochronę gatunków rodzimych oraz eliminację gatunków inwazyjnych – z włączeniem ścieżek, tras rowerowych, małej architektury takich jak ławki, kosze na śmieci itp. ,

- 5) opracowanie planów ochrony dla parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody oraz realizacji zapisanych w nich działań, a także przygotowanie i wdrożenie planów ochrony gatunków,
- 6) budowa, przebudowa i rozbudowa obiektów służących jako centra edukacji ekologicznej,
- 7) przedsięwzięcia dotyczące edukacji ekologicznej oraz zwiększania świadomości na rzecz zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatu, m.in. rozwój systemów przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w skali regionalnej – w tym koszty usług, wynagrodzeń personelu bezpośredniego oraz delegacji, rozliczanych na podstawie rzeczywiście ponoszonych kosztów, przygotowanie materiałów edukacyjnych,
- 8) koszty zakupu materiału genetycznego dla rozmnażania roślin, zwierząt i grzybów służącego odtworzeniu gatunku,
- 9) koszty promocji projektu,
- 10) koszty personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków,
- 11) koszty nadzoru inwestorskiego i autorskiego, również jeżeli dokonywany jest przez pracowników beneficjenta,
- 12) koszty inżyniera kontraktu,
- 13) koszty dokumentacji przygotowawczej.

Koszty niekwalifikowalne

- 1) zakup środków transportu;
- 2) zakup sprzętu i wyposażenia nie podlegających amortyzacji oraz nieujętych w ewidencji środków trwałych;
- 3) koszty związane z wyposażeniem i funkcjonowaniem bazy noclegowej oraz bazy gastronomicznej; za wyjątkiem obiektów edukacji ekologicznej, jednakże należy zapewnić, iż są to faktycznie obiekty edukacji ekologicznej – jest to ich działalność statutowa oraz w projekcie nie występuje pomoc publiczna, czyli działalność prowadzona w oparciu o dofinansowaną infrastrukturę jest nieodpłatna;
- 4) infrastruktura rekreacyjna na terenach zielonych i w parkach publicznych;
- 5) koszty cateringu w ramach organizacji przedsięwzięć dotyczących edukacji ekologicznej;
- 6) koszty personelu bezpośredniego z wyłączeniem kosztu nadzoru inwestorskiego, autorskiego przedsięwzięć dotyczących edukacji ekologicznej oraz zwiększania świadomości na rzecz zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatu, m.in. rozwój systemów przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w skali regionalnej i kosztów rozliczanych w ramach instrumentu elastyczności;
- 7) koszty pośrednie z wyłączeniem kosztu personelu pośredniego rozliczane na bazie rzeczywiście poniesionych wydatków.

Instrument elastyczności

koszt działań informacyjno-edukacyjnych, podnoszących świadomość mieszkańców, szczególnie w zakresie efektów podejmowanej interwencji (m.in. zakup usług, koszt zakupu materiałów i produktów, koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi osób zaangażowanych w kampanii informacyjno-edukacyjnej – wynagrodzenia rozliczane na podstawie rzeczywistych wydatków).

Maksymalna wartość wydatków w ramach cross-financingu (instrumentu elastyczności) wynosi 5% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Załącznik nr 1 – Obliczanie kosztu kwalifikowanego w przypadku nieruchomości

Obliczanie kosztu kwalifikowanego:

Aby obliczyć maksymalną wysokość kosztu kwalifikowanego nieruchomości, należy posłużyć się następującą metodą:

- Sumując wszystkie koszty kwalifikowalne oprócz kosztów zakupu nieruchomości – otrzymujemy wielkość „a”
- Koszt kwalifikowalny ogółem stanowi niewiadomą „x”
- Wiemy, że 90% wartości kosztu kwalifikowanego ogółem stanowi koszt kwalifikowalny bez kosztów nieruchomości, stąd:

$$\begin{aligned} a &= 0,9 x \\ x &= a/0,9 \end{aligned}$$

- Najwyżej 10% tak otrzymanego kosztu kwalifikowanego ogółem może stanowić koszt zakupu nieruchomości.

Przykład: W ramach projektu zakupiona nieruchomość zostanie przeznaczona pod budowę drogi. Nieruchomość ta będzie niezbędna dla wdrażania i realizacji projektu, tak więc koszt jej zakupu będzie kosztem kwalifikowalnym. Koszt zakupu nieruchomości wynosi 50 000 pln, a całkowite koszty kwalifikowalne projektu (bez kosztów nieruchomości) wynoszą 180 000 pln. Należy obliczyć koszt kwalifikowalny nieruchomości, który jest objęty limitem 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

1. Obliczamy całkowity koszt kwalifikowalny projektu:

$$a = 0,9 x$$

$$\text{dla } a = 180\,000$$

$$0,9 x = 180\,000$$

$$x = 180\,000 : 0,9$$

$$x = 200\,000$$

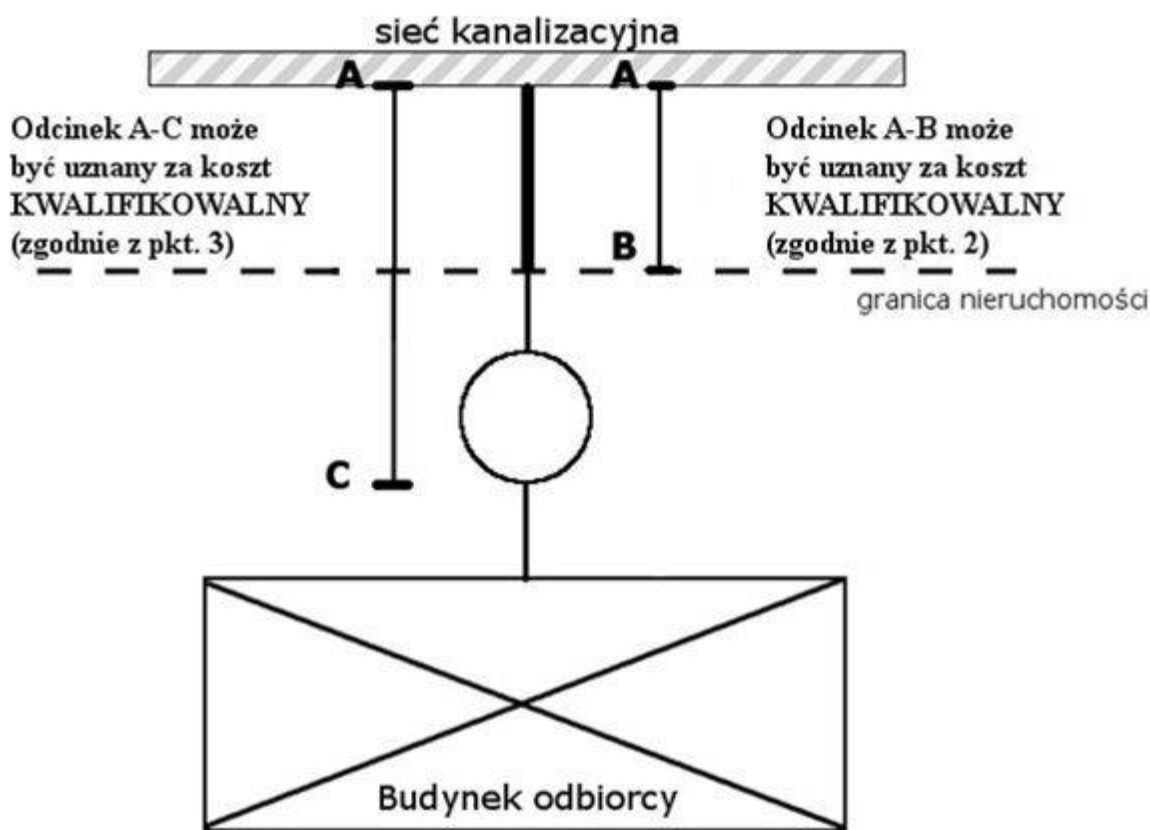
2. Obliczamy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu nieruchomości (wyliczamy 10% całkowitego kosztu kwalifikowalnego projektu i otrzymujemy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu nieruchomości):

$$200\,000 * 10\% = 20\,000$$

Koszt kwalifikowany nieruchomości może wynosić max 20 000 pln. Pozostała część wartości nieruchomości stanowi wydatek niekwalifikowalny.

Załącznik nr 2 - Przyłącze kanalizacyjne jako koszt niekwalifikowalny

1. Przyłącze kanalizacyjne⁹⁷ (A-C) co do zasady, stanowi koszt niekwalifikowalny.
2. Jeżeli beneficjent jest w stanie wykazać, że po wybudowaniu planowanej sieci kanalizacyjnej on, bądź spółka zobowiązana do eksploatacji wybudowanej sieci, będzie jej właścicielem, wtedy odcinek od sieci głównej do granicy działki (A-B) może zostać uznany za kwalifikowalny przez IZ RPO WP/IP.
3. W przypadku, gdy beneficjent wybuduje ze środków własnych przyłącza wraz ze studzienkami rewizyjnymi, a w Regulaminie dostarczania i odprowadzania ścieków dla Gminy (zatwierdzonym przez Radę Gminy) w myśl art. 19 ust. 1. ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz w umowach zawartych z właścicielami nieruchomości (dostawcami ścieków), znalazły się stosowne zapisy o własności przyłączy wraz ze studzienkami w myśl art. 49 § 1 Kodeksu Cywilnego, to wydatek poniesiony na ich wybudowanie można uznać jako kwalifikowany przez IZ RPO WP/IP.

⁹⁷ Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków przyłącze kanalizacyjne to odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej.

Załącznik nr 3 - Rozliczanie wydatków za pomocą stawki ryczałtowej w ramach uproszczonych metod rozliczania wydatków w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 dla Poddziałania 1.1.1 i Działania 1.2

- 1) Wytyczne stanowią, że do współfinansowania można kwalifikować beneficjentom Poddziałania 1.1.1 i Działania 1.2 RPO WP 2014-2020 koszty pośrednie, zadeklarowane ryczałtowo.
- 2) W Wytycznych uwzględniono informacje odnoszące się do sposobu rozliczania/monitorowania kosztów pośrednich według niniejszej metodologii.
- 3) Zastosowana metodologia opiera się na doświadczeniach z realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

Opis rozwiązania systemowego

- 1) O możliwości zastosowania uproszczonej metody rozliczania kosztów za pomocą stawki ryczałtowej stanowią warunki konkursu. Decyzja dotycząca stosowania uproszczonej metody rozliczania kosztów za pomocą stawki ryczałtowej jest dobrowolna i pozostaje w gestii beneficjenta, jednakże w ramach jednego projektu nie jest możliwe rozliczanie części tych samych kosztów pośrednich ryczałtowo, a pozostałej części tych kosztów na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów.
- 2) Wskaźniki przyjęte dla poszczególnych Poddziałania RPO WP będą stanowić maksymalny limit dla określenia poziomu ryczałtu przy rozliczaniu kosztów pośrednich w ramach projektu.
- 3) Podpisanie umowy o dofinansowanie może zostać poprzedzone analizą kosztów pośrednich beneficjenta przedstawionych w dokumentacji aplikacyjnej i na tej podstawie określony zostanie realny wskaźnik kosztów pośrednich w danym projekcie.
- 4) Wyliczony limit kosztów pośrednich wskazuje się w umowie o dofinansowanie poszczególnych projektów, co stanowi jednocześnie podstawę do rozliczania kosztów pośrednich we wnioskach o płatność.
- 5) Koszty pośrednie będą rozliczane proporcjonalnie w poszczególnych wnioskach o płatność, w celu monitorowania zachowania przyjętego wskaźnika kosztów pośrednich w projekcie przez cały okres realizacji projektu.
- 6) Beneficjenci nie przedstawiają dowodów księgowych lub równoważnych dokumentów księgowych i nie są zobowiązani do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji w systemach księgowych dla wydatków dotyczących kosztów pośrednich. W praktyce oznacza to, iż nie podlegają one kontroli. Kontroli podlegać będzie jedynie sprawdzenie, czy udział kosztów pośrednich w całości wydatków zadeklarowanych z danego projektu nie przekracza dopuszczalnych limitów określonych zgodnie z metodologią.

Szczegółowy opis metodologii:

1. Rodzaj kosztów pośrednich, które mogą być rozliczane uproszczoną metodą (ryczałtowo)

- a) Koszty wynajmu lub utrzymania budynków, w tym: koszty wynajmu, czynszu lub amortyzacji budynków, koszty mediów, koszty sprzątnięcia i ochrony pomieszczeń, koszty adaptacji pomieszczeń, koszty ubezpieczeń majątkowych, koszty utylizacji odpadów, koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń.
- b) Koszty administracyjne, w tym: opłaty za media, opłaty skarbowe, opłaty pocztowe, opłaty notarialne, usługi bankowe, zakup materiałów biurowych.

- c) Koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu zarządzającego oraz personelu wsparcia.
- d) Inne niż koszty wynagrodzeń koszty związane z zatrudnionym personelem tj. delegacje.

2. Prawo zamówień publicznych

W każdym przypadku, gdy udzielane zamówienia w ramach projektów podlegają stosowaniu ustawy Prawo zamówień publicznych, beneficjenci zachowują pełną kontrolę oraz odpowiedzialność za zarządzanie projektem i jego merytoryczną realizację.

3. Podwykonawstwo

W projektach uwzględniających usługi na zasadach podwykonawstwa wartość podwykonawstwa zostanie wyodrębniona z kosztów bezpośrednich, będących podstawą naliczania stawki ryczałtowej kosztów pośrednich.

4. Założenia przyjęte do opracowania metodologii

Do wyliczenia maksymalnego udziału kosztów pośrednich w wydatkach kwalifikowalnych użyto metodologii zatwierdzonej przez Komisję Europejską dla Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013. Dane do analizy przedstawionej Komisji Europejskiej pochodziły z umów zawartych w ramach Osi Priorytetowej I i II PO IG.

5. Proponowane wskaźniki dla poszczególnych Poddziałań

Na podstawie przyjętych założeń z PO IG, w przypadku których użyto wskaźniki udziału kosztów pośrednich w kosztach bezpośrednich dla poszczególnych działań, obliczając średnią arytmetyczną dla wszystkich projektów realizowanych w ramach danego działania PO IG, IZ RPO WP odpowiednio przyjęła:

- dla typów projektów zakwalifikowanych jako **prace badawczo – rozwojowe** w SzOOP⁹⁸ stawkę ryczałtową w wysokości 17% (z wyłączeniem kosztów podwykonawstwa);
- dla typów projektów zakwalifikowanych jako **tworzenie i rozwój infrastruktury B+R** w SzOOP⁹⁹ stawkę ryczałtową w wysokości 8%.

6. Korzyści wynikające z wprowadzenia uproszczonej metody rozliczania kosztów.

- 1) Usprawnienie zarządzania projektem – beneficjent nie będzie zobowiązany prowadzić i przygotowywać różnych skomplikowanych metodologii podziału kosztów szczególnie w przypadku realizacji kilku projektów unijnych, natomiast będzie mógł skoncentrować zasoby ludzkie i finansowe na merytorycznej części projektu.
- 2) Usprawnienie dla IP w trakcie weryfikacji wniosku o płatność - rozwiązanie to przyspieszy realizację płatności co ma wpływ na utrzymanie płynności finansowej projektów.

⁹⁸ W wersji przyjętej uchwałą nr 1165/94/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 24 listopada 2015 r. z późniejszymi zmianami.

⁹⁹ Jak wyżej.

Załącznik nr 4 - Koncepcja „wyspy energetycznej” – lokalny system energetyczny wraz ze schematem logicznym

1. Co rozumiemy pod pojęciem tzw. „wyspy energetycznej”?

Wyspa energetyczna¹⁰⁰ - zgodnie, z przyjętą w „Regionalnym Programie Strategicznym z zakresie energetyki i środowiska Ekoefektywne Pomorze” definicją, określenie to oznacza niezależny energetycznie system grupujący producentów, konsumentów oraz prosumentów, charakteryzujący się możliwością regulacji energii produkowanej i zużywanej w ramach systemu, w czasie rzeczywistym, jak również charakteryzujący się możliwością współpracy z innymi, niezależnymi systemami i lokalnym dystrybutorem energii, np. operatorem systemu dystrybucyjnego.

2. Cemu ma służyć budowa tzw. „wysp energetycznych”?

Budowa lokalnych systemów energetycznych, dalej określanych, jako „wyspy energetyczne” (WE), powinna służyć lokalnym zorganizowanym grupom odbiorców i producentów w celu poprawy ich bezpieczeństwa energetycznego na obszarach, na których zostały one zlokalizowane, a także w celu optymalnego wykorzystania zużywanych nośników energii i paliw pierwotnych, a także zagospodarowaniu występujących lokalnych nadwyżek energii (np. energii odpadowej) i paliw, co jednocześnie wpłynie na poprawę efektywności energetycznej i obniżenie kosztów eksploatacyjnych ponoszonych na pokrycie potrzeb energetycznych danej grupy.

3. Warunki wstępne („brzegowe”), jakie muszą spełniać tzw. „wyspy energetyczne”

Nowobudowany lub modernizowany system energetyczny możemy nazwać „wyspą energetyczną, jeżeli zostaną spełnione następujące podstawowe wymagania (założenia strategiczne):

- na obszarze, na którym planujemy utworzenie WE, powinny funkcjonować lub zostać zaprojektowane do zbudowania, co najmniej dwa systemy zaopatrzenia w energię,
- bezwzględnie, pierwszym systemem podstawowym WE musi być istniejący system elektroenergetyczny (dotyczy to systemu sieci elektroenergetycznych niskiego napięcia nn) - alternatywnie, np. w przypadku budowy nowych obiektów, projekt powinien zakładać budowę takiego właśnie systemu elektroenergetycznego, jako segmentu podstawowego;
- drugim wymaganiem systemem WE, może być jeden z dwóch następujących systemów energetycznych:
 - system ciepłowniczy – o ile istnieje lub jego budowa jest planowana,
 - system gazowniczy – (j.w., ponadto możliwe jest również wykorzystanie sieci gazowych dostarczających biogaz).

4. Warunki techniczne, jakie muszą spełniać „wyspy energetyczne”

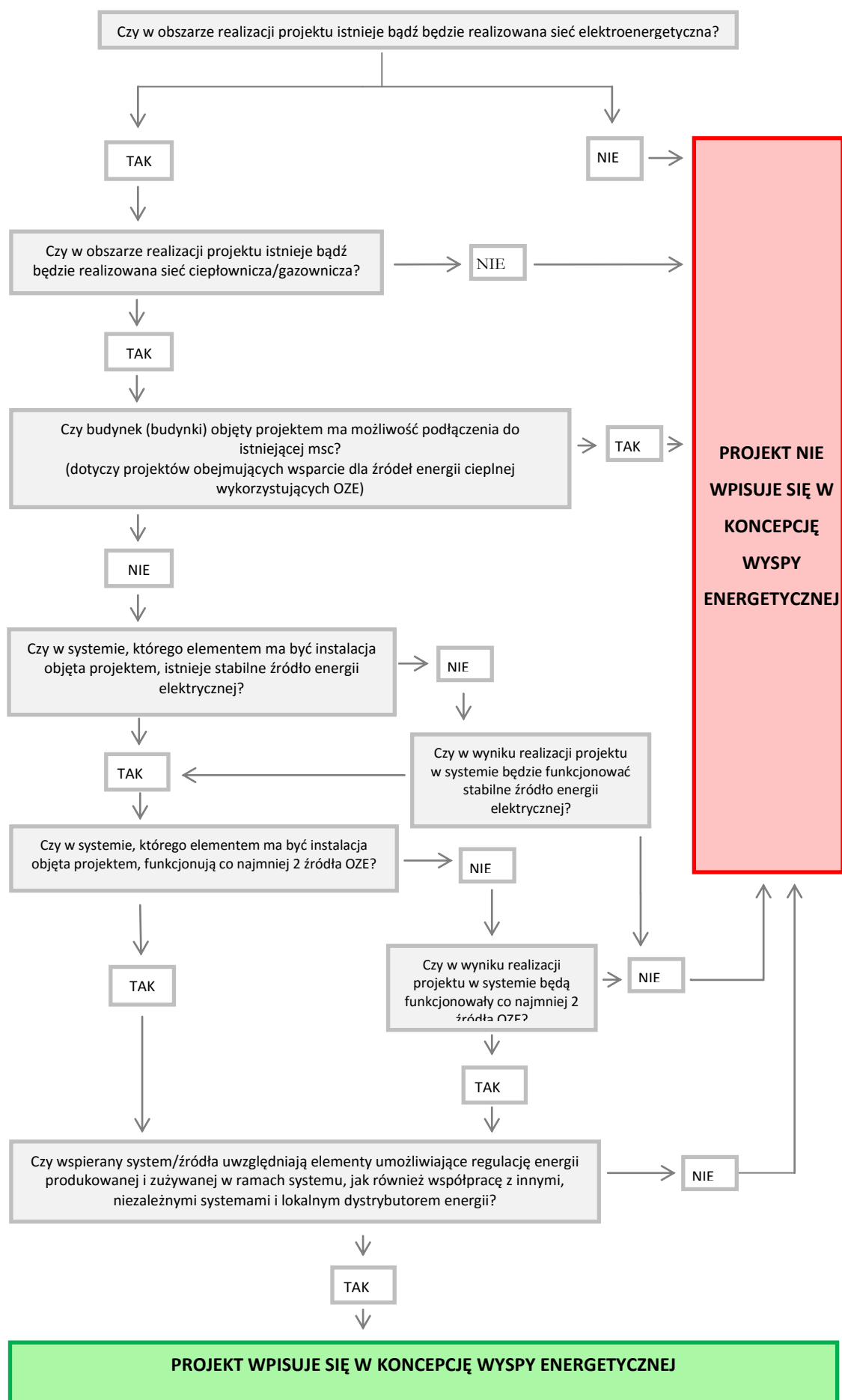
Podstawowe wymagania techniczne:

- lokalny system energetyczny WE powinny tworzyć urządzenia i układy energetyczne:
 - produkujące energię elektryczną - ograniczenie mocy elektrycznej w elektrowni PV do 2 MW_e, w biogazowniach (z blokiem energetycznym) i innych elektrowniach do 2 MW_e,

¹⁰⁰ Definicja przyjęta w dokumencie „Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska „Ekoefektywne Pomorze”; UMWP, Gdańsk, 2013 oraz w opracowaniach Fundacji Poszanowania Energii w Gdańsku.

- produkujące ciepło - ograniczenie mocy cieplnej w kotłowni biomasowej do 5 MW_t, w kotłowniach na inne paliwa do 10 MW_t,
- produkujące energię elektryczną i ciepło w układach kogeneracyjnych (np. agregaty kogeneracyjne, układy ORC itp.) - ograniczenie mocy elektrycznej w bloku energetycznym do 2 MW_e i mocy cieplnej do 5 MW_t,
- lokalny system energetyczny powinien być wyposażony co najmniej w jedno stabilne źródło energii elektrycznej - przez stabilne źródło energii elektrycznej rozumiemy źródło pracujące niezależnie od zmiennych warunków atmosferycznych, zmiennej pory dnia i pór roku, źródło pracujące ze stałymi parametrami eksploatacyjnymi z możliwością ich optymalnej regulacji w zadanym zakresie czasu, przy czym minimalny czas z jakim to źródło może pracować nie powinien być krótszy niż 6000 godzin rocznie.
- lokalny system energetyczny powinien być wyposażony co najmniej w dwa różnego rodzaju odnawialne źródła energii – dotyczy OZE produkujących zarówno energię elektryczną, jak i ciepło.
- lokalny system energetyczny powinien być tak zaprojektowany, aby możliwa była realizacja systemu regulacji i nadzoru typu „smart grid”.

SCHEMAT LOGICZNY

Załącznik nr 5 – Zasady weryfikacji wykorzystania terenów objętych projektem na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP oraz pomniejszenia lub zwrotu dofinansowania w przypadku nieosiągnięcia pełnego zagospodarowania terenów przez przedsiębiorców z sektora MŚP w Działaniu 2.5. Inwestorzy zewnętrzni

Jednym z celów projektów realizowanych w ramach Działania 2.5. Inwestorzy zewnętrzni jest zapewnienie lepszych warunków dla rozwoju MŚP¹⁰¹, zwłaszcza przez przygotowanie, w tym uzbrojenie, wyselekcjonowanych terenów inwestycyjnych oraz tworzenie stref przemysłowych. Beneficjent realizujący projekt w ramach tego Działania jest więc zobowiązany do pełnego wykorzystania terenów inwestycyjnych objętych projektem na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP. Terminem na spełnienie tego wymogu jest dzień 31 grudnia 2023 rok. Dlatego też konieczna jest weryfikacja spełnienia tego wymogu.

W przypadku niepełnego zagospodarowania terenów przez MŚP beneficjent będzie zobowiązany do zwrotu części lub całości dofinansowania, obliczonej proporcjonalnie do poziomu niezagospodarowania.

Całkowite ograniczenie obecności dużych przedsiębiorstw¹⁰² na przygotowywanych terenach może niekorzystnie wpływać na stymulowanie współpracy między sektorem MŚP a dużymi przedsiębiorstwami, a tym samym na rozwój MŚP. Dlatego też samo lokowanie dużych przedsiębiorstw na przygotowanych terenach jest dopuszczalne. Jednakże, mając na uwadze zakres i cel Działania 2.5. *Inwestorzy zewnętrzni*, jak również zakres CT3, lokowanie dużych przedsiębiorstw na przygotowanych terenach oznacza konieczność zmniejszenia dofinansowania proporcjonalnie do zakresu, w jakim teren ten został udostępniony dużym przedsiębiorstwom.

Mając powyższe na uwadze, wykorzystanie terenu objętego projektem przez duże przedsiębiorstwo jest traktowane jako niewykorzystanie terenu na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP i konsekwentnie ma wpływ na pomniejszenie dofinansowania.

Na potrzeby weryfikacji spełniania przedmiotowego wymogu, uwzględnia się wielkość przedsiębiorstwa na moment lokowania tego przedsiębiorstwa na terenie objętym projektem.

Beneficjent realizujący projekt w ramach Działania 2.5. *Inwestorzy zewnętrzni* jest zobowiązany do złożenia do IZ RPO WP sprawozdania z realizacji przedmiotowego wymogu wraz z dokumentami potwierdzającymi jego spełnienie, nie później niż w ciągu 60 dni od terminu na spełnienie wymogu pełnego wykorzystania terenów inwestycyjnych objętych projektem na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP. Termin na przedłożenie sprawozdania może być, na wniosek beneficjenta, jednokrotnie przedłużony przez IZ RPO WP. IZ RPO WP może też w zakresie uregulowanym prawem i umową o dofinansowanie przeprowadzić kontrolę jego realizacji. Sprawozdanie zawiera w szczególności wykaz terenów wykorzystanych na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP (w tym wykaz poszczególnych działek oraz ich powierzchnię), wykaz terenów wykorzystanych na

¹⁰¹ W rozumieniu Załącznika I rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.

¹⁰² W rozumieniu art. 2 pkt 24 rozporządzenia Komisji nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.

inwestycje zrealizowane przez duże przedsiębiorstwa (w tym wykaz poszczególnych działek i ich powierzchnię) oraz wykaz terenów niewykorzystanych w ogóle (w tym wykaz poszczególnych działek i ich powierzchnię).

Jeżeli w wyniku analizy sprawozdania beneficjenta lub w wyniku przeprowadzonej kontroli okaże się, że nie został spełniony wymóg pełnego wykorzystania terenów inwestycyjnych objętych projektem na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP¹⁰³, beneficjent jest zobowiązany do proporcjonalnego zwrotu dofinansowania do IZ RPO WP. Wysokość kwoty podlegającej zwrotowi wyliczana jest według następującego wzoru:

$$Z = \frac{D \times (100\% - R)}{100\%}$$

gdzie:

Z – oznacza kwotę podlegającą zwrotowi;

D – oznacza kwotę dofinansowania projektu;

R – oznacza wyrażony w procentach stopień wykorzystania terenów objętych projektem na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP.

Beneficjent dokonuje zwrotu kwoty określonej w powyższy sposób w terminie 60 dni od dnia doręczenia beneficjentowi wezwania do zwrotu przez IZ RPO WP.

Niedokonanie zwrotu kwoty ujętej w wezwaniu w terminie określonym powyżej lub niezłożenie w terminie sprawozdania z realizacji przedmiotowego wymogu stanowi, na podstawie art. 207 ust. 1 pkt 2 UFP, wykorzystanie dofinansowania z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 UFP i jest przesłanką do zwrotu środków wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków.

¹⁰³ Przy czym, jak zostało wskazane powyżej, wykorzystanie terenu objętego projektem przez duże przedsiębiorstwo jest traktowane jako niewykorzystanie terenów na rzecz inwestycji realizowanych przez MŚP.